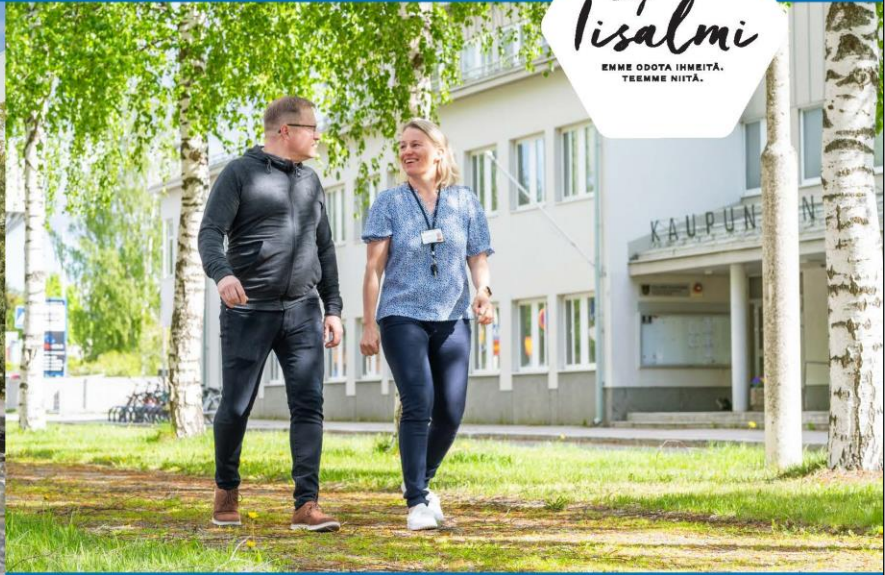

By
Iisalmi
EMME ODOTA IHMEITÄ.
TEEMME NIITÄ.

TALOUS- JA TOIMINTA- SUUNNITELMA

2024 - 2026

IISALMI

iisalmi.fi

Kaupunginjohtajan katsaus.....	3
YLEINEN OSA	5
1. Iisalmen kaupungin organisaatio	5
2. Iisalmi-konserni.....	6
3. Toimintaympäristö.....	7
4. Talouden kehitysnäkymät	12
5. Iisalmen kaupungin talous.....	16
6. Kaupunkistrategia.....	29
7. Riskit ja riskienhallinta	32
TALOUDEN HALLINTA.....	36
8. Talousarvio ja -suunnitelma	36
9. Käyttötalous lautakunnittain.....	46
10. Investointiosa.....	122
11. Iisalmen Vesi -liikelaitos	137
LIITTEET	148

Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupungin 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman 2025–2026 valmistelua on leimannut sotien ja inflaatio- ja korkokehityksen aiheuttama poikkeuksellinen epävarmuus. Talousarvio on vuodelle 2024 n. 2,5 M€ alijäämäinen. Talousarvioehdotusta voidaan luonnehtia palvelut turvaavaksi, investointipainotteiseksi ja kaupungin pito- ja vetovoimaa vahvistavaksi.

Taloussuunnitelmavuosina 2025–2026 kuntatalouden kokonaistilanteen arvioidaan yleisesti heikenevän. Lisämessä suunnitelmavuosina tasapainoon pääsemisen edellytyksenä on menokehityksen hillitseminen ja tulopohjan vahvistaminen.

Kaupungin veroprosentti on ensi vuonna maakunnan alhaisin 7,90 %. Kaupungin verotulojen arvioidaan ensi vuonna vähenevän noin 2,7 M€. Kaupungin investointitarpeet niin rakennusten kuin kunnallistekniikan osalta ovat mittavat koko suunnitelmakauden ajan. Ensi vuonna kaupungin nettointo- investointitaso (sis. vesiliikelaituksen) on 12,8 M€ ja investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2024–2028 on 15,7 M€/v netto (ml. vesilaitos) ja ilman vesilaitosta 13,9 M€/v.

Rakennusinvestoinneista suurimmat hankkeet ovat Soinlahden koulun rakentaminen ja Kulttuurikeskuksen peruskorjauksen suunnittelun jatkaminen. Vuonna 1989 valmistuneen kulttuurikeskuksen peruskorjaus ja uudistaminen tulee olemaan kaupungin historian suurin investointi. Liikenne-, liikunta- ja viheralueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen investoidaan 4,0 M€ vuonna 2024.

Kaupungin investointitaso on ollut viime vuosina korkealla tasolla. Keskimääräiset investointimenot ovat olleet vuosina 2016–2022 noin 14,8 M€/vuosi (ilman vesilaitosta). Tulevien vuosien investointitason nousua selittää talonrakennushankkeiden määrä ja rakentamisen kohonnut kustannusarvotaso. Korkean investointitason myötä kaupunki velkaantuu tulevina vuosina. Kaupungin lainakanta nousee vuonna 2023 kuntasektorin keskimääräisen lainakannan (€/asukas) yläpuolelle. Lainakan- nan kasvua selittää osaltaan sote-kiinteistöjen lunastaminen Ylä-Savon Sote kuntayhtymän purkamisen yhteydessä.

Kaupunki on ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa vajaan kolmen vuoden ajan. Lisälmen kaupunki on yhdessä naapurikuntien kanssa hakenut poikkeuslupaa Ylä-Savon työllisyysalueelle vuoden 2025 alusta lukien. Ylä-Savon työllisyysalueen vastuukuntana ja palvelujen järjestäjänä työllisyysalueella toimii lisälmen kaupunki. Julkisilla työvoimapalveluilla turvataan osaavan työvoiman saatavuutta ja työtä hakevien työllistymistä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä, yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen elinvoimaisen toimialan varassa. Iisalmessa ja seudulla on vahvoja kansainvälisiä vienti- ja kasvuhakuisia yrityksiä. Seutukunnan elinkeinopolitiikan ja edunvalvonnan yhteistyötä edistetään yhteisellä vuosittaisella tulevaisuusfoorumilla sekä yhteisellä kehittämissuunnitelmalla. Aktiivista työtä kaupungin elinkeinoelämän ja vetovoiman perustan vahvistamiseksi jatketaan By Iisalmi -brändityön avulla. Kaupungin kokonaismarkkinoinnin taso ja laajuus pyritään pitämään tulevinakin vuosina hyvällä tasolla.

Kaupunkistrategian tavoitteena on olla maan houkuttelevin seutukaupunki vuonna 2030. Kaupunkistrategian tavoite väestökehityksen kääntämisestä positiiviseksi on toimintaympäristön nopean muutoksen johdosta ollut vaikea saavuttaa. Koko maassa tapahtunut syntyvyyden nopea aleneminen on Iisalmessakin suurin yksittäinen väestön vähenemistä selittävä tekijä. Kaupungin syntyvyyden taso on laskenut noin 120 syntyvän lapsen tasolle. Tämänhetkisen tilaston mukaan vuoteen 2028 mennessä alakouluikäisten määrä vähenee noin 350 oppilaalla. Valtionosuusjärjestelmässä nuorten ikäluokkien määrä (alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret) on tulevaisuudessa merkittävä valtionosuuteen vaikuttava tekijä.

Iisalmen vetovoima ja houkuttelevuus on näkynyt myönteisesti uusina asumisen, kaupan ja palvelurakentamisen kohteina. Virranpuiston ja Veturitallinrannan asuntoaluekohteet ovat lähteneet rakentumaan hyvällä vauhdilla.

Iisalmi on seutukunnan palvelu- ja työssäkäyntikeskittymä, jonka julkisiin ja yksityisiin palveluihin turvautuvat myös läheisen maaseutualueen asukkaat. Kaupungin työpaikkaomavaraisuus on kehittynyt myönteisesti ja olemme ylittäneet 110 %:n työpaikkaomavaraisuustason. Onnistuneen kaavoituksen ja riittävän monipuolisen tonttivarannon turvin seutukeskuksen vetovoimaa on tulevina vuosina edelleen hyvä kehittää.

Jarmo Ronkainen

Kaupunginjohtaja

YLEINEN OSA

1. Iisalmen kaupungin organisaatio

Iisalmen kaupungin organisaatio muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisen kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta sekä tekninen lautakunta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuudessa toimivat hyvinvointijaosto ja Ylä-Savon musiikkiopiston johtokunta. Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimivat Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta ja tekninen jaosto. Lisäksi organisaatioon kuuluvat kuntien yhteislautakunnat, joita ovat maaseutuhallinnon yhteislautakunta, jätehuoltolautakunta sekä Ylä-Savon ympäristölautakunta.

Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen ja ympäristötoimialaan, sivistys- ja hyvinvointi-toimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottavat tukipalvelut koko organisaatiolle. ICT-palvelut tuottaa Savon ICT -palvelut Oy.

Kuva 1 Iisalmen kaupungin organisaatio 2023.

2. Iisalmi-konserni

Iisalmen kaupunki on konserni, jossa osa palveluista tuotetaan Iisalmen Vesi -liikelaitoksessa sekä tytäryhteisöissä. Iisalmi-konserni on kuvattu tilanteessa 1.1.2024 alla olevassa kuvassa. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Petterinkulma Oy ja Iisalmen Teollisuuskylä Oy. Palvelutuotannon kannalta merkittävä osakkuusyhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Savon ICT-Palvelut Oy.

Kuva 2 Iisalmi-konserni ja tytäryhteisöt 1.1.2024.

3. Toimintaympäristö

Iisalmi on Pohjois-Savon maakunnan pohjoinen seutukeskus. Iisalmen seutu tunnetaan kansainvälisesti arvostetusta koneteollisuudesta, vahvasta puutuoteteollisuudesta sekä monipuolisesta elintarviketuotannosta. Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki ja väestö keskittyy Iisalmen kaupunkikeskuksen läheisyyteen. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan toimialan varassa. Tulevaisuuden haasteena on turvata teollisen toiminnan kilpailukykyisyys ja tuottavuus sekä osaavan työvoiman saatavuus alueella. Alkutuotannon ja maatalouden roolin säilyminen entisessä laajuudessa ja tuotannon edelleen kasvattaminen ovat tärkeitä asioita myös tulevaisuudessa. Kaupungin keskusta-alueen palveluiden ja kaupan tarjonnan säilyttäminen ovat tärkeitä tekijöitä kaupungin kehittämiseksi.

Gloaali maailmantilanne on vaikuttanut tulevaisuuden näkymiin myös Iisalmissa. Energian hinnannousulla, materiaalien ja eri komponenttien saatavuudella sekä kustannuspaineilla on merkittävät vaikutukset kaupungin elinkeinoelämään, erityisesti rakennus- ja teknologiateollisuuteen, kuljetusalalle sekä maa- ja metsätalouteen.

Pitkittynyt ja epävarma tilanne on vaikuttanut maakunnan yrityksiin eri tavalla. Osa yrityksistä odottelee yhä omien investointi- ja rekrytointipäätösten tekemistä, osa on kuitenkin ryhtynyt purkamaan kertynyttä investointivelkaa. Orastavasta taantumasta huolimatta Ylä-Savossa on edelleen vilkas kone- ja metallialan osajien kysyntä. Seudulla on myös vahvaa maa- ja metsätaloutta.

Sahateollisuuden kannattavuus on nopeasti heikentynyt, kun sahatavaran vientihinnat ovat laskeutuneet tuotantokustannusten kasvaessa. Lomautukset maakunnan yhtiöiden historiassa ovatkin poikkeuksellisia. Myös rakennusteollisuudessa lomautuksia on ympäri maakuntaa. Tunnelmat ovatkin ristiriitaiset, sillä esimerkiksi teknologiateollisuudessa 112 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:28 osalla yrityksissä on sopeuttamistarvetta ja osalla työvoimapula. Ukrainalaisia on työskentelemässä maakunnassa muun muassa palvelualoilla, opetuksessa, maataloilla ja teollisuudessa. He eivät ole koulutusta vastaavassa työssä, mutta auttamassa alueen työvoimapulaan.

3.1. Väestökehitys

lisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on ollut viime vuosina negatiivinen väestönkehitys ja syntyvyyden lasku. lisalmen väkiluku on laskenut joka vuosi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kaupungin, seudun kilpailukyvyyn, elinvoiman ja työvoiman saatavuuden kannalta väestönkehityksen kääntäminen positiiviseksi on erityisen tärkeää.

Syntyvyyden lasku lialmessa ja seutukunnassa on ollut poikkeuksellisen nopeaa. Mikäli syntyvyys jää pysyvästi vuosien 2019–2022 tasolle, aiheuttaa tämä merkittävän haasteen kaupungin väestökehitykselle ja palveluverkolle.

FCG:n ennusteen mukaan lialmen väkiluvun ennustetaan pienentyvän 8 % vuoteen 2030. Työikäisten sekä lasten ja nuorten määrät pienentyvät samalla kun eläkeläisten määrä jopa hieman kasvaa.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty väkiluvun ja syntyvyyden kehitys vuosina 2020–2023.

Väkiluku vuosina 2020–2023					
Alue	2020	2021	2022	30.9.2023	Muutos 2022-30.9.2023, %
lialmi	21 124	20 958	20 801	20 638	-0,8
Ylä-Savo	52 175	51 595	50 765	50 325	-0,9
Pohjois-Savo	248 265	248 363	247 689	248 006	0,1

Syntyneiden lasten määrä 2020–2023					
Alue	2020	2021	2022	30.9.2023	Muutos 2021–2022 %
lialmi	147	148	147	87	-0,7
Ylä-Savo	362	346	325	217	-6,1
Pohjois-Savo	1 832	1 942	1 803	1 281	-7,2

Arvio lialmessa vuonna 2023 syntyvien lasten määrästä on 127.

Lähteet:

Pohjois-Savon liiton tilastot (Väestönmuutosten ennakkotiedot Pohjois-Savossa tammi-syyskuu 2023)

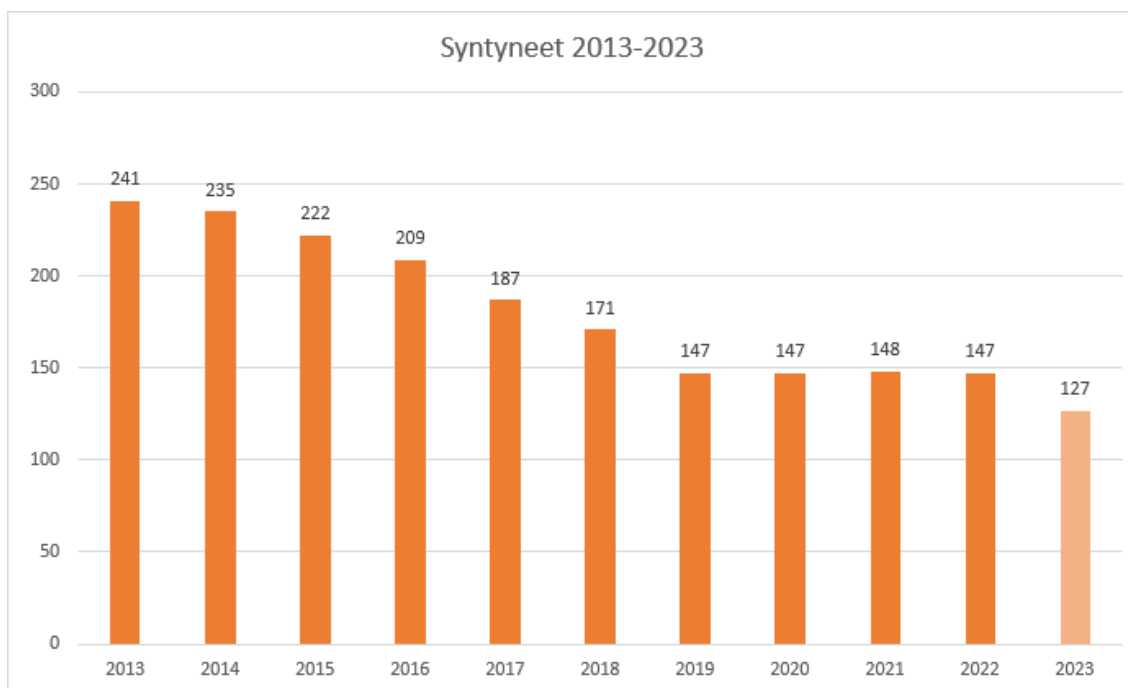
3.2. Väestönkehityksen vaikutus palvelutuotantoon

Syntyvyyden lasku näyttää tilastojen perusteella olevan huomattavasti nopeampaa kuin aiemmin ennustettiin. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa jollakin aikajänteellä lähes kaikkiin sivistys- ja hyvinvointitoimialan järjestämiin palveluihin. Vaikutukset näkyvät jo varhaiskasvatuksen puolella vähentäen palvelutarvetta sekä palveluseteli- ja kotihoidontukimenoja kuten myös asiakasmaksutuotoja.

Perusopetuksessa vähennys kohdistuu ensin alakouluihin eli luokille 1–6, joiden oppilasmäärä vähennee tämänhetkisen arvion mukaan lukuvuoteen 2028–2029 mennessä 336 oppilaalla. Yläkoulussa muutos näkyy vasta seuraavina vuosina.

Opetushallitus kerää varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kustannus- ja suoritustietoja valtionosuusjärjestelmän ylläpitoa, kustannuseurantaa ja koulutuksen arviointia varten. Tilastointipäivinä 20. tammikuuta (lukiokoulutus) ja 20. syyskuuta kerätään lapsimäärätietoja Varda-tietokannasta sekä oppilas-/opiskelija- ja suoritelmäärätietoja KOSKI-tietokannasta sekä käyttökustannustietoja kuntatietoraportointien yhteydessä.

Syksyn 2023 tilastointipäivänä (20.9.2023) lisälmen kaupungin perusopetuksessa oli yhteensä 2055 oppilasta, joista alakoululaisia 1330 ja yläkoululaisia 725. Lisäksi maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli 24 oppilasta.

Kuva 3. Syntyneet 2013–2023

Tiedonlähde: DVV- väestötietojärjestelmä poikkileikkaustilanne 20.9.2023 lisälmen kaupungin Locus- tietokanta.

Vuoden 2023 syntyvyudeksi on arvioitu 127 lasta. Tieto perustuu alkuvuodesta syntyneiden lasten määrään ja loppuvuoden osalta Pohjois-Savon hyvinvointialueen perheneuvolasta saatuun tietoon. Mikäli syntyvyys laskee pysyvästi viime vuosien tasolle, tulee tämä huomioida palvelujen suunnittelussa ja virkojen täytössä.

FCG:n ennusteen mukaan nuorimpien ikäryhmien määrän lasku vaikuttaa resursointitarpeeseen. Arvioitu euromäärä palvelutarpeen muutokseksi on noin 1,9 miljoonaa euroa vuoden 2021 rahassa. Varhaiskasvatuksen sekä alakoulun opettajien tarpeen ennakoidaan vähenevän 38 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä. Alakoulujen opettajien osuus tästä olisi 21 henkilöä (1,2 M€), mutta tämä ei toteudu, koska koulujen määrä säilyy ennallaan.

Kymmenen vuoden tarkastelujaksolla (2011-2021) lisalmessa vain eläkeläisten määrä on kasvanut. Sekä työllisten, työttömien, lasten sekä opiskelijoiden määrät ovat vähentyneet. lisalmen netto-muuttoaste 10 vuoden tarkastelujaksolla on negatiivinen. Nettomuuttotappioita on kertynyt erityisesti 20-29-vuotiaiden ikäryhmässä. Myös päivähoito- ja perusopetusikäisissä on nettomuuttotappioita. lisalmi on lievästi nettomuuttovoittoinen 15-19-vuotiaiden sekä eläkeläisten ikäryhmässä.

Lähteet:

FCG: Talous- ja toiminta-analyysi lisalmi 28.8.2023

DVV- väestötietojärjestelmä

3.3. Työllisyys ja työttömyys

Pohjois-Savon työllisyysaste on noussut tasaisesti vuosittain vuodesta 2016 alkaen, lukuun ottamatta vuotta 2020, jolloin työllisyysaste pysyi edellisen vuoden tasolla. Työllisyysaste vuonna 2022 oli 72,2 %, koko maan keskiarvon ollessa 73,8 % (vuosikeskiarvo).

Pohjois-Savossa työttömistä työnhakijoista miehiä oli elokuussa 6 375 (60,3 %) ja naisia 4 201 (39,7 %). Vuoden takaiseen verrattuna miesten työttömyys kasvoi 9,0 % ja naisten työttömyys 2,3 %. Viimeisen puolen vuoden ajan Pohjois-Savon työttömyysaste on ollut koko maan keskiarvon yläpuolella. Koko maan työttömien osuus työvoimasta oli maaliskuussa 9,6 %, Pohjois-Savossa 10,3 % työttömien määrät kasvoivat helmikuussa Varkautta (-5 %) lukuun ottamatta kaikilla muilla Pohjois-Savon seuduilla.

Pohjois-Savon työvoimasta suurin osa sijoittuu tällä hetkellä terveys- ja sosiaalipalveluiden alalle. Toiseksi eniten työvoimaa on teollisuudessa ja kolmantena tulee tukku- ja vähittäiskauppa.

Pohjois-Savossa pitkäaikaistyöttömistä yli 50-vuotiaita oli 50,2 %. Tällä on yhteys myös pitkäaikaisyöttömien määrään, sillä ikä korreloi suoraan pitkäaikaistyöttömien määrän kanssa. lisalmessa työ-

paikkojen määrä on vähentynyt kymmenen vuoden aikana vähemmän kuin maakunnassa keskimäärin. Siitä huolimatta lisalmen työttömyysaste on maakunnan ja koko maan keskiarvoa korkeammalla tasolla; haasteena lisalnessa on korkea pitkäaikaistyöttömien määrä.

Elokuun lopussa Pohjois-Savossa oli kaikkiaan 20 937 työnhakijaa, mikä on 4,6 % vähemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan.

Työllisyysaste % 2019–2021			
Alue	2019	2020	2021
lialmi	69,8	66,9	71,1
Koko maa	72,1	69,5	72,4

Työllisyysaste on 18–64-vuotiaiden työllisten osuus saman ikäisestä väestöstä.

Keskimääräinen työttömyysaste % 2020–2023				
Alue	2020	2021	2022	09/2023*
lialmi	16,2	12,4	11,3	11,00
Pohjois-Savo	13	10,9	9,6	9,6
Koko maa	13	11,4	9,5	9,4

*Työttömyysaste 30.9.2023.

Lähteet:

Tilastokeskus: PX-Web-tietokannat

Pohjois-Savon liitto: <https://foresavo.fi/tilastot/tyollisyys/tyopaikat-ja-tyovoima/>

<https://foresavo.fi/tilastot/tyollisyys/tyottomyys/>

4. Talouden kehitysnäkymät

Kuntataloudessa on takana kolme vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut kuluneen vuoden aikana. Kuntien menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys.

Valtiovarainministeriön (VM) ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta ja investointeja. Teollisuuden tilanne on heikentynyt merkittävästi ja rakentaminen on syvässä laskussa. VM ennustaa, että vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksien tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi.

VM ennustaa, että Suomen talous ajautuu taantumaan eurooppalaisten kumppaniemme, erityisesti Saksan ja Ruotsin vanavedessä. Taantuma ei ole yllätys. Sitä on povattu siitä saakka, kun inflaatio kiihtyi ja keskuspankit alkoivat suitsia sitä korkoja nostamalla. Taantuma runtelee erityisesti asuinrakentamista, mutta koko talouden näkökulmasta se näyttäisi jäävän lieväksi ja lyhytaikaiseksi. VM arvioi, että kasvu elpyy runsaaseen prosenttiin vuonna 2024.

Energian ja raaka-aineiden halpeneminen suunnitelmakaudella hidastaa inflaatiota selvästi ja palkat ja etuudet nousevat. Näin ollen kansalaisten ostovoima kasvaa ja sen myötä yksityinen kulutus.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra.

Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohe-
nemista koko ennustejaksolla. Lisäksi ilman hyvinvointialueiden tai kuntien omia toimia paikallishal-
linnon alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti. Sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallin-
non ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat ve-
lanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Määrän muutos, prosenttia	2023	2024	2025
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,0	1,2	1,8
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-3,8	3,6	4,3
Tavaroiden ja palvelujen vienti	-1,2	1,9	2,5
Työllisyysaste, %	73,8	73,8	74,3
Työttömyysaste, %	7,1	7,2	7,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	2,2	1,7

Keskeiset ennusteluvut 2023-2025

Lähde: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syyskuu 2023.

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70, Kuntatalousohjelma vuosille 2024-2027, syyskuu 2023

4.1 Aluetalouden kehitysnäkymät

Pohjois-Savon vahvuutena ovat useilla eri seuduilla olevat kansainväliset vientiyritykset. Vahvimpina nousevat kone- ja energiateollisuus, puunjalostus ja elintarviketeollisuus. Koneteollisuus on keskittynyt laajimmin Ylä-Savon seudulle ja energiateollisuus Varkauden seudulle. Puunjalostus on Sisä-Savon perinteisiä teollisuudenaloja. Paperi- ja sahateollisuudesta on siirrytty yhä enemmän biojalostukseen ja puuraaka-aineeseen pohjautuvan ympäristö- ja energiateknologian kehittämiseen.

Kuopion seudulla on hyvin monipuolinen elinkeinorakenne, missä on runsaasti kasvun mahdollisuuksia. Elintarviketeollisuutta on erityisesti Ylä-Savon ja Sisä-Savon seuduilla. Ylä-Savossa on kasvava panimoteollisuus ja Sisä-Savossa maidonjalostusteollisuutta sekä marjanviljelyä ja marjanjalostusta. Maidontuotannossa Pohjois-Savon rooli on huomattava ja erityisesti Kuopion sekä Ylä-Savon seuduilla maidontuotannolla on iso merkitys.

Haasteita on tällä hetkellä energian hinnassa, kuluttajahinnoissa, materiaalien saatavuudessa, korkotasossa, yritysten investointihalukkuudessa sekä työvoiman saatavuudessa. Lisäksi investointihaasteita yrityksille on aiheuttanut myös kehittämisrahoituksen hakemisen järjestelmäongelma.

Pitkittynyt epävarma tilanne on vaikuttanut maakunnan yrityksiin eri tavalla. Osa yrityksistä odot-

telee yhä omien investointi- ja rekrytointipäätösten tekemistä, osa on kuitenkin ryhtynyt purkamaan kertynyttä investointivelkaa. Myös investointihakemusten läpimenoaika on tänä vuonna hidastunut merkittävästi. Osa yrityksistä on löytänyt Venäjän viennin tilalle korvaavia vientimarkkinoita, mutta kohtalaisen moni yrityksistä kamppailee kannattavuusongelmien kanssa.

Uusiutuviin energialähteisiin pohjautuvat hankkeet ovat kasvussa joka puolella maakuntaa. Tuulipuisto- ja biokaasuhankkeita on Ylä-Savossa, Sisä-Savossa, Varkaudessa ja Kuopiossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan uhkakuvina sekä Ylä-Savossa että Varkauden seudulla voidaan nähdä elinkeinorakenteen yksipuolisuus, sillä seudut ovat kohtalaisen paljon muutamien veturiyritysten varassa. Yhtenä heikkoutena, Kuopion seutua lukuun ottamatta, on maakunnan väestökehitys ja seutujen ikärakenne. Elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja erityisesti vientiyritysten näkökulmasta myös alueen saavutettavuus huolestuttaa. Maakunnan saavutettavuuden turvaaminen niin teiden, raideliikenteen kuin lentoliikenteenkin osalta nähdään tärkeäksi.

Yleinen talouden epävarmuus ja rakennuskustannusten merkittävä nousu on osittain hillinnyt myös maatalojen investointihalukkuutta. Rakennemuutoksen myötä maatalojen määrän vähentyessä tilojen keskikoko on kasvanut. Maatalouden investoinnit kohdistuvatkin suurimmaksi osaksi näihin kasvaviin ja kehittyviin tiloihin.

Lähteet:

Työ- ja elinkeinoministeriö: Alueelliset kehitysnäkymät 25.5.2023.

4.2 Kuntatalous

Kuntatalouden tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 edellisestä vuodesta ollen kuitenkin 1,2 mrd. euroa positiivinen. Kuntatalouden vahvaa tulosta selittävät työllisyyden ja talouden suotuisa kehitys ja siitä seurannut verotulojen kasvu. Kuntatalouden vuosikate säilyi vahvana edellisvuoden tapaan, heiketen kuitenkin 4,2 mrd. euroa. Vuosikatteen heikkeneminen johtui toimintakulujen, etenkin palveluiden ostojen, voimakkaasta kasvusta. Samanaikaisesti toimintatuotot laskivat kunnissa ja kasvoivat hyvin maltillisesti kuntayhtymissä. Yhtenä selittäjänä tekijänä on valtion korona-avustusten pientyminen edellisestä vuodesta, vaikka välittömät koronakustannukset kompensoitiin kunnille ja kuntayhtymille myös vuonna 2022.

Suomen hajanainen kuntarakente, väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat johtaneet kuntakentän eriytymiseen, joka uhkaa edelleen kiihtyä tulevina vuosina, jos väestörakenteen muutos jatkuu ennustetun kaltaisena. Monien pienten, matalan syntyvyyden vanhusväestövaltaisten kuntien, verorahoitus muuttuu verouudistuksen myötä valtionosuuspainotteisesta pääosin omiin vero-

tuloihin perustuvaksi. Tällaiset kunnat ovat aikaisempaa riippuvaisempia omien verotulojensa kehityksestä, ja huolena on, että työikäisen väestön määrän väheneminen heikentää näiden kuntien tulojen kehitystä.

Kuntatalouteen vaikuttaa kehyskaudella kaksi suurta uudistusta ja monta epävarmuutta aiheuttavaa muutostekijää. Sote-uudistuksen jälkeen vahvasti sivistykseen painottuvien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintaansa pienevän palvelutarpeen vaatimalla tavalla kaventuvat. Kehyskaudelle osuvat myös sote-siirron täsmäytys valtionosuuksiin sekä TE-uudistuksen voimaantulo. TE-uudistus on nyt otettu huomioon painelaskelmassa ensimmäistä kertaa vuodesta 2025 lähtien.

Uudistuksen voimaantulovaiheessa kuntien kustannukset kasvavat ja kunnille muodostuu jatkossakin kustannuksia palkkatuetusta työllistämisestä, jonka valtionrahoitus siirtyy valtionavustuksesta osaksi peruspalveluiden valtionosuutta.

Kuntatalouden vuosi 2023 näyttää ennätysellisen vahvalta. Kuntataloutta vahvistavat väliaikaisesti sote-uudistukseen liittyvät niin sanotut verohännät, kun sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. 2024 vuoteen verrattuna kunnille kertyy tänä vuonna noin 1,1 mrd. euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja. Vuosikate riittää selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirta on noin 0,6 mrd. euroa positiivinen.

Kuntatalouden menot pysyvät kehysvuosina 2024–2027 hieman tuloja suurempina. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi kasvaa keskimäärin 3,3 prosenttia vuosina 2024–2027. Nopeasti kasvavien sosiaali- ja terveystenonien siirtyminen pois kuntien vastuulta helpottaa kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineita.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja sen mahdolliset vaikutukset talouteen sekä yleinen maailmanmarkkinatilanne aiheuttavat kehitysarvioihin edelleen epävarmuutta. Lisäksi riskinä on, että hintojen nousun ja korkoympäristössä tapahtuvien muutosten vaikutukset ovat oletettua suuremmat. Vaikutukset näkyvät kuntataloudessa viiveellä ja muutokset voivat myös kohdella erilaisia kunnia kunnia eri tavoin.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027, kevät 2023

4.3 Hyvinvointialueuudistus

Vuosi 2023 on kuntataloudessa historiallinen, sillä sote-uudistus tuli voimaan vuoden alusta ja kavensi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia sekä kuntien toimintaan että talouteen.

Uudistuksen vaikutukset kohdistuivat erityisesti kuntien käyttötalouteen, jossa tulojen ja menojen taso ja rakenne muuttuivat merkittävästi tehtävien siirryttyä hyvinvointialueille sekä rahoituksen siirryttyä valtiolle. Kuluva vuosi on kuntataloudessa monin paikoin vaikeasti tulkittava sote-uudistuksen aiheuttaminen suurien muutosprosenttien vuoksi.

Iisalmen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirrolla kunnista hyvinvointialueille on merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen.

Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueille siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto ja yhteisöveron kuntakohtaiset jakosuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Tämän vuoksi uudistuksen aiheuttamia vaikutuksia kuntien talouteen joudutaan tasaamaan suurilla tasauselementeillä (muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus). Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ja veromenetysten korvaukseen kohdistuu suhteellisesti suurin muutos sote-uudistuksessa.

Valtionosuuden osuus tuloista pienenee uudistusta edeltävästä runsaasta viidenneksestä arviolta noin 16 prosenttiin vuonna 2025. Vaikka kuntien vastuulta poistuvat erityisesti sote-tehtäviin liittyvät investointipaineet, kunnilla on edelleen merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja ekologisuustavoitteiden vuoksi.

5. Iisalmen kaupungin talous

Iisalmen kaupungin taloustilanne on vakaa ja taustalla on kymmenen ylijäämäistä vuotta. Vuosi 2023 toteutunee ylijäämäisenä. Suunnitelmakauden 2024–2026 haasteita ovat yleinen kustannustason nousu, korkea investointitaso sekä siitä johtuva velkamäärän ja poistojen kasvu. Vuoden 2023 ennusteet osoittavat, että talouden kehityssuunta on muuttumassa ja että kaupungin talous on muodostumassa alijäämäiseksi tulevina vuosina.

Taloussuunnitelma vuosille 2024–2026 on alijäämäinen. Kaventuva tulopohja ei riitä kattamaan kasvavia menoja. Menot kasvavat tuloja nopeammin suunnitelmakaudella. Lisäksi kaupungin ikärakenne on voimakkaassa muutoksessa ja syntyvyys on laskenut. Ikärakenteen muuttuessa palvelutarve vähenee erityisesti lasten ja nuorten palveluissa ja kasvaa ikäihmisten palveluissa. Kaupunki-strategian mukainen tavoite siitä, että tulot kattavat menot suunnitelmakaudella ei suunnitelmakaudella 2024–2026 täyty.

Vuosien 2025–2026 laskelmiin sisältyy vielä tässä vaiheessa epävarmuutta ja niitä tarkennetaan vuoden 2024 aikana. Taloussuunnitelman tasapainovaatimuksen mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Arvio on, että suunnitelmakauden 2024–2026 alijäämä voidaan kattaa taseessa olevista ylijäämistä.

Vuoden 2025 alusta toteutuvan TE-uudistuksen vaikutukset kaupungin toimintaan ja talouteen ovat merkittävät ja ne on huomioitu tulos- ja rahoituslaskelmassa. Koska laskelmat TE-uudistuksen vaikutuksista ovat vielä alustavia, sisältyy niihin epävarmuutta. Laskelmat tarkentuvat TE-uudistuksen valmistelun edetessä.

5.1. Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA lisälmen kaupunki	Muutettu			Muutos		TS2025	TS2026
	TP2022	TA2023	TAm 2023	TA2024	TAm23/TA24		
Toimintatuotot	38 407 652	50 131 300	51 207 700	52 264 200	2,1 %	51 205 900	52 223 500
Myyntituotot	18 189 649	26 003 000	26 249 600	28 124 500	7,1 %	27 367 100	27 912 600
Maksutuotot	2 646 055	4 406 800	4 216 800	3 694 700	-12,4 %	3 944 000	4 020 100
Tuet ja avustukset	3 401 416	2 265 300	2 715 100	1 815 600	-33,1 %	908 100	924 500
Muut toimintatuotot	14 170 532	17 456 200	18 026 200	18 629 400	3,3 %	18 986 700	19 366 300
Valmistus omaan käyttöön	3 121	0	0	0		0	0
Toimintakulut	-177 342 973	-106 499 900	-107 414 600	-109 212 000	1,7 %	-113 730 400	-115 743 800
Henkilöstökulut	-43 352 552	-53 154 300	-53 421 400	-53 438 900	0,0 %	-54 298 000	-55 166 700
Palvelujen ostot	-112 314 218	-28 490 700	-29 062 400	-30 345 600	4,4 %	-32 488 300	-33 136 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 489 361	-8 444 800	-8 251 200	-8 412 000	1,9 %	-8 555 200	-8 706 800
Avustukset	-4 359 417	-4 831 400	-4 656 400	-4 944 500	6,2 %	-6 270 700	-6 375 400
Muut toimintakulut	-10 827 425	-11 578 700	-12 023 200	-12 071 000	0,4 %	-12 118 200	-12 358 600
Toimintakate	-138 932 200	-56 368 600	-56 206 900	-56 947 800	1,3 %	-62 524 500	-63 520 300
Verotulot	83 993 609	43 903 000	45 042 000	42 368 000	-5,9 %	43 282 000	44 463 000
Valtionosuudet	65 746 255	23 237 000	23 253 000	21 472 900	-7,7 %	24 283 000	24 717 000
Rahoitustuotot- ja kulut yht.	906 507	-966 400	-189 500	-1 154 500	509,2 %	-1 422 500	-1 970 400
Korkotuotot	35 023	60 000	5 000	23 000	360,0 %	23 000	23 000
Muut rahoitustuotot	4 126 242	2 738 800	3 332 800	2 849 300	-14,5 %	2 849 300	2 849 300
Korkokulut	-341 230	-2 005 400	-1 451 000	-2 156 500	48,6 %	-2 390 200	-2 903 100
Muut rahoituskulut	-2 913 528	-1 759 800	-2 076 300	-1 870 300	-9,9 %	-1 904 600	-1 939 600
Vuosikate	11 714 171	9 805 000	11 898 600	5 738 600	-51,8 %	3 618 000	3 689 300
Poistot ja arvonalentumiset	-7 793 890	-8 710 500	-8 590 500	-8 762 300	2,0 %	-9 259 300	-9 487 600
Suunnitelmapoistot	-6 763 987	-8 710 500	-8 590 500	-8 762 300	2,0 %	-9 259 300	-9 487 600
Arvonalentumiset	-1 029 903	0	0	0	0,0 %	0	0
Satunnaiset erät	0	0	3 546 100	0	0,0 %	0	0
Satunnaiset tuotot	0	0	3 546 100	0	0,0 %	0	0
Tilikauden tulos	3 920 281	1 094 500	6 854 200	-3 023 700	-144,1 %	-5 641 300	-5 798 300
Poistoeron muutos	-620 435	-803 600	-762 000	-763 900	0,2 %	-765 400	-765 400
Rahastojen muutos	-979 498	1 340 000	1 340 000	1 340 000	0,0 %	1 340 000	1 340 000
Yli-/alijäämä	2 320 348	1 630 900	7 432 200	-2 447 600	-132,9 %	-5 066 700	-5 223 700

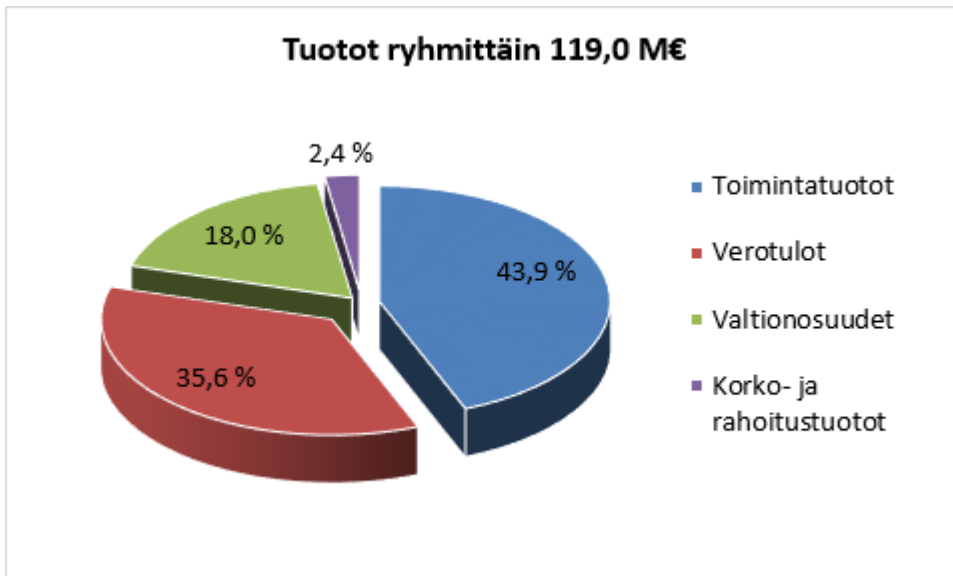
Tuloslaskelma sisältää sisäiset ja ulkoiset erät, ei sisällä vesilaitosta

Tuloslaskelma on kaupungin kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmassa kuvataan tilikauden tuloksen muodostuminen.

Vuonna 2024 toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 2,1 % ja toimintakulujen 1,7 %. Toimintakate

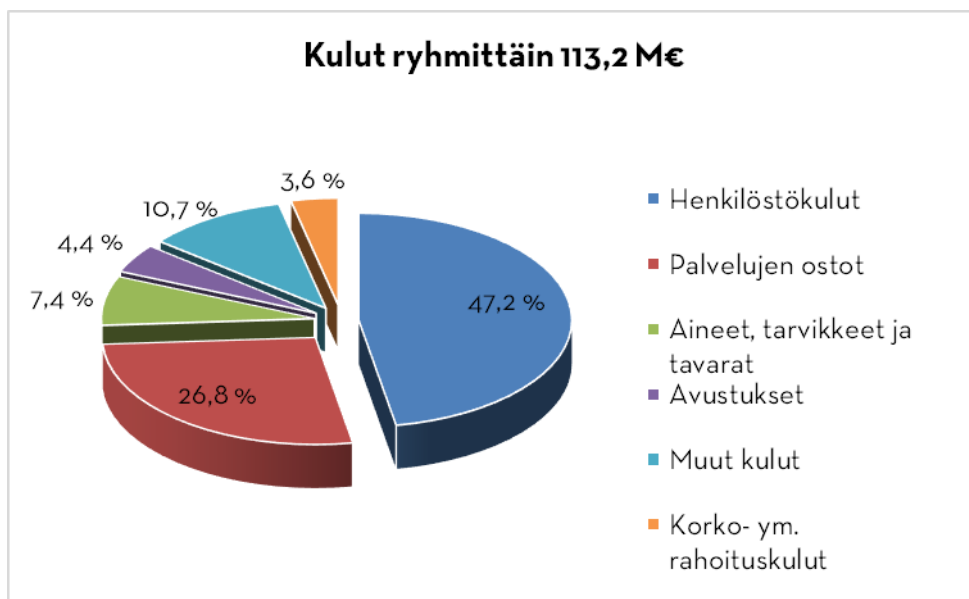
paranee 1,3 %. Muutosprosenttien vertailupohjana on käytetty vuoden 2023 muutettua talousarviota.

Palkankorotuksiin on varauduttu vuonna 2024 3 %:n korotuksella, vuonna 2025 2 %:n korotuksella ja vuonna 2026 2 %:n korotuksella. Muihin toimintakuluihin on tehty 2 %:n korotus vuosille 2025 ja 2026.

Kuva 4 Tuotot ryhmittäin 2024

Toimintakulut muuttuvat vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toimialoittain seuraavasti: sivistys- ja hyvinvointitoimiala 5,1 %, tekninen toimiala -1,2 % ja elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala 1,1 %.

Kuva 5 Kulut ryhmittäin 2024

Vuonna 2024 toimintakatteen ennakoitaan heikenevän 1,3 %. Vuosikatteen muodostuu 5,7 M€,

mikä ei riitä poistojen kattamiseen. Alijäämää arvioidaan syntyvän -2,5 M€.

Alla olevassa taulukossa on esitetty lisälmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut vuosilta 2022–2024.

lisälmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut 2022-2024 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2022	TAm2023	TA2024
Tuloveroprosentti	20,5	7,86	7,9
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-21,7	-47,7	-47,9
Toimintakate, milj. euroa	-138,9	-56,2	-56,9
Verotulot, milj. euroa	84,0	45,0	42,4
Valtionosuudet, milj. euroa	65,7	23,3	21,5
Vuosikate, milj. euroa	11,7	11,9	5,7
Vuosikate, % poistoista	173,2	138,5	65,5
Vuosikate, euroa/asukas	563,2	572,0	277,2
Kertynyt ylijäämä(alijäämä), €/as	111,6	357,3	-118,2
Asukasluku 31.12.	20798	arv. 20800	arv. 20700

Kuva 6. lisälmen kaupungin tuloslaskelman keskeiset tunnusluvut (ei sis. vesilaitosta)

Verotulot

Vuonna 2024 verotulojen ennakoitaan vähenevän 5,9 % verrattuna vuoden 2023 muutettuun talousarvioon. Vuonna 2023 verotuloja tilittyy vielä vanhan verotusjärjestelmän mukaisesti. Vuonna 2024 hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset verotilityksiin toteutuvat täysin uuden järjestelmän mukaisesti, mikä vähentää verotuloja vuoden 2023 verotuloihin verrattuna.

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 verotuloennusteet on laskettu vuoden 2024 veroprosenttien mukaisesti eli veroprosenttien korotusta ei ole suunnitelmavuosille tehty.

Kiinteistöveroprosenttien on ennakoitu säilyvän suunnitelmakaudella vuoden 2024 tasolla.

Verotulojen kehitys 2021-2023

Verotulojen kehitys (1000 €)	TP 2022	TA 2023	TP 2023 ennuste	TA 2024	Muutos 2023 (ennuste)-2024, %
Tulovero	69 935	32 557	33 227	31 000	-6,7 %
Kiinteistövero	6 055	5 956	6 328	6 347	0,3 %
Yhteisövero	8 004	5 390	5 487	5 021	-8,5 %
YHTEENSÄ	83 994	43 903	45 042	42 368	-5,9 %

Veroprosentit vuonna 2024

Tuloveroprosentti	7,90 %
Kiinteistöveroprosentit:	
vakituinen asuinrakennus	0,55 %
muu asuinrakennus	0,93 %
yleinen kiinteistövero	1,10 %
voimalaitos	2,85 %
yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
rakentamaton asuinpaikka	3,00 %

Valtionosuudet

Valtionosuudet vähenevät -7,7 % vuonna 2024 vuoden 2023 muutettuun talousarvioon verrattuna. Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä valtionosuusjärjestelmään lisättiin järjestelmämuutosta ta-
saavia eriä (sote-erät), joiden tehtävänä on tasata uudistuksen vaikutuksia yksittäisen kunnan ta-
louteen. Sote-eriä ovat muutosrajoitin ja siirtymätasaus. Sote-erien vähenemisellä on merkittävä
vaikutus peruspalvelujen valtionosuuden kertymään vuonna 2024.

Tulevaisuudessa ikärakenteella tulee olemaan merkittävä vaikutus peruspalvelujen valtionosuu-
teen. Ikärakenteen osalta ainoastaan alle 18-vuotiaiden kuntalaisten määrällä on vaikutusta perus-
palvelujen valtionosuuden kertymään.

Valtionosuusrahoitus 2022–2024

Valtionosuusrahoitus (1000 €)	TP	TA	TA 2023	TA	Muutos TA
	2022	2023	ennuste	2024	2023 ennuste- TA 2024, %
Peruspalvelujen valtionosuus	42 433	13 350	13 465	11 759	-12,7
Verotuloihin perustuva valtionosuuden ta- saus	12 614	7 502	7 496	7 390	-1,4
Veromenetysten kompensatio	12 042	3 734	3 681	3 713	0,9
OKM:n valtionosuus	-1 343	-1 349	-1 389	-1 389	0,0
YHTEENSÄ	65 746	23 237	23 253	21 473	-7,7

Lähteet:

FCG: Talous- ja toiminta-analyysi lisalmi 28.8.2023

Valtionosuusarviot suunnitelmavuosille 2025–2026 on tehty FCG:n Talous- ja toiminta-analyysin 28.8.2023 perusteella. TE-uudistuksen vaikutus valtionosuuksiin on huomioitu vuodesta 2025 alkaen.

Erittely valtionosuusrahoituksen muodostumisesta 2023–2024

Peruspalvelujen valtionosuus (1 000 €)	2023	2024
Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta ja sote-eriä	3 447	4 315
Sote-erät yhteensä	10 018	7 444
Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta (sis. sote-erät)	13 465	11 759
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	7 496	7 390
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus yhteensä	20 961	19 149
Veromenetysten korvaus	3 681	3 713
VM:n valtionosuudet ja veromenetysten korvaus yhteensä	24 642	22 862
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus (OKM-vos)	-1 389	-1 389
Kunnan valtionosuudet yhteensä	23 253	21 473

Poistot ja arvonalentumiset

Poistot vuonna 2024 ovat 8,8 M€ (2023: 8,7 M€). Poistojen kasvuun vaikuttavat purkautuneen Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kiinteistöjen siirtyminen lisälmen kaupungille sekä kaupungin omien investointihankkeiden valmistuminen.

Suunnitelmavuodet 2025–2026

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2026 ennusteisiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Hyvinvointialueuudistus on muuttanut kuntien rahoituspohjaa ja valtionosuusjärjestelmää. Lisäksi TE-palvelujen järjestämistä vastuu siirtyy kunnille vuodesta 2025 alkaen, mikä vaikuttaa toimintamenoihin ja valtionosuusrahoitukseen.

Voimassa olevan lainsäädännön ja laintulkinnan mukaan kuntien täytyy yhtiöittää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käytössä olevat kiinteistöt (sote-kiinteistöt), jotta ne voivat jatkaa kiinteistöjen vuokraamista hyvinvointialueille. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen liittyvät ratkaisut vaikuttavat merkittävästi lisälmen kaupungin talouteen suunnitelmakaudella. Selvitystyö sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvaihtoehdoista tulee käynnistää vuoden 2024 aikana.

Suunnitelmavuosina 2025–2026 kaventuva tulopohja ei riitä kattamaan kasvavia menoja. Haasteena on lisäksi raskaan investointiohjelman aiheuttama velkamäärän, korkokustannusten sekä poistojen kasvu. Tämänhetkinen arvio on, että suunnitelmavuodet 2025–2026 muodostuvat alijäämäisiksi.

5.2. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma € Iisalmen kaupunki	TP2022	TA2023	Muutettu TAm 2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	11 714 171	9 805 000	11 898 600	5 738 600	3 618 000	3 689 300
Satunnaiset erät	0	0	3 546 100	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-488 720	-317 000	-317 000	-200 000	-204 000	-208 100
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-17 003 419	-59 926 000	-59 866 700	-11 456 000	-12 576 000	-16 249 000
Rah.osuudet investointimenoihin	6 100	105 000	310 000	23 000	50 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	701 845	417 000	7 467 200	300 000	304 000	308 100
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 070 023	-49 916 000	-36 961 800	-5 594 400	-8 808 000	-12 459 700
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset	75 512	92 700	72 900	88 600	84 800	81 200
Antolainasaamisten lisäykset	-24 817	0	-19 800	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	100 329	92 700	92 700	88 600	84 800	81 200
Lainakannan muutokset	-1 690 912	41 183 200	22 282 000	4 857 000	7 107 000	10 140 300
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 700 000	51 282 000	31 882 000	15 000 000	18 000 000	21 500 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 824 873	-10 098 800	-9 600 000	-10 143 000	-10 893 000	-11 359 700
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-566 039	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 877 794	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	262 394	41 275 900	22 354 900	4 945 600	7 191 800	10 221 500
Rahavarojen muutos	-4 807 629	-8 640 100	-14 606 900	-648 800	-1 616 200	-2 238 200

Rahoituslaskelman tunnusluvut:	TP2022	Muutettu TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toiminnan ja investointien vuotuinen rahavirta	-5 070 023	-36 961 800	-5 594 400	-8 808 000	-12 459 700
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		-44 395 471	-50 466 464	-63 472 523	-68 893 923

Talousarvion rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla tai omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen. Sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli siihen, miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua.

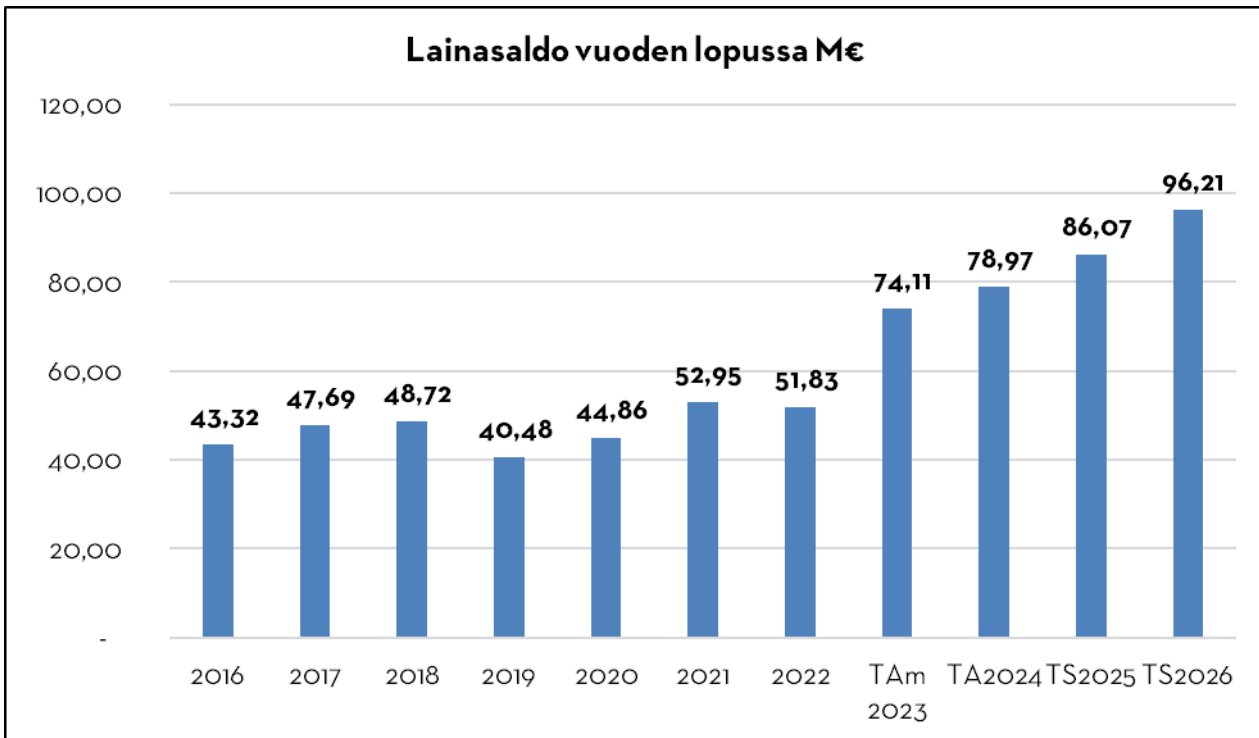
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on suunnitelmakaudella 2024–2026 negatiivinen -32,6 M€, kun lainanlyhennykset huomioidaan, muodostuu rahoitusvajeeeksi -65,0 M€.

Kaupungin talousarvioon 2024 sisältyy uutta lainanottoa 15,0 M€ ja lainojen lyhennystä 10,1 M€ (ei sis. vesilaitosta). Vuoden 2024 lopussa kaupungin arvioitu lainasaldo on 79,0 M€ eli n. 3 815 €/as. Vesiliikelaitos huomioiden lainamäärä on arvion mukaan 91,6 M€ eli n. 4 425 €/as.

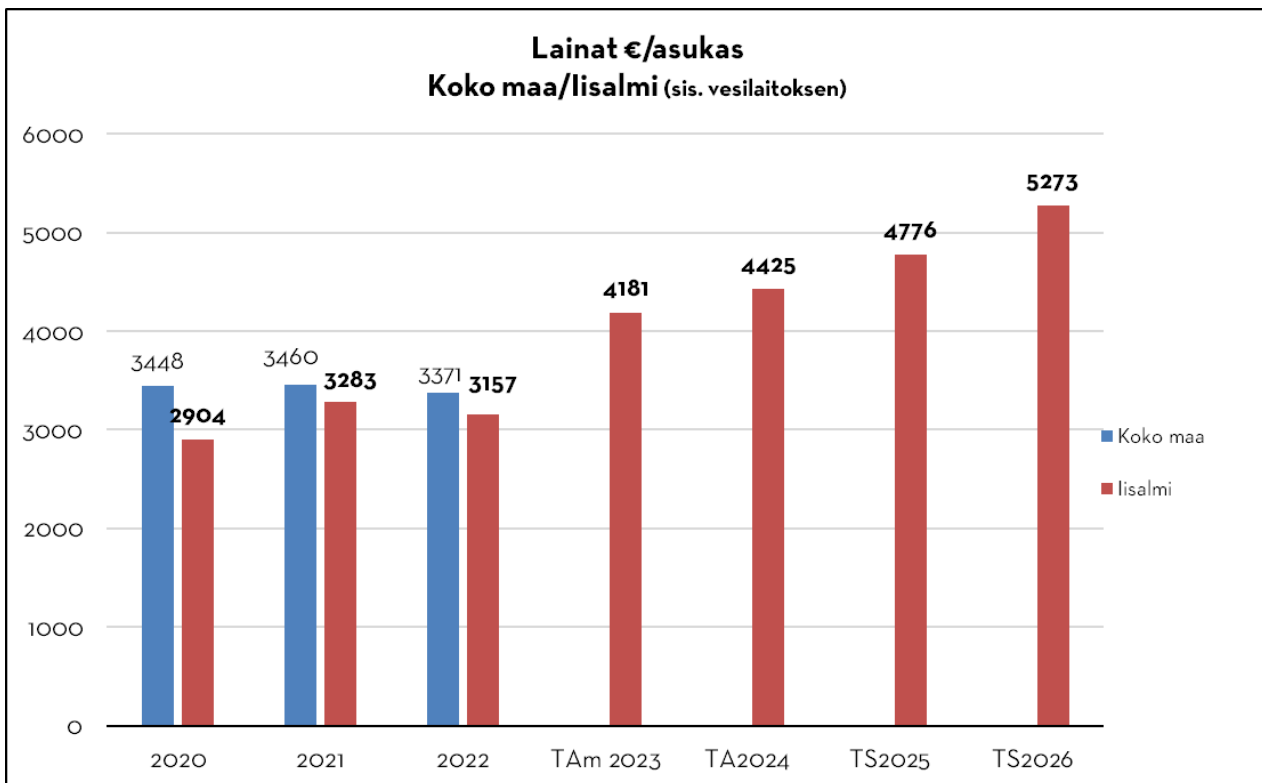
Koska suunnitelmakauden rahoitusvaje on merkittävä, on varauduttava siihen, että pitkäaikaisen lainanoton lisäksi lyhytaikaista rahoitusta (kuntatodistuksia) käytetään maksuvalmiuden turvaamiseen.

Suunnitelmakauden lopussa vuonna 2026 lainamäärän arvioidaan olevan n. 5 273 €/as (sis. vesilaitoksen). Kaupunkistrategian mukainen tavoite siitä, että asukaskohtainen lainamäärä ja vastuut ovat alle kuntien keskiarvon ei arvion mukaan täyty suunnitelmakaudella 2024–2026.

Talousarvioon sisältyy 0,09 M€ euroa antolainojen lyhennystä. Uusien antolainojen myöntämistä talousarvioon ei sisälly.

Kuva 7. Lainasaldo vuoden lopussa (ei sis. vesilaitosta)

Kuva 8. Arvio asukaskohtaisen lainamäärän kehityksestä 2020–2025 (€/asukas, sis. vesilaitoksen)

Kuntaliiton kuntien kehitysarvion (syksy 2023) sekä kuntatalousohjelman perusteella laskettu arvio kuntien lainakannan kehityksestä osoittaa, että vuonna 2023 kuntien lainakanta keskimäärin olisi n. 3 280 €/asukas ja vuonna 2024 3 417 €/asukas.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Iisalmen kaupungin rahoituslaskelman keskeiset tunnusluvut vuosilta 2022-2024.

Iisalmen kaupungin rahoituslaskelman keskeiset tunnusluvut 2022-2024 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2022	TAm2023	TA2024
Investoinnit, (br.) milj. euroa	17,0	59,9	11,5
Investointien tulo-rahoitus %	68,9	19,9	50,1
Lainojen muutos, milj. euroa	-1,7	22,3	4,9
Lainanhoitokate	-5,6	0,5	3,5
Lainat, euroa/asukas	2492	arv. 3563	arv. 3815
Asukasluku 31.12.	20798	arv. 20800	arv. 20700

Kuva 9. Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2010-2023 (ei sis. vesilaitosta).

5.3. Investoinnit ja vuosikate

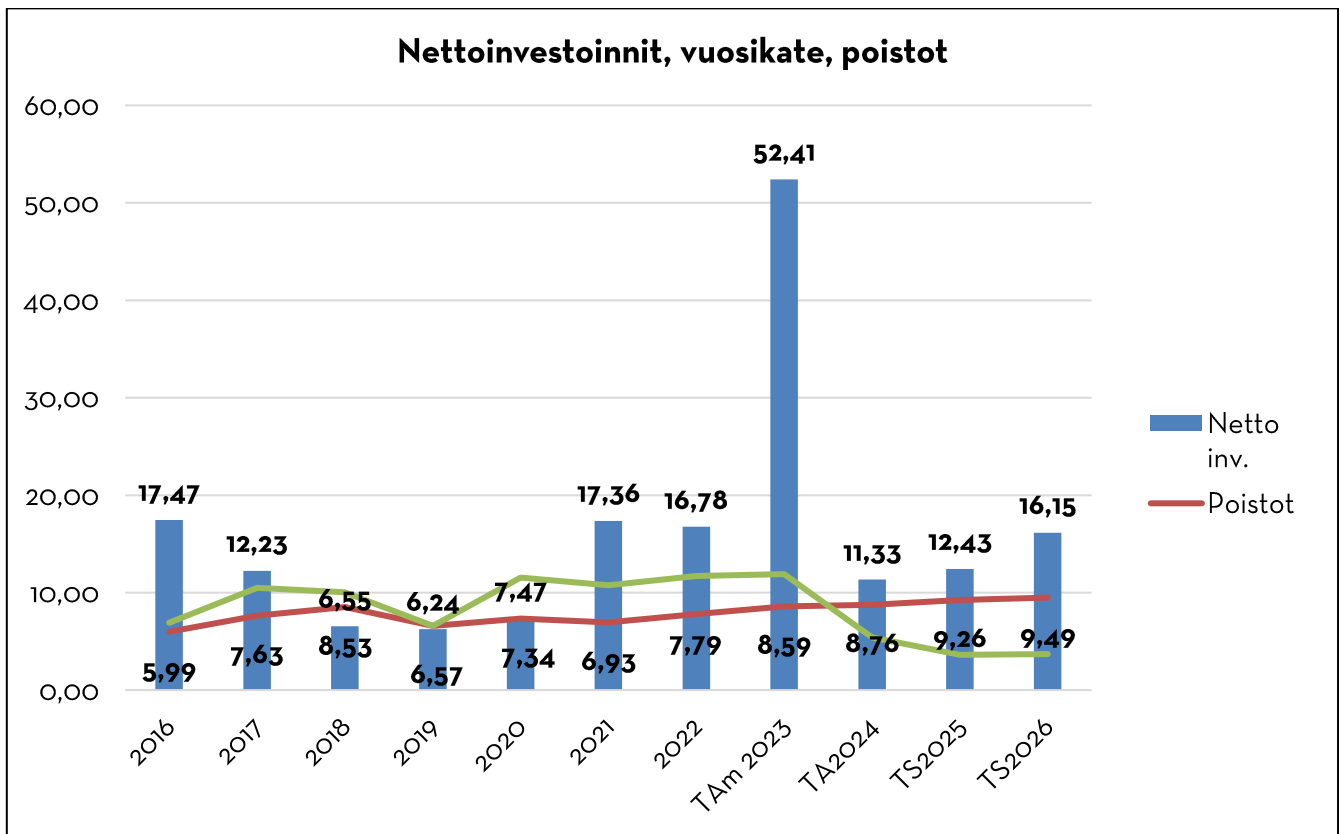
Nettoinvestoinnit vuonna 2024 ovat 12,8 M€ (sis. vesiliikelaitoksen). Kaupungin nettoinvestoinnit ovat 11,3 M€ ja vesiliikelaitoksen nettoinvestoinnit 1,5 M€.

Merkittävimmät investointihankkeet suunnitelmakaudella ovat perusopetuksen palveluverkko-suunnitelman mukainen Soinlahden koulun rakennushanke sekä kulttuurikeskuksen peruskorjaus. Soinlahden koulu valmistuu kesällä 2024.

Kulttuurikeskuksen peruskorjaus etenee suunnitelman mukaisesti siten, että peruskorjaushankkeen kilpailutus toteutetaan vuonna 2025 ja rakentaminen ajoittuu vuosille 2025-2027. Käyttöön-otto olisi suunnitelman mukaan vuonna 2028.

Investointi:	Suunnittelu/rakentaminen:	Kustannusarvio:
Soinlahden koulu	2022-2024	4,6 M€
Kulttuurikeskus	2022-2027	28,7 M€

Kaupunkistrategian tavoitteena on, että kaupunki investoi vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden. Tavoitteena on, että tulot kattavat menot eikä alijäämää synny. Suunnitelmavuosina 2025-2026 vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja tilikauden tulos muodostuu negatiiviseksi.

Kuva 10. Nettoinvestoinnit (ei sis. vesilaitosta), vuosikate, poistot. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä siirtyvien kiinteistöjen osuus vuoden 2023 investoinneista on n. 45,4 M€.

Talousarvio sisältää esityksen Investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä seuraavasti:

2024	Soinlahden koulu	1,34 M€
2025	Kulttuurikeskus	1,34 M€
2026	Kulttuurikeskus	1,34 M€

5.4. Keskeiset muutokset toimialoittain

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala

- Osallistuvaan budjetointiin on varattu 0,1 M€ vuodelle 2024. Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaiset otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon.
- Presidentin- ja europarlamenttivaalit vuonna 2024
- Työllisyyden kuntakokeilu jatkuu ja valmistelu TE-palveluiden siirtoon kuntien vastuulle käynnistyy

- TE2024-uudistuksen valmistelu ja toimeenpano
- Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisselvityksen käynnistäminen
- Uusi EU-rahoituskausi 2021-2027 käynnistyy täydellä teholla

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

- Toimintatuotoissa on valtion erityisavustuksia ja hankerahoitusta 0,7 M€. Niihin liittyviä toimintakuluja on 0,93 M€, josta henkilöstökuluja on 0,79 M€ ja omarahoitusosuutta on varattu 195 200 euroa.
- Lisämelaisille rekisteröityneille yhdistyksille jaettavaan avustukseen on varattu 375 500 euroa
- Varhaiskasvatuksen toimintamenoissa on 80 000 euron määräraha esiopetuksen ja täydentävän varhaiskasvatuksen järjestämiseen uudessa Soinlahden koulussa 1.8.2024 alkaen.
- Valtion clearingjärjestelmän kautta tulevia kotikuntakorvaustuloja on budjetoitu 0,35 M€ ja kotikuntakorvausmenojen 0,49 M€, nettolisäys 241 000 € vuoteen 2023 verrattuna. Lisäksi talousarviossa on varauduttu kunnilta tuleviin kotikuntakorvauslaskutuksen menoihin.
- Soinlahden uuden koulun pienkalustoon ja materiaaleihin on tehty 40 000 € lisäys. Koko toimialalla on varauduttu palvelu- ja materiaalikustannusten hintojen nousuun
- Ruokapalveluiden raaka-ainekustannusten nousu on 18,7 %, mikä näkyy ateriapalveluiden ostoissa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa
- Ruokapalveluiden talousarviossa on 70 000 € määrärahavaraus aamu- ja välipalan tarjoamiseen yläkoulun oppilaille.
- Kirjastojärjestelmän päivitykseen on varattu 13 000 € määräraha
- Nuoriso- ja liikuntapalveluiden talousarvioehdotus sisältää 20 000 € määrärahan osallistavan budjetoinnin kuluihin.

Tekninen ja ympäristötoimiala

- Toimintatuotot kasvavat n. 0,8 M€. Suurin muutos on tilapalveluiden vuokrissa, joissa kasvua n. 0,9 M€ johtuen lähinnä hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen lisäyksestä (mm. Viireen peruskorjauksen valmistuminen).
- Yksityistieavustuksiin varattu 0,03 M€ lisäys (yksityistieavustusten kokonaismääräraha 2024 lisäyksen jälkeen: 0,3 M€)

- Rakennusten purkukustannusten vähennys n. 0,9 M€.
- Jäähallin uusien siirtokelpoisten sosiaali- ja huoltotilojen vuokriin on varattu 0,1 M€.
- Sähkölukujen on arvioitu vähenevän 0,6 M€.
- Lämmityskulujen arvioidaan nousevan 0,2 € uusien kiinteistöjen ja kustannuksen nousun vuoksi.
- Erillistä määrärahavarausta ei ole tehty, mutta varaudutaan siihen, että pelastustoimen osalta voidaan joutua maksamaan tuomioistuimien määräämiä varallaolokorvauksia vuosina 2024–2026. Määrärahan muutosesitykset tuodaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi siinä vaiheessa, kun asia varmistuu.

Investoinnit

- Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen ja peruskorjaus yht. 2,8 M€
- Toimitilainvestoinnit v. 2024 yht. 5,7 M€
- Soinlahden koulun rakentaminen 1,5 M€ (yhteensä v. 2021–2024 4,6 M€)
- Kulttuurikeskuksen peruskorjaus ja uudistaminen -hankkeen suunnittelu 2,3 M€ (kustannusarvio v. 2022–2027 28,7 M€ netto)

6. Kaupunkistrategia

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet
- omistajapolitiikka
- henkilöstöpolitiikka
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen

Iisalmen kaupungin joulukuussa 2021 hyväksytty strategia **“Suomen ihmeellisin kaupunki”** luo suuntaa kaupungin toiminnan suunnittelulle valtuustokaudella 2021–25 ja siitä eteenkin päin vuoteen 2030 saakka. Strategian pääkohdat on kuvattu seuraavassa lyhyesti.

Toiminta-ajatus

Huolehdimme asukkaidemme hyvinvoinnista ja vahvistamme koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.

Visio

Iisalmen kaupungin visiona vuoteen 2030 on olla **Suomen houkuttelevin seutukaupunki**. Tavoitetilassa Iisalmen kaupunki on kansainvälisesti tunnettu, helposti saavutettava, rohkeasti kehittyvä ja vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut. Visio edellyttää, että:

- Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen
- Olemme houkutteleva muuttokohde sekä palvelutarjontamme ja elinvoimamme kautta seudun selkeä veturi. Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille.
- Huolehdimme, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa

Arvot

Kaupunkistrategian arvoperustana ovat Iisalmen kaupungin arvot, jotka kuvataan toimintaperiaatteina seuraavasti:

Toimimme rohkeasti maalla ja maailmalla

Haemme uusia toimintatapoja, teemme rohkeita avauksia ja tekoja sekä olemme edelläkävijä. Reagoimme nopeasti ja luomme uusia ratkaisuja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseksi. Vaikutamme toiminnassamme kansainvälisesti ja monipaikkaisesti, kuten kuntalaiset ja yrityksemmekin tekevät.

Luomme vastuullista tulevaisuuden elinympäristöä

Toiminnan perustana on sosiaalinen vastuullisuus lähimmäisistä sekä vastuu luonnosta ja ympäristöstä. Huomioimme vastuullisuuden päätöksenteossa ja ajattelemme pitkän aikavälin vaikutuksia. Toiminnallamme turvaamme menestymisen edellytykset kaikille Iisalmissa toimiville tahoille.

Iisalmissa kaikki saavat onnistua

Autamme asukkaita, yrityksiä ja työntekijöitä onnistumaan ja annamme positiivista palautetta. Opimme virheistä - nekin ovat sallittuja. Hyväksymme erilaisuuden ja monikulttuurisuuden, ketään ei jätetä yksin. Kuten markkinointilupauksemmekin sanoo: Teemme yhdessä ihmeitä.

Strategiset teemat

Strategian toteuttamiseksi on valittu kolme kärkiteemaa:

Inspiroiva Iisalmi - Hyvinvoinnin ja osaamisen aktiivinen kehittäjä

Ihana Iisalmi - Toimivan ja turvallisen kaupunkiympäristön rakentaja

Ihmeiden Iisalmi - Vetovoimainen ja monipuolinen seutukeskus

Teemoihin liittyvät tavoitteet on kuvattu tarkemmin strategiassa teemoittain ja niiden saavuttamiseen liittyvät mittarit on päivitetty vuoden 2023 talousarvioprosessin yhteydessä toimialoittain.

Teemoja läpileikkaavat yhteiset tavoitteet ovat

- Kestävä kuntatalous
- Hyvinvoiva henkilöstö
- Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen

7. Riskit ja riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta lisälmen kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

lislalmen kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen, jotka ovat strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä vahinkoriskit. Riskialueet on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät lislalmen kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kaupunkistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdanne-

vaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävyteen ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategisiin valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon.

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kaupungin toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hyödykehintariskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriskit (lyhyt- ja pitkäaikaisrahoitukset).

Keskeisintä taloudellisten riskien hallinnassa ovat toiminta- ja investointimenojen hallinta sekä luotettava ja ajantasainen talousraportointi.

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja -suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäyttöksiin.

Vahinkoriskit ovat lisälmen kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen.

Vahinkoriskit jaetaan

- Työterveys- ja työsuojeluriskit
- Henkilöstöriskit
- Ympäristöriskit
- Tulipalo- ja onnettomuusriskit
- Luonnonmullistukset
- Toimitilaturvallisuusriskit

Vuonna 2020 eskaloitunut koronapandemia sekä Venäjän ja Ukrainan sota vuonna 2022 ovat vaikuttaneet riskiarvioihin kunnissa. Edellä mainitut tapahtumat ovat osoittaneet, että globaalit riskit voivat realisoitua lyhyellä aikavälillä ja niiden vaikutukset tuntuvat myös kuntien toiminnassa ja taloudessa. Globaalien riskien vaikuttavuutta on hankala arvioida ja riskien hallintakeinot ovat vähäiset. Alla olevassa kuviossa on esitetty Kuntaliiton arvio sotatilan vaikutuksista kuntiin.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinta kattaa kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, arvioitava ja luokiteltava sekä luotava näille riskienhallintakeinot. Valvontatoiminta tulee järjestää kustannustehokkaasti niin, että siihen sijoitetut resurssit suhteutetaan tavoiteltaviin hyötyihin.

Sisäisen valvonnan kehittämiseksi, tehostamiseksi ja todentamiseksi toimialojen ja liikelaitoksen on laadittava vuosittain oma sisäisen valvonnan suunnitelma. Valvontakohteita voivat olla esim. päätöksenteko, talous, omaisuus, sopimukset ja hankinnat. Suunnitelmassa esitetään sisäisen valvonnan valvontakohteet ko. vuodelle. Suunnitelma toimii raportoinnin pohjana. Raportoinnin tulee olla tiivistä ja kohdistua keskeisiin valvontahavaintoihin ja niiden perusteella tehtyihin ja tehtäviin ohjaustoimiin.

Sisäisen valvonnan suunnitelma laaditaan vuosittain toimialoittain ja vastuualueittain. Toimialat raportoivat suunnitelman toteuttamisesta osavuosikatsauksen sekä tilinpäätöksen yhteydessä ajalta 1.1.–30.6. elo-syyskuussa ja 1.7.–31.12. tammi-helmikuussa. Toimialajohtaja ja toimialan talouspäällikkö

vastaavat suunnitelman laatimisesta ja raportoinnista. Toimialojen raportit annetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Kaupungin toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupungilla on käytössään Targetor -strategisten tavoitteiden ja riskien raportointityökalu, jonka avulla riskit yksilöidään ja niiden vaikutusta arvioidaan. Targetor muodostaa kaupungin riskirekisterin. Riskiarvio koko kaupungin tasolla raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta.

Kaupunginhallituksen yhteenveto perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen laatimiin yhteenvetoihin. Kaupunginhallituksen alaisten toimielinten tulee käsitellä oman toimialan yhteenveto merkittävimmistä riskeistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Mikäli tilikaudella havaitaan merkittäviä riskejä, tulee kaupunginhallituksen alaisten toimielinten ja viranhaltijoiden sekä konserniyhteisöjen raportoida niistä ja niiden hallintakeinoista välittömästi. Yksittäisellä työntekijällä on velvollisuus raportoida esimiehelleen havaitsemistaan riskeistä. Valvontavastuussa olevien tulee raportoinnin perusteella ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

TALOUDEN HALLINTA

8. Talousarvio ja – suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on talous- ja toimintasuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talous- ja toimintasuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kaupunkistrategiaa ja edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan. Talous- ja toimintasuunnitelmassa hyväksytään kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talous- ja toimintasuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Iisalmen Vesi -liiketoiminnan talousarvio on osa kaupungin talous- ja toimintasuunnitelmaa. Talousarviossa on tuloslaskelma ja rahoitusosa, käyttötalousosa ja investointiosa. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot.

Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömeneihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

8.1 Taloussuunnittelun periaatteet

Taloussuunnittelun periaatteita ovat täydellisyysperiaate ja siihen liittyvä bruttoperiaate, tasapainoperiaate, vuotuisperiaate sekä sitä tarkentava suorite- ja realisointiperiaate, kehysbudjetointiperiaate ja yhtenäisyysperiaate sekä julkisuusperiaate.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedostossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää talousarviosta pois. Myös kunnan sisäiset ostot ja myynnit on otettava talousarvioon, vaikka niihin ei sisälly rahan käyttöä.

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja että kunnan maksuvalmiuden tulee aina olla riittävä. Tuloylijäämän kerryttämiseksi on oltava perusteet. Talousarvion rahoituslaskelmaosassa on osoitettava, kuinka rahoitustarve katetaan ja kuinka rahoitusyli jäämä käytetään. Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää kunnan voimavaroja.

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli tuloja ei vähennetä menoista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää menojen tai tulojen erotuksen (vuosikatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä liiketoiminnassa ja toiminnassa, jotka rahoitetaan pääosin myynti- ja maksutuotoilla.

Vuotuisperiaatteen mukaisesti valtuuston on hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio.

Suorite- ja realisointiperiaate merkitsee sitä, että talousarvioon otetaan varainhoitovuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat tulot sekä muut sellaiset menot, joiden suorittamiseen kaupunki on varainhoitovuoden aikana sitoutunut ja muut lopullisesti kaupungille kuuluvat tulot.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat ovat yhdistettävissä talousarviossa.

Yhtenäisyysperiaate edellyttää, että valtuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta niin, että ne ovat yhtenä kokonaisuutena samassa käsittelyssä.

Julkisuusperiaate edellyttää, että talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

8.2 Talousarvion sitovuustaso

Talousarvio on sitova ohje kaupungin toiminnan ja talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

lisalmen kaupungin organisaatiossa on kolme toimialaa. Toimialat jakaantuvat vastuualueiksi, jotka puolestaan jakaantuvat toimintayksiköiksi.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat:

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia kaupunginvaltuuston nähden. Talousarvion käyttötalouden toimintatuotot, toimintakulut ja suunnitelmapoistot sitovat toimialoja vastuualueella valtuustoon nähden pl. uimahalli. Uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate (toimintatuotot - toimintakulut = toimintakate).

Virkojen ja toimien henkilöstömäärärahat ovat sitovia kaupunginhallitukseen nähden lukuun ottamatta virkoja, joiden täyttämisestä päättää valtuusto. Valtuuston päättämien virkojen määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla, ellei talousarviokirjassa yksittäisen hankkeen tai hankeryhmän osalta muuta ole esitetty. Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa se lautakunta/johtokunta, jonka alaisuuteen ne on talousarviossa merkitty.

Käyttötalouden strategiset tavoitteet ovat valtuuston hyväksymiä tavoitteita, jotka sitovat lautakuntia/toimialoja valtuustoon nähden. Lautakunta-, vastuu- ja toimintayksikötason tavoitteet esitetään tarkemmin käyttösunnitelmassa, joka hyväksytään valtuuston hyväksytyä talousarvion.

Talousarviossa on esitetty perustelut ja merkittävimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto). Rahoituslaskelman seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden: antolainauksen muutokset, pitkäaikaisten lainojen lisäys, pitkäaikaisten lainojen vähennys sekä oman pääoman muutokset.

Mikäli toimialat tarvitsevat toimintaansa uusia tiloja, käytetään ensisijaisesti kaupungin omistuksessa tai muuten hallinnassa olevia tiloja tilapalvelun osoittamalla tavalla. Ulkopuolelta tapahtuva uusien tilojen vuokraus tehdään aina teknisen toimialan toimesta ja päätöksellä.

Talousarviovuoden sitovuus on vahvempi kuin suunnitelmavuosien. Vaikka oikeudellisesti talousarvion sitovuus onkin vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen.

Käyttöomaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteiseksi kuluksi poistosuunnitelman mukaisesti. Talousohjeessa aktivointirajaksi on määritelty 10 000 euroa eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Poistosuunnitelma on talousarvion liitteenä.

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpanomääräyksin toimielimien, viranhaltijoiden ja työntekijöiden noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, lautakunta tai johtokunta hyväksyy sen jälkeen käyttösuunnitelman, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot toimintayksiköille (käyttötalousosa) ja projekteille (investointiosa).

Kaupunginhallituksen, lautakunnan tai johtokunnan määräämä, sen alainen viranhaltija päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmista sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä asettamalla tarkennetut tavoitteet ja määräraha-arviot. Edellä tarkoitettu viranhaltija voi vastaavasti antaa alaiselleen viranhaltijalle oikeuden päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmasta.

Käyttötalouden sitovuus lautakunnittain on esitetty kappaleessa 9.

Taloussuunnitelma vuosille 2025–2026 on esitetty osana talous- ja toimintasuunnitelman tuloslaskelma-, rahoitus-, käyttötalous- ja investointiosaa.

8.3 Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta, tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynti budjetoidaan tulona.

Kaupungin hallintosäännön 154 §:n mukaan valtuusto päättää lainan ottamisen ja antamisen periaatteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto päättää antolainojen ja vieraan pääoman muutokset. Kaupunginhallitus päättää lainan ottamisesta ja lainan antamisesta valtuuston päätöksen mukaisesti. Lainanottovaltuus on tarkoituksenmukaista rajata siten, että kaupunginhallituksella on vuonna 2024 oikeus ottaa lainaa hyväksytyin rahoitusosan mukaisesti.

Kaupunginhallitus voi myös päättää lainan ennenaikaisesta takaisinmaksusta sekä lainaehtojen muuttamisesta talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa.

Talusojohtajalla on hallintosäännön 97 §:n perusteella oikeus päättää lyhytaikaisen lainan ottamisesta.

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään tarpeelliset lainasalkun korkoriskiltä suojautumistoimenpiteet siten, että kokonaismäärään suhteutettu suojausaste on taloussuunnitelmakauden aikana kunkin vuoden viimeisen päivän tarkastelutilanteessa 30-100 %. Suojausasteen laskennassa huomioidaan kiinteäkorkoisten lainasopimusten suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään.

8.4 Kaupungin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjaus turvaa kaupungin pitkäjänteisen toiminnan ja varmistaa pääoman käytön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuuden, pitkäjänteisyyden ja pääoman käytön tehokkuuden.

Kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja taloudellisten tavoitteiden tulee toteuttaa kaupunki-strategiaa. Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa merkittäville tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, joilla pyritään varmistamaan kaupunkistrategian toteuttaminen, omistaja-arvon kehittyminen ja suojaaminen ja se, että yhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista.

Kaupunginhallitus käy vuosittain lisälmen Teollisuuskylä Oy:n ja Petterinkulma Oy:n kanssa keskustelun, jossa arvioidaan yhtiön toiminnan tuloksellisuutta sekä asetetaan seuraavan vuoden tavoitteet. Keskusteluun osallistuvat yhtiöiden puolelta toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja. Muiden konserniyhteisöjen osalta erillisten keskusteluin käymisestä sovitaan erikseen. Yhtiöt asettavat vuosittaiset tavoitteet omissa toimintasuunnitelmissaan ja talousarvioissaan.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Iisalmen Teollisuuskylä Oy on Iisalmen kaupungin tytäryhteisö, jonka toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Yhtiön toiminta on kytketty tiiviisti kaupungin elinvoimayksikön toimintaan ja yhtiön toimitusjohtajana toimii oman työnsä ohella elinkeinojohtaja Terho Savolainen. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen eteenpäin ja pyritään tukemaan alueen yrityksiä kokonaisvaltaisesti heidän kehittymistavoitteissaan.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Tavoitteena on pitää tilojen käyttöaste korkeana vähintään 90 %:ssa ja taloudellinen tulos positiivisena poistojen jälkeen.
- Tuetaan teknologia-alan kehitystyötä hanketoiminnan kautta.
- Riistakatu 5-kiinteistön tulevaisuuden ratkaiseminen laadittavien viitesuunnitelmien pohjalta.

Petterinkulma Oy

Petterinkulma Oy on Iisalmen kaupungin tytäryhteisö, jonka tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Iisalmen alueella. Yhtiön omistuksessa on lähes 1400 asuntoa, joissa asuu noin 2100 iisalmelaista.

Petterinkulma Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla eli käyttöastetavoite on 98 %.
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä ja tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asukastyytyväisyyskyselyllä.
- Petterinkulma pyrkii esteettömän asumisen lisäämiseen palvelujen äärellä.
- Työtyytyväisyyskyselyn tulos >4,0 asteikolla 1-5

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus on Iisalmen kaupungin tytäryhteisö, jonka pääasiallinen toimiala on kiinteistöhallinto. Yhtiö hallinnoi Lumakeskus Majakka -kiinteistöä. Yhtiön omistama rakennus sijaitsee Iisalmen kaupungilta vuokratulla noin 4964 m²:n tontilla, osoitteessa Savonkatu 5. Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus ja Iisalmen kaupunki ovat tehneet sopimuksen kiinteistön ylläpidosta. Sopimuksella kiinteistön käyttö- ja ylläpitotehtävät ja velvoitteet on siirretty Iisalmen kaupungin hoidettavaksi. Kiinteistöyhtiön vastuulla ovat vain välttämättömät hallinnosta aiheutuvat kustannukset.

Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskuksen tavoitteet vuodelle 2024:

- Antolainan lyhennys 89 000 €

8.5 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Tilivelvollisten määrittely:

Toimielin	Vastuualue	Tilivelvolliset
Keskusvaalilautakunta	Vaalit	Keskusvaalilautakunnan jäsenet Hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta Kaupunginhallitus	Tilintarkastus Hallintopalvelut Talous- ja henkilöstöpalvelut Elinvoimapalvelut Lomituspalvelut	Tarkastuslautakunnan jäsenet Kaupunginhallituksen jäsenet Kaupunginjohtaja
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Maaseutupalvelut	Maaseutuhallinnon yhteislautakunnan jäsenet Maaseutujohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto Varhaiskasvatus Perusopetus ja lukiokoulutus Kulttuuri- ja vapaa-aika	Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan jäsenet Sivistys- ja hyvinvointitoimialan toimialajohtaja
Musiikkiopiston johtokunta	Musiikkiopisto	Musiikkiopiston johtokunnan jäsenet Musiikkiopiston rehtori
Tekninen lautakunta	Teknisen toimialan hallinto Maankäyttö ja asuminen Kadut ja ympäristö Toimitilat	Teknisen lautakunnan jäsenet Teknisen toimialan toimialajohtaja
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jätehuolto	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan jäsenet Jätehuoltopäällikkö
Ylä-Savon Ympäristölautakunta	Ympäristönsuojelupalvelut Ympäristöterveyspalvelut	Ylä-Savon ympäristölautakunnan jäsenet Ympäristöjohtaja Ympäristöterveydenhuollon päällikkö
Iisalmen Vesi -liikelaitos	Hallinto Verkostot Jätevedenpuhdistamo	Iisalmen Vesi -liikelaitoksen johtokunta Vesilaitoksen johtaja
Vastuualue	Toimintayksikkö	Tilivelvolliset
Rahoitus	Rahoitus	Talusojohtaja
Hallintopalvelut	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja
Talous- ja henkilöstöpalvelut	Henkilöstöpalvelut Talouspalvelut	Henkilöstöpäällikkö Talusojohtaja
Elinvoimapalvelut	Elinvoimapalvelut Työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut	Elinkeinojohtaja Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja

Vastuualue	Toimintayksikkö	Tilivelvolliset
Lomituspalvelut	Pohjois-Savon lomituspalvelut	Lomituspalvelujohtaja
Maaseutupalvelut	Ylä-Savon maaseutupalvelut	Maaseutujohtaja
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Toimialajohtaja
Varhaiskasvatus	Päiväkodit Perhepäivähoito	Varhaiskasvatusjohtaja Varhaiskasvatusjohtaja
Perusopetus ja lukiokoulutus	Perusopetus Lukiokoulutus Ruokapalvelut	Toimialajohtaja Lukion rehtori Ruokapalvelupäällikkö
Kulttuuri- ja vapaa-aika	Kansalais- ja musiikkiopisto Kirjasto- ja kulttuuripalvelut Liikunta- ja nuorisopalvelut	Kansalais- ja musiikkiopiston rehtori Kirjasto- ja kulttuuripalvelupäällikkö Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Teknisen toimialan hallinto	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja
Maankäyttö ja asuminen	Kaavoitus Tonttipalvelut Kaupunkimittaus Rakennusvalvonta	Kaavoituspäällikkö Kiinteistöinsinööri Mittauspäällikkö Rakennustarkastaja
Kadut ja ympäristö	Kunnallistekniikan suunnittelu Kunnallistekniikan rakentaminen ja liikennealueet Viher- ja liikunta-alueet	Kaupungininsinööri Työpäällikkö Viher- ja liikunta-aluepäällikkö
Toimitilat	Tilahallinta ja rakentaminen Kiinteistöjen kunnossapito Kiinteistönhoito	LVI-insinööri Kunnossapitopäällikkö Kiinteistönhoitopäällikkö
Jätehuolto	Jätehuolto	Jätehuoltopäällikkö
Ympäristöterveyspalvelut	Eläinlääkintäpalvelut Terveysvalvontapalvelut	Ympäristöterveydenhuollon päällikkö
Ympäristönsuojelupalvelut	Ympäristönsuojelupalvelut	Ympäristöjohtaja
Iisalmen Vesi -liikelaitos	Hallinto ja verkostot Laitokset	Vesilaitoksen johtaja Vesilaitoksen johtaja Käyttöpäällikkö

8.6 Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungilla ei ole vuonna 2024 kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää.

Tilinpäätöksessä 2022 kumulatiivinen ylijäämä on 20,8 M€. Tilinpäätösennuste on, että vuosi 2023 toteutuu 4,0 M€ ylijäämäisenä. Vuoden 2024 talousarvion tuloslaskelma näyttää -2,5 milj. euron alijäämää. Kumulatiivisen ylijäämän arvioidaan näillä tekijöillä olevan vuoden 2024 lopussa 22,3 M€ ja suunnitelmakauden lopussa 12,0 M€.

Kaupungin talous on taseessa olevasta ylijäämästä huolimatta rakenteellisesti alijäämäinen. Taloussuunnitelmavuodet 2024-2026 ovat ennusteen mukaan alijäämäisiä, arvioitu alijäämä on yhteensä n. 12,8 M€. Alijäämä johtuu siitä, että palkkakustannusten, korkokustannusten, poistojen ja yleisen kustannustason arvioidaan kasvavan suunnitelmakaudella. Samaan aikaan rahoituspohja muuttuu: verotulo- ja valtionosuusrahoitus ei kasva samassa suhteessa. TE2024-uudistuksen vaikutukset on huomioitu käytettävissä olevien ennusteiden mukaisesti vuodesta 2025 alkaen (vaikutus peruspalvelujen valtionosuusrahoitukseen sekä toimintamenoihin).

Kaupungin on kyettävä tulevina vuosina tasapainoiseen talouteen, jotta se onnistuu kerryttämään riittävän tulorahoituksen investoinneille. Taloussuunnitelmavuosille valmistellaan talouden tasapainotusohjelma, jonka avulla kaupungin talous on ylijäämäinen viimeistään vuonna 2027. Tasapainotusohjelman valmistelu käynnistetään alkuvuodesta 2024 ja sen on tarkoitus olla valmiina keväällä 2024, jolloin toimenpiteiden vaikutukset voidaan sisällyttää vuoden 2025 talousarviokehykseen.

9. Käyttötalous lautakunnittain

Toimielin (ei sis. lask.vyör.eriä)	Ta 2023 1 000 € tuotot	Ta 2024 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2023 1 000 € kulut	Ta 2024 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2023 1 000 € netto	Ta 2024 1 000 € netto	muutos ed.v. %
Keskusvaalilautakunta	45,0	120,0	166,7	84,9	161,5	90,2	-39,9	-41,5	0,0
Tarkastuslautakunta	5,4	5,5	1,9	52,4	50,3	-4,0	-47,0	-44,8	-4,7
Kaupunginhallitus	21 301,2	21 796,1	2,3	31 993,4	32 267,2	7,9	-10 692,2	-10 471,1	-2,1
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	342,5	344,4	0,6	443,4	450,8	1,7	-100,9	-106,4	5,5
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	6 030,8	5 969,9	0,0	52 030,7	54 659,3	5,1	-45 999,9	-48 689,4	5,8
Tekninen lautakunta	20 541,5	21 991,4	7,1	19 062,9	18 568,8	-2,6	1 478,6	3 422,6	131,5
Jätehuoltolautakunta	172,0	181,2	5,3	166,0	168,2	1,3	6,0	13,0	116,7
Ylä-Savon Ympäristölautakunta	1 692,9	1 855,7	0,0	2 666,2	2 885,9	0,0	-973,3	-1 030,2	0,0
yhteensä	50 131,3	52 264,2	4,3	106 499,9	109 212,0	2,5	-56 368,6	-56 947,8	1,0

Vastuualue (ei sis. lask.vyör.eriä)	Sitovuus- taso	Ta 2023 1 000 € tuotot	Ta 2024 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2023 1 000 € kulut	Ta 2024 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2023 1 000 € netto	Ta 2024 1 000 € netto	muutos ed.v. %
Vaalit	B	45,0	120,0	166,7	84,9	161,5	90,2	-39,9	-41,5	0,0
Tilintarkastus	B	5,4	5,5	1,9	52,4	50,3	-4,0	-47,0	-44,8	-4,7
Hallintopalvelut	B	1 260,9	1 253,7	-0,6	3 829,7	3 997,1	4,4	-2 568,8	-2 743,4	6,8
Talous- ja henkilöstöpalvelut	B	510,9	1 004,1	96,5	3 388,5	3 802,8	12,2	-2 877,6	-2 798,7	-2,7
Elinvoimapaalvelut	B	1 369,1	874,6	-36,1	6 731,9	6 149,0	-8,7	-5 362,8	-5 274,4	-1,6
Pohjois-Savon lomituspalvelut	B	18 160,3	18 663,7	2,8	18 043,3	18 318,3	1,5	117,0	345,4	195,2
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	342,5	344,4	0,6	443,4	450,8	1,7	-100,9	-106,4	5,5
Sivistys- ja hyvinvointi hallinto	B	0,0	0,0	0,0	915,8	940,3	2,7	-915,8	-940,3	2,7
Varhaiskasvatus	B	640,7	511,4	-20,2	13 167,2	13 829,0	5,0	-12 526,5	-13 317,6	6,3
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	3 539,2	3 877,9	9,6	28 067,5	29 493,7	5,1	-24 528,3	-25 615,8	4,4
Kulttuuri ja vapaa-aika pl uimahalli	B	1 070,9	950,6	-11,2	7 922,5	8 554,5	8,0	-6 851,6	-7 603,9	11,0
Uimahalli	N	780,0	630,0	-19,2	1 957,7	1 841,8	-5,9	-1 177,7	-1 211,8	2,9
Tekninen hallinto	B	26,6	26,6	0,0	417,7	401,1	-4,0	-391,1	-374,5	-4,2
Maankäyttö ja asuminen	B	1 725,8	1 652,3	-4,3	1 379,5	1 390,3	0,8	346,3	262,0	-24,3
Kadut ja ympäristö	B	1 874,6	2 236,7	19,3	5 258,2	5 560,1	5,7	-3 383,6	-3 323,4	-1,8
Toimitilat	B	16 914,5	18 075,8	6,9	12 007,5	11 217,3	-6,6	4 907,0	6 858,5	39,8
Jätehuolto	B	172,0	181,2	5,3	166,0	168,2	1,3	6,0	13,0	116,7
Ympäristöterveyspalvelut	B	1 384,1	1 528,0	0,0	2 149,3	2 341,2	0,0	-765,2	-813,2	0,0
Ympäristönsuojelupalvelut	B	308,8	327,7	0,0	516,9	544,7	0,0	-208,1	-217,0	0,0
yhteensä		50 131,3	52 264,2	4,3	106 499,9	109 212,0	2,5	-56 368,6	-56 947,8	1,0

B=bruttoperiaate (ks. kpl 8.1)

N=nettoperiaate (ks. kpl 8.1)

9.1. Henkilöstö lautakunnittain

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto lisälmen kaupungin henkilöstöstä henkilötyövuosina lautakunnittain vuosina 2022–2026. Taulukossa olevat henkilöstön määrät perustuvat talousarviolukujen osalta toimialojen ilmoittamiin määriin ja tilinpäätöslukumäärät palkkahallinto-ohjelmasta otettuihin toteutuneisiin henkilötyövuosiin.

Taloussuunnitelmavuosien henkilöstön määrässä on huomioitu mahdolliset tulevat eläköitymiset ja uudet ja lakkautettavat virat ja tehtävät sekä tiedossa olevat muut muutokset palvelurakenteissa. Sanalliset perustelut henkilöstömuutoksille on esitetty tarkemmin lautakuntien henkilöstösuuk-sissa.

IISALMEN KAUPUNKI	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0,1	0,1	0,2	0,1	0
	Määräaikaiset	1	0,4	0,4	0,4	0
	Yhteensä	1,1	0,5	0,6	0,5	0
Tarkastuslautakunta	Vakituiset	0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0,5	0	0	0	0
	Yhteensä	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaupunginhallitus	Vakituiset	164,632	295,60	279,02	272,93	266,93
	Määräaikaiset	48,887	96,9	70,42	70,5	70,5
	Työllistetyt	21,9	31	26	26	26
	Yhteensä	235,419	423,5	375,44	369,43	363,43
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Vakituiset	6	6	6	6	6
	Määräaikaiset	0,3	0,7	0,3	0,3	0,3
	Yhteensä	6,3	6,7	6,3	6,3	6,3
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Vakituiset	389,5	388	383,63	384,03	384,03
	Määräaikaiset	96,6	85,3	79,14	54,37	49,95
	Yhteensä	486,1	473,3	462,77	438,4	433,98
Tekninen lautakunta	Vakituiset	83,2	87,35	85,3	86,3	86,3
	Määräaikaiset	22,4	21,9	20,8	19,77	19,77
	Yhteensä	105,6	109,25	106,1	106,07	106,07
Jätehuoltolautakunta	Vakituiset	2	2	2	2	2
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	2	2	2	2	2
Ympäristölautakunta	Vakituiset	0	29	29	29	29
	Määräaikaiset	0	3,25	4,5	4,75	4,75
	Yhteensä	0	32,25	33,5	33,75	33,75
Yhteensä	VAKITUISET	645,432	808,15	785,25	780,46	774,36
	MÄÄRÄAIKAISET	169,687	208,45	175,56	150,09	145,27
	TYÖLLISTETYT	21,9	31	26	26	26
KAIKKI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	837,019	1047,60	986,81	956,55	945,63
Muutos edelliseen vuoteen	htv	0,92	210,58	-60,79	-30,26	-10,92

Kaupunginhallituksen alaisuudessa työskentelevät työllistetyt sijoittuvat eri toimialojen toimintayksiköihin.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstöä kehitetään vuosien 2024–2026 aikana voimassa olevan kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti. Strategisen toimenpideohjelman nimi on ”hyvinvoiva henkilöstö”. Vuosittain valitaan toimenpiteet, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan.

Henkilöstön kehittämisessä vuoden 2024 tärkeimmät painopistealueet ovat henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin ylläpitäminen sekä osaavan henkilöstön hankinta. Henkilöstön elä-

köitymisen huippuvuodet ovat 2025–2026, joten uutta työvoimaa tarvitaan korvaamaan henkilöstön luonnollista poistumaa.

Työkykyjohtamista ja sairauspoissaolojen määrää seurataan työkykytyöryhmässä, johon kuuluvat toimialajohtajat, henkilöstöpäällikkö ja työkykykoordinaattori. Keva ja työterveyshuolto ovat tiiviisti mukana työkykyjohtamisen tukena. Sisäinen valvonnan kautta seurataan työkykyjohtamisen vaikutavuutta. Tilanteesta raportoidaan osavuosikatsauksessa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Henkilöstön ammatillista osaamista kehitetään toimialojen omilla koulutusmäärärahoilla sekä keskitetyllä koulutusmäärärahalla. Henkilöstökoulutuksissa hyödynnetään mahdollisimman paljon verkkokoulutuksia sekä tarvittaessa oppisopimuskoulutusta. Henkilöstöpalveluihin on varattu keskitettyä koulutusmäärärahaa 29 000 €. Ko. määräraha käytetään johto- ja esihenkilökoulutuksiin sekä henkilöstön keskitettyyn koulutukseen.

Henkilöstön kehittämissyhmä ideoi ja järjestää yhteisöllisyyttä edistävää toimintaa. Tyky-toimintaa jatketaan osin omana toimintana ja lisäksi Smartum-etua tarjoamalla.

Kehityskeskustelut käydään vuosittain, tavoitteena on 100 %. Niiden käymistä seurataan puolivuosittein. Perehdytyksessä käytetään sähköistä perehdytysohjelmaa. Avaintehtävissä käytetään harkinnan mukaan päällekkäistä rekrytointia eli poistuva henkilö perehdyttää tarvittaessa uuden työntekijän.

Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä seurataan vuosittain henkilöstökyselyjen avulla. ”Ihmeät balanssissa” lisälmen kaupungin perhe- ja ikäohjelmalla pyritään vaikuttamaan eri ikäisten työtyytyväisyyteen ja työssäjaksamiseen elämän eri vaiheissa.

9.2. Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

Hallintojohtaja, johdon sihteeri ja hallintosihteeri

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
	Vakituiset	0,1	0,1	0,2	0,1	0,0
	Määräaikaiset	1,0	0,4	0,4	0,4	0,0
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	1,1	0,5	0,6	0,5	0,0

Talous

1100 VAALIT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	46	42	120	189,2	42	0
Toimintamenot	-11	-15	-39	171,0	-40	0
Henkilöstökulut	-49	-42	-122	191,0	-64	0
Toimintakate (Netto)	-14	-15	-42	176,7	-62	0
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	0	-2	-4	83,3	-2	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-60	-59	-166	181,7	-105	0

Toimintasuunnitelma

Presidentinvaalit pidetään 28.1.2024. Ennakkoäänestysaika on 17. – 23.1.2024. Mahdollinen toinen vaali/toinen kierros pidetään 11.2.2024. Toisen vaalin ennakkoäänestys on 31.1. – 6.2.2024.

Europarlamenttivaalit pidetään 9.6.2024. Ennakkoäänestys on 29.5. – 4.6.2024.

Vuonna 2025 pidetään samaan aikaan Suomen aluevaalit ja kuntavaalit.

Vuonna 2026 Suomessa ei ole yleisiä valtakunnallisia vaaleja.

Vaalien ennakkoäänestyksen kaupunginhallitus on päättänyt pidettäväksi lisälmen K-Citymarkettissa ja Prismassa sekä kulttuurikeskuksella. Vaalipäivän äänestyspaikat ovat, Kangaslammin koulu, Hernejärven koulu, lisälmen kulttuurikeskus, Mansikkaniemen koulu ja Runnin koulu.

Vaaleista vastaa hallintopalveluiden vaalitiimi, johon kuuluvat hallintojohtaja, hallintosihteeri ja johdon sihteeri. Lisäksi palkataan tilapäistä työvoimaa ennakkoäänestykseen ja muihin valmistelutehtäviin.

9.3. Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta valmistelelee kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, arvioi tarkastuslautakunta myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunta valmistelelee kaupunginhallitukselle esityksen tehtäviään koskevaksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tavoitteena on tukea valtuuston päätöksentekoa tuottamalla tietoa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointihavaintojen perusteella laaditun arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa ai-
hetta.

Henkilöstö (htv)

TARKASTUSLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tilintarkastus	Vakituiset	0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0,5	0	0	0	0
TARKASTUSLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1

Talous

1110 TILINTARKASTUS	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	5	5	6	1,9	6	6
Toimintamenot	-27	-35	-33	-6,0	-33	-34
Henkilöstökulut	-15	-18	-18	0,0	-18	-18
Toimintakate (Netto)	-37	-47	-45	-4,7	-46	-46
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-2	-1	-1	-7,1	-1	-1
Tehtävän kokonaiskustannukset	-44	-54	-52	-4,1	-53	-53

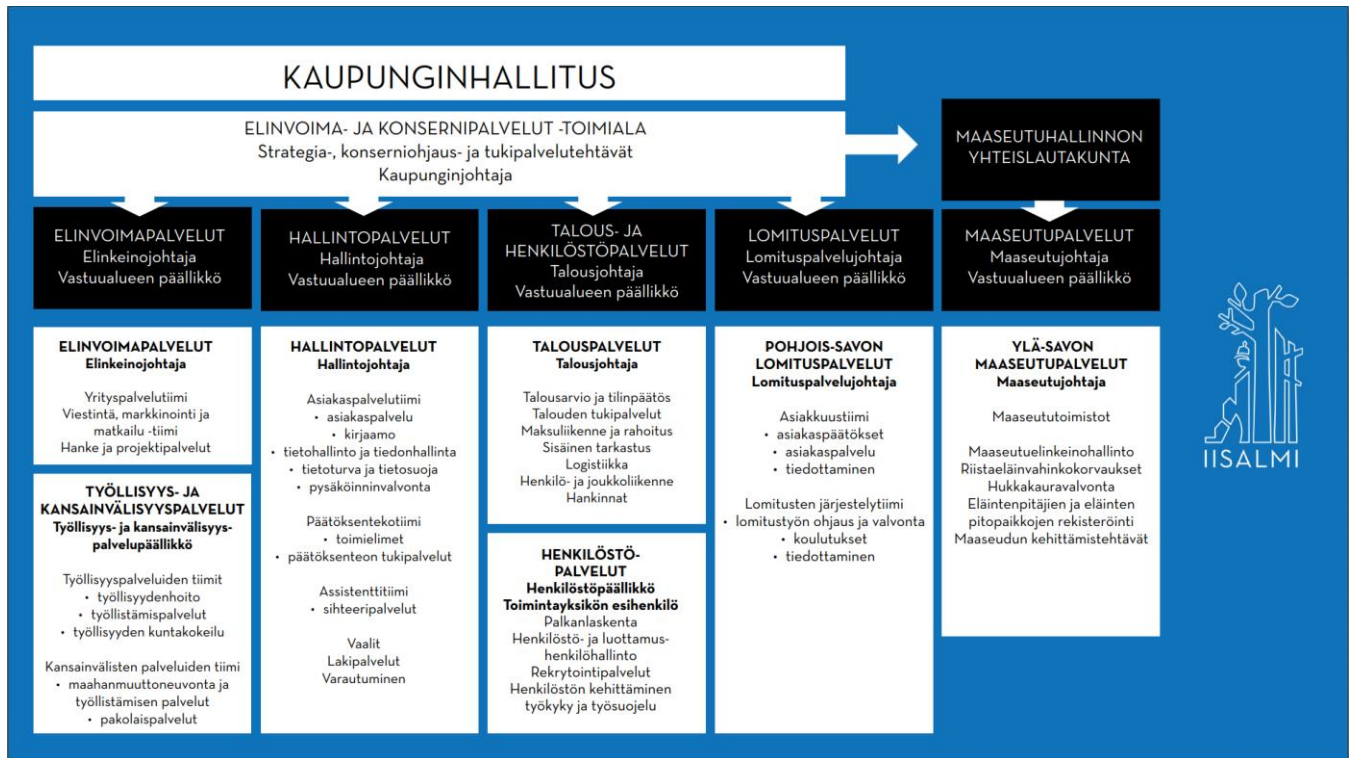
Toimintasuunnitelma

Tarkastuslautakunnalla on vuodessa noin 10 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteerin 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi. Lautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Tilintarkastuspalvelut on kilpailutettu ajalle 2024-2025, optiovuodet 2026-2027 ja 2028-2029, syksyn 2023 aikana ja hankintasopimus on allekirjoitettu tarjouskilpailun voittaneen tilintarkastusyhteisön kanssa.

9.4. Kaupunginhallitus

Toimintasuunnitelma

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala hoitaa keskitetysti kaupungin strategia-, konserniohjaus- ja tukipalvelutehtävät. Toimialalla on viisi vastuualuetta.

Kaupunginhallitus kokoontuu vuosittaisen kokousaikataulun mukaisesti noin 20 kertaa.

Henkilöstö (htv) vastualueittain

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Hallintopalvelut						
	Vakituiset	21,6	25,4	24,3	24,3	24,3
	Määräaikaiset	1,0	0,5	1,2	1,2	1,2
	Yhteensä	22,6	25,9	25,5	25,5	25,5
Talous- ja henkilöstöpalvelut						
	Vakituiset	17,9	21,5	21,6	21,6	21,6
	Määräaikaiset	2,0	0,6	0,3	0,3	0,3
	Yhteensä	19,9	22,1	21,9	21,9	21,9
Elinvoimapaalvelut						
<i>Sijoittuvat eri toimintayksiköihin</i>	Vakituiset	10,7	16,0	12,0	12,0	12,0
<i>Työllistettyjen määrässä ei ole</i>	Määräaikaiset	24,6	8,5	9,0	9,0	9,0
<i>arvioitu TE-uudistuksen vaikutusta</i>	Työllistetyt	21,9	31,0	26,0	26,0	26,0
	Yhteensä	57,2	55,5	47,0	47,0	47,0
Lomituspalvelut						
	Vakituiset	114,4	232,7	220,1	214,0	208,0
	Määräaikaiset	21,3	87,3	60,0	60,0	60,0
	Yhteensä	135,7	320,0	280,1	274,0	268,0
Yhteensä						
	VAKITUISET	164,6	295,6	278,0	271,9	265,9
	MÄÄRÄAIKAISET	48,9	96,9	70,4	70,5	70,5
	TYÖLLISTETYT	21,9	31,0	26,0	26,0	26,0
KAUPUNGINHALLITUS	YHTEENSÄ	235,4	423,5	374,4	368,4	362,4

Strategiset tavoitteet

Visio - Suomen houkuttelevin seutukaupunki		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Muuttoliike on saatu kääntymään ja nettomuutto on vuositasolla positiivinen	Aktiivinen vetovoimatyö	Kokonaisnettomuutto positiivinen
Olemme houkutteleva muuttokohde sekä palvelutarjontamme ja elinvoimamme kautta seudun selkeä veturi.	Seutuyhteistyö Ylä-Savon kuntien kanssa Kehittämissuunnitelman toteuttaminen	Kuntajohtajien tulevaisuustyöryhmä kokoontuu vähintään 5 krt / vuosi. Seudullisten yhteistyöhankkeiden määrä.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
lisälmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille	Työnantaja- ja oppilaitosyhteistyö osaavan työvoiman saamiseksi alueelle	Seutukaupunkien vetovoimatutkimus Muuttohalukkuustutkimus (Talous- tutkimus)
Huolehdimme, että yrittäjien näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa	Aktiivinen yhteistyö yrittäjäjärjestöjen kanssa, hankintapolitiikan kehittäminen	Yrittäjien kuntabarometri Elinkeinoelämän Keskusliiton kuntaranking

Kestävä kuntatalous

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kaupungin tulot kattavat menot suunnitelmakaudella	Talouden tasapainottaminen siten, ettei alijäämää synny	Tilikauden ylijäämä
Asukaskohtainen lainamäärä ja vastuut ovat alle kuntien keskiarvon	Investointitaso konsernitason mallittainen	Lainat ja vastuut €/asukas on alle kuntien keskiarvon
Hankintapolitiikkamme on yrittäjäystävällistä ja paikallisen tarjonnan huomioivaa	Aktiivinen vuoropuhelu yrittäjien kanssa, paikallinen tarjonta huomioidaan hankintojen suunnitteluvaiheessa mahdollisuuksien mukaan.	Vähintään kahden hankintafoorummin järjestäminen/vuosi

Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Kehityskeskustelut. Kehityskeskustelun yhteydessä tehtävänkuvat päivitetään.	Kehityskeskustelujen toteuma 100 %.

Hyvinvoiva henkilöstö		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Varhainen välittämien työkyvyn heikentyessä, esihenkilön työn tukeminen, tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa. Työkykyjohtamisen kehittäminen ja valvonta. Osaamisen johtamisen kehittäminen.	Sairauspoissaoloja enintään 13,5 kpv. /htv (koko kaupunki ilman maatalouslomittajia) ja 29 kpv. /htv (maatalouslomittajat). Kevan Avain-tiedot palvelu: Sairauspoissaolot verrokkikuntiin nähden keskitasoa.
Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen on erinomaisella tasolla	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen: yhteisöllisyyttä tukevat koulutukset, henkilöstön kehittämisryhmän aktiivinen toiminta, esihenkilötyön kehittäminen.	Henkilöstökyselyn tulos: sosiaalinen pääoma 4,05/5
Hyvinvoiva henkilöstö	Työnantajakuvan parantaminen. Henkilöstön pitovoiman lisääminen.	Henkilöstökyselyn tulos: henkilöstö suosittelee lisälmen kaupunkia työnantajana, tavoite 3,7/5. Henkilöstön vaihtuvuus (muusta syystä kuin eläköityminen) vähennee. Hakijamäärän kasvu avoimiin virkoihin ja tehtäviin.
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Digitalisaation tiekartan toimeenpano.	Vähintään kolmen toimintaprosessin uudistaminen/vuosi.

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Henkilöstöriskit - asiantuntijaosaaminen yhden henkilön varassa - osaavien hakijoiden puute - rekrytoinnin epäonnistuminen - henkilöstön vaihtuvuus - perehdyttämisen epäonnistuminen	Henkilöstön kouluttaminen, sijaisuusjärjestelyjen kehittäminen. Laadukas rekrytointiprosessi Perehdyttämisen prosessin huolellinen läpikäynti Positiivinen työnantajakuva
Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla Varajärjestelmät ja varmennukset ajan tasalla Sallitaan vain kaupungin hyväksymien järjestelmien käyttö Käyttövaltuuksien huolellinen ylläpito Kyberuhkiin varautuminen
Pandemia/laaja-alainen tartuntatauti tms.	Varautumissuunnitelman ylläpito Valmiusharjoitukset
Tietoturva ja tietosuojariskit	Käyttövaltuuksien huolellinen ylläpito Henkilöstön perehdyttäminen tietoturva- ja suoja-asioihin Pääkäyttäjien roolin vahvistaminen Päälaitteiden huolellinen käsittely
Rahoitus- ja sijoitustoiminnan riskit	Sijoitustoiminnan, korkoriskin, takauksien ja vakuuksien aktiivinen seuranta ja valvonta Lainasalkun suojausaste
Henkilö-, omaisuus- ja vastuuvahingot	Vakuutusturvan tarkistaminen vuosittain Vahinkorahasto Työntekijöiden ammattitaidon ja -pätevyysien ylläpitäminen Työntekijöiden hyvä perehdyttäminen Huolellinen sopimusvalmistelu hankintojen yhteydessä Pelastautumisharjoitukset

Hallintopalvelut -vastualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja

Hallintopalvelujen vastuualueeseen kuuluvat asiakaspalvelu-, päätöksenteko- ja assistenttitiimit. Hallintopalvelut hoitavat keskitetyn kirjaamon, tietohallinnon ja tiedonhallinnan, pysäköinninvalvonnan, toimielinten päätösvalmistelun sekä tuottavat sihteeripalvelut.

Tietoturvavastaava ja tietosuojavastaava kuuluvat asiakaspalvelutiimiin. Hallintopalvelut antavat tukea organisaatiolle viranhaltijapäätösten tekemisessä, toimielinpäätösvalmistelussa, kirjaamisissa ym. päätöksenteon tukipalvelutehtävissä. Hallintopalvelut hoitavat vaalit, lakipalvelut ja varautumisen yleiskoordinoinnin.

Talous

1200 HALLINTOPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	453	1 221	1 254	2,7	1 359	1 429
Toimintamenot	-1 264	-2 163	-2 380	10,0	-2 427	-2 515
Henkilöstökulut	-1 450	-1 522	-1 618	6,3	-1 711	-1 810
Toimintakate (Netto)	-2 260	-2 463	-2 743	11,4	-2 779	-2 896
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-66	0	0		0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-799	-1 008	-1 009	0,1	-1 012	-1 013
Laskennalliset tuotot	3 913	4 609	4 681	1,6	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	334	-83	-325	291,7	-5 149	-5 338

Toimintasuunnitelma

Hallintopalveluissa työskentelee 21 henkilöä työskennellen useassa toimintayksikössä.

Hallintopalveluiden keskeisiä tavoitteita ovat digitiekartan mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen sekä päätöksen tekeminen sähköiseen arkistointiin liittyen. Vuoden 2024 aikana käynnistetään selvitystyö koskien sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämistä.

Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaiset otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Osallistuvaan budjetointiin on varattu 0,1 M€ määräraha vuodelle 2024. Osallistuva budjetointi totutetaan keskitetysti hallintopalveluiden toimesta. Tavoitteena on saada kuntalaisilta ja muilta sidosryhmiltä runsaasti ideoita ja kehittämisehdotuksia kaupungin toimintaan ja sitä kautta edistää kaupunkilaisten osallisuutta.

Kaupungin tietohallintoa johtaa hallintojohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kau-

pungin ICT-palvelut tuottaa pääosin Savon ICT-palvelut Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta.

Pysäköinninvalvonta varmistaa esteettömän ja turvallisen kaupunkiympäristön. Pysäköinninvalvonnassa toimii yksi pysäköinnintarkastaja ja kunnallinen pysäköinninvalvoja. Pysäköinninvalvontaa suoritetaan pääsääntöisesti maanantaista perjantaihin klo 8–17. Pysäköinnintarkastaja osallistuu hyöttyjen autojen ja romuautojen käsittelyyn sekä venepaikkojen valvontaan.

Talous- ja henkilöstöpalvelut –vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja ja henkilöstöpäällikkö

Toimintasuunnitelma

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut tuottavat keskitetysti lisälmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja yksikkö toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, henkilöstön kehittäminen (keskitetty koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön hyvinvointi -palvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytoinnin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto ja henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito.

Vuosien 2024–2026 aikana toiminta keskittyy strategisen ohjelman – hyvinvoiva henkilöstö – tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan. Tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kaikkia toimialoja. Henkilöstöpalvelut seuraavat keskitetysti tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä osavuosikatsauksessa, tilinpäätöksessä ja henkilöstökertomuksessa.

Toiminnan painopisteet vuonna 2024

Vuonna 2024 tärkeimmät painopisteet ovat työnantajakuvan kehittäminen ja osaavan henkilöstön hankinta sekä nykyisen henkilöstön pitovoiman lisääminen. Tämä tarkoittaa monipuolisen rekrytoinnin ja rekrytointimarkkinoinnin ylläpitämistä sekä nykyisen henkilöstön työhyvinvoinnin turvaamista työtyytyväisyyttä parantamalla ja osaamista ylläpitämällä. Työyksiköt ja henkilöstö otetaan mukaan työnantajakuvan kirkastamiseen. Henkilöstöltä kerätään palautetta erilaisten kyselyiden kautta, joista merkittävimpana on vuosittain toteutettava laaja henkilöstökysely.

Työkykyjohtamisen tilaa ja sairauspoissaoloja seurataan tehostetusti työkykytyöryhmässä ja sisäisen valvonnan kautta tavoitteena työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö. Korvaavan työn käyttöä pyritään lisäämään aktiivisesti yhdessä esihenkilöiden ja työterveyshuollon kanssa.

Osatyökykyisten työllistymiseen varattua määrärahaa käytetään työkokeiluihin ja työkykykartoituksiin. Kevan kanssa tehdään yhteistyötä työkykykustannusten pienentämiseksi.

Henkilöstön työhyvinvointiin on varattu määrärahaa 150 000 €, mikä vastaa n. 140 €/työntekijä. Henkilöstön työhyvinvointiin kohdennetun määrärahan käytöstä päättää henkilöstön kehittämissyhmä.

Talouspalvelut

Talouspalvelujen tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaita ja laadukkaita talouspalveluita kaupunkiorganisaatiolle. Talouspalvelujen toimintayksikön palveluita ovat lisäksi henkilö- ja joukkoliikenne-, logistiikka- ja hankintapalvelut sekä hankkeisiin ja avustuksiin liittyvät taloushallinnon palvelut.

Talouspalveluissa toimii kaksi tiimiä: controllertiimi, jonka tehtävinä ovat talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi, pääkirjanpito ja tilinpäätös (ml. konsernitilinpäätös), talous- ja toiminta- sekä investointisuunnitelman valmistelu, vakuutus-, takaus- ja riskienhallinta-asiat, henkilö- ja joukkoliikenne-, logistiikka- ja hankintapalvelut, maksuliikenne ja rahoitus sekä hankkeiden taloushallinto.

Talouden tukipalvelutiimin tehtävinä ovat myynti- ja ostolaskujen käsittely, reskontranhoito, vesiliikelaituksen asiakaspalvelu ja taloushallinto, konserniyhteisöjen taloushallinto, avustusten maksatus sekä erilaiset taloushallinto- ja kirjanpito tehtävät.

Talous

1300 TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarvot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	1 509	621	994	60,1	872	889
Toimintamenot	-2 541	-2 124	-2 414	13,7	-2 509	-2 558
Henkilöstökulut	-1 316	-1 353	-1 378	1,8	-1 325	-1 351
Toimintakate (Netto)	-2 347	-2 857	-2 799	-2,0	-2 961	-3 020
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-120	-92	-113	22,3	-113	-113
Laskennalliset tuotot	1	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 975	-3 570	-3 906	9,4	-3 946	-4 022

Toiminnan painopisteet vuonna 2024

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkautui 28.2.2023 ja lopputilitys kunnille tehdään vuoden 2024 alussa. Kuntayhtymän purkamiseen liittyvistä tehtävistä vuodelle 2024 ajoittuu loppuselvityksen toteuttaminen ja jälkipierinnässä olevien myyntisaatavien seuranta. Lisäksi valmistaudutaan TE2024 uudistukseen sekä Sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Talouspalveluissa tuotetaan konserniyhteisöjen talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja.

Talouspalvelujen tavoitteena vuonna 2024 on sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisääminen. Tarkemmat tavoitteet esitetään käyttösuunnitelmassa.

Hankintapalvelut

Kaupungin organisaatiossa toimii hankintatiimi, johon kuuluu hankintoja toteuttavia asiantuntijoita eri toimialoilta. Hankintatiimin tehtävänä on seurata ja kehittää kaupungin hankintatoimintaa.

Kaupungin hankintaohjeen tavoitteena on edistää kaupunkistrategian mukaisten tavoitteiden toteutumista. Hankintaohje uudistui vuoden 2023 alussa. Hankintaohjeen tavoitteena on lisäksi parantaa hankintatoiminnan laatua ja tehokkuutta, yhdenmukaistaa kaupungin hankintaprosessia, edistää alueen elinvoiman kehittymistä ja lisätä aktiivista vuoropuhelua ja viestintää yrittäjien kanssa.

Merkittävien hankintojen osalta järjestetään infotilaisuuksia tarjoajille. Yrittäjien kanssa pidetään hankintafoorumit suunnitelman mukaisesti kaksi kertaa vuodessa. Tiivis yhteistyö Sansia Oy:n kanssa jatkuu edelleen. Ostoanalyysi laaditaan tilinpäätöksen yhteydessä. Ostoanalyysin avulla voidaan seurata kaupungin hankintojen aluetaloudellisia vaikutuksia.

Kuljetus ja joukkoliikenne

Lisalmen kaupungin joukkoliikenne koostuu kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen (PALI) pienoisinlinja-autosta, yhdeksästä kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta sekä kuntakeskusten välisistä reittivuoroista.

Paikallisliikenne toimii Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Paikallisliikenteessä kesäkuussa 2021 aloittaneen uuden liikennöitsijän varsinainen sopimuskausi kestää kolme vuotta ja mahdollisuus on kahteen optiovuoteen. Paikallisliikennettä hankitaan yhteistyössä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.

Palveluliikenteen (PALI) toinen auto toimi keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten ja ikäihmisten kuljetuksia ja toinen hoitaa maaseutualueen asiointiliikennettä.

PALI-liikennöinnin palvelusopimus kilpailutettiin uudelleen hankintatoimeksiantona Sansia Oy:llä

entisen sopimuksen päättymisen vuoksi. Kilpailutettu sopimus tuli voimaan vuoden 2023 alkupuolella.

Ennen varsinaista kilpailutusta PALI-liikenteestä tehtiin palveluselvitys osana Liikkumisen sujuvuuden parantaminen Ylä-Savossa-hanketta. Selvityksen johdosta maaseutualueen liikennemalliin tehtiin palvelunkuvaus muutos siten, että sekin toimita-alue saatiin kutsuohjatuksi. Tällä muutoksella pyritään maaseutupalissa asiakasmäärien nousuun ja saamaan toiminta-alueen liikennöinti kustannus- sekä ympäristötehokkaammaksi.

Kaupungin sisäisissä joukkoliikennevuoroista sopimukset jatkuivat entisten liikennöitsijöiden kanssa, sopimusten varsinainen kausi päättyi toukokuun lopussa vuonna 2023 ja siinä yhteydessä otettiin ensimmäinen optiovuosi käyttöön. Joukkoliikennevuorot palvelevat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla.

Iisalmen kaupunki osallistuu myös joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen (Pohjois-Savon ELY-keskus) hankkimiin palvelusopimusasetuksen mukaisiin kuntakeskusten välisiin liikenteisiin vuosittain vahvistettavan rahoitusmallin mukaisesti. Tämä liikenne on kaikille avointa joukkoliikennettä. Vuonna 2020 aloitettu työmatkaliikennöinti jatkuu vakioituneena toistaiseksi Iisalmen ja Viieremän välillä.

Tulevien vuosien tavoitteena joukkoliikenteen osalta on lisätä tietoisuutta kaikille avoimista joukkoliikennemuodoista ja pyrkiä pitämään joukkoliikenteen palvelutarjonta vähintään nykyisellä tasolla kustannuskehitys huomioon ottaen.

Joukkoliikenteen määrärahat sisältävät myös kaupungin täyssähköisen yhteiskäyttöauton leasingvuokrat sekä käyttö- ja ylläpitokustannukset. Yhteiskäyttöauton sopimuksen päätyttyä vuonna 2023 tilalle vuokrataan leasingsopimuksen kautta uusi täyssähköinen yhteiskäyttöauto, auto on vielä toimitusvaiheessa.

Waltti-liikenteen ja -lipputuotteiden korvaavaksi palveluksi vuonna 2021 tulleet Matkahuollon toimitamat ja ylläpitämät palvelut jatkuvat edelleen. Paikallisliikenteeseen syksyllä 2022 käyttöön tulleen mobiililipputuotteen markkinointia jatketaan. Matkahuollon matkustus- ja lippupalvelut ovat kattavasti käytössä Iisalmen ja Ylä-Savon joukkoliikenteessä. Varsinainen Matkahuollon palvelupiste sulkeutui Iisalimesta kesäkuun lopussa.

Joukkoliikennettä ja siihen liittyviä lipputuote vaihtoehtoja selvitetään ja kehitetään mahdollisuuksien mukaan, ottaen huomioon alueellinen näkökulma ja toimivalta.

Elinvoimapalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: Elinkeinojohtaja

Elinvoimapalveluiden vastuualue muodostuu elinvoimapalvelut sekä työllisyys - ja kansainvälisyyspalvelut -toimintayksiköistä.

Elinvoimapalveluiden vastuualueelle kuuluvat kaupungin strategiatyön ja elinkeinopolitiikan koordinointi, yrityspalvelut, viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut, matkailun kehittäminen, hanke- ja projektipalvelut ja seudullisen hanketoiminnan rahoittaminen. Tavoitteena on kehittää yritystoiminnan edellytyksiä lisälmen alueella ja edistää uusien työpaikkojen syntymistä erityisesti yksityiselle sektorille. Yksikön toimintaan on läheisesti liitetty myös lisälmen Teollisuuskylä Oy:n toiminta siten, että elinkeinojohtaja toimii oman toimensa ohella myös Teollisuuskylä Oy:n toimitusjohtajana. Teollisuuskylä tarjoaa toimitiloja teollisuus- sekä palveluyrityksille ja yrityskehityspalveluita koko Ylä-Savon alueen yrityksille teknologia-alan kehittämishankkeiden kautta.

Työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut pyrkivät vähentämään lisälmen pitkäaikaistyöttömyyttä joko kaupungin omaan organisaatioon työllistämällä tai tarjoamalla työtehtäviä muista yhteistoimintaorganisaatioista. Maahanmuuton osalta yksikkö edistää lisälmeen ja Ylä-Savoon muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden kotoutumista ja työllistymistä alueella. Yksikkö jakaa myös kesätyötukea ja ns. lisälmi-tukea alueen yrityksille sekä koordinoi seudullista TYP-työtä. Vuoden 2024 aikana valmistaudutaan TE2024 uudistukseen, joka astuu voimaan 1.1.2025.

Talous

1400 ELINVOIMAPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarvot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	2 014	1 350	875	-35,2	892	910
Toimintamenot	-3 897	-4 073	-3 993	-2,0	-7 338	-7 484
Henkilöstökulut	-2 301	-2 343	-2 156	-8,0	-3 162	-3 226
Toimintakate (Netto)	-4 185	-5 067	-5 274	4,1	-9 608	-9 799
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-220	-187	-166	-11,1	-166	-166
Laskennalliset tuotot	1	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 418	-6 603	-6 315	-4,4	-10 667	-10 876

Toimintasuunnitelma

Yritysneuvonta

Yritysneuvonnan palveluita tarjoavat kaksi päätoimista yritysasiantuntijaa. Lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Vuoden 2024 tavoitteisiin kuuluu aiempien vuosien tapaan aktiivinen yhteydenpito alueen yrityksiin, toimivat neuvontapalvelut aloit-

taville ja toimiville yrityksille sekä tiedottaminen ja ajankohtaisten tilaisuuksien järjestäminen yrityksille ja muille sidosryhmille. Tavoitteena on paikkakunnalla toimivien yritysten määrän kasvu ja nykyisten yritysten kehittyminen. Myös kaupungin hanke- ja projektipalvelujen koordinointi kuuluu toisen yritysasiantuntijan tehtävänkuvaan ja yrityslähtöisen hanketoiminnan aktivointi on tärkeä osa yksikön toimintaa.

Yritysneuvontatiimi on aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että maaseutualueiden kehittämistyössä mm. liden ry:n hallitusjäsenyyden ja Ylä-Savon Veturi ry:n kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Yrityspalvelut on mukana yrittäjyyttä ja innovaatioita edistävän Business Center Pohjois-Savon toiminnassa ja osallistuu myös kaupungin yrittäjyyskasvatustoimintaan. Lisäksi yritysneuvonnassa toteutetaan kerran kuukaudessa kokoontuvaa Mikrogrow-ydinryhmätoimintaa, jossa on mukana noin 20 yläsavolaista mikro- ja pienyritystä.

Elinkeinojohtaja tekee sidosryhmäyhteistyötä erityisesti paikallisten yrittäjäjärjestöjen kanssa sekä Kuopion Alueen Kauppakamarin kasvuvaliokunnassa sekä useissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa mm. SEKES ry:n hallituksessa.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumien mahdollistamisen palvelut sekä matkailun kehittäminen

Elinvoimapalvelut -toimintayksikön markkinoinnin, viestinnän ja matkailun kehittämisen sekä tapahtumien mahdollistamisen tiimissä työskentelee kolme päätoimista ja yksi määräaikainen työntekijä. Tiimin avaintehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelmien laatiminen ja käytäntöön vieminen seuranta- ja ylläpitotoimineen, kaupungin brändien jatkuva markkinointi ja kehittäminen (By lisalmi ja lisalmi ja tienoot), kaupungin toimialojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavien markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden tuki ja koordinointi, asukasmarkkinointi ja muutajakonsepti, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät.

Markkinointi- ja viestintäsuunnittelun kokonaisuudesta, tiiminvetäjyydestä, kaupunkibrändityön toimenpiteistä ja kumppanityöstä vastaa markkinointi- ja viestintäsuunnittelija, joka toimii myös johtoryhmässä sihteerinä ja viestinnän tukena. Seudullinen matkailumarkkinointi ja -kumppanuudet, matkailun kehittäminen sekä tapahtumien mahdollistamisen ja -markkinoinnin palvelut ovat matkailu- ja markkinointiasiantuntijan vastuualuetta. Kaupungin toimialojen markkinoinnin ja viestinnän tuesta vastaa markkinointi- ja viestintäasiantuntija hoitaen myös mm. verkko- ja intranetsivuston pääkäyttäjäyksiä ja sähköisiä uutiskirjeitä. Määräaikaisen markkinointiavustajan tehtäviin kuuluu Pette-rinkulma Oy:n ja lisalmen Teollisuuskylä Oy:n markkinointi- ja viestintätoimia sekä asumisen markkinoinnin tehtäviä. Lisäksi vuosina 2024-25 hän toimii URBACT-ohjelman ”Residents of the Future”-vetovoimahankkeen koordinaattorina.

Markkinointi- ja viestintätiimi pyrkii työllään tukemaan lisälmen strategian toteutumista ja synnyttämään ja vahvistamaan pito- ja vetovoimaa, jonka myötä lisälmi on vuonna 2030 Suomen houkuttelevin seutukaupunki – kaupunki, jossa asukkaat ja elinkeinoelämä voivat hyvin. Vuonna 2024 tiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat verkkosivu- ja intranet-uudistuksen loppuunsaattaminen, By lisälmi -markkinointistrategian ja erityisesti vastuullisuuskonseptin jalkauttamisen jatkaminen ja muuttaja- ja investorikampanjointi, seudullisen lisälmi ja tienoot -matkailustrategian toimenpiteiden toteuttaminen ja verkoston sitouttaminen sekä yleinen pitovoimaa ja hyvinvointia vahvistava markkinointi esimerkiksi erilaisia lähettiläitä osallistaen ja kulttuuri- ja liikuntapalveluita, kuten uuden Saukko-uimahallin palveluita, aktiivisesti ja kekseliäästi esille nostaen.

Markkinointi- ja viestintätoimenpiteet nivotaan mahdollisuuksien mukaan synergisesti osaksi hankkeiden toimenpiteitä. Kaikella markkinoinnilla ja viestinnällä vahvistetaan ilmapiiriä, jossa kaupungin slogan ja lupaus "Emme odota ihmeitä. Teemme niitä." toteutuu mahdollisimman monella elämän osa-alueella, olipa kyse yrittämisestä ja urasta, koulutuksesta tai harrastamisesta.

Markkinoinnin määrärahoja pienennetään 100 000 eurolla vuodesta 2024 alkaen.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita. Toiminnan vastuuhenkilönä toimii yritysasiantuntija ja toimintaa ohjaa hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta.

Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkaa toimintaansa ja vuonna 2024 lisälmi panostaa edellisvuosien tapaan 5 €/asukas eli siihen varataan 110 000 € aluekehitysrahaa. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin sekä aluekehityshankkeisiin. Lisäksi vuosina 2024–25 kaupunki osallistuu Ylä-Savon osaamisen kehittämisen mallin rakentamiseen osaksi Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän palvelutoimintaa ja rahoittaa sitä 1 €/asukas eli n. 21 000 € / vuosi. Ylä-Savon Veturi ry:n kautta Leader-rahoitukseen varataan 2,5 €/asukas vuoden 2020 asukasluvun pohjalta yhteensä 53 250 €/vuosi.

EU-ohjelmakausien vaihdoksesta johtuen useimmat kaupungin toteuttamat hankkeet päättyivät vuoden 2023 aikana tai sen loppuun. Elinvoimapalveluiden ja sivistyspalveluiden yhteinen Tulevaisuuden Osaajat TULOS -hanke jatkaa toimintaansa ja suunnittelee yrittäjyyskasvatukseen liittyvää toimintamallia varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen sekä toteuttaa yrittäjyyskasvatukseen liittyviä toimenpiteitä. Hankkeessa työskentelee yksi kokoaikainen projektipäällikkö sekä 20 % työpanoksella yrittäjyyskasvatuksen vastuuolettaja. Hanke kestää 31.8.2024 saakka.

Syyskuun lopussa päättyneeseen hakuun on jätetty useampia hankehakemuksia, joiden käynnistyminen selviää syksyn aikana.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy on päätoteuttajana maakunnallisessa TechSavo -hankkeessa, joka käynnistyi keväällä 2023. Tavoitteena on teknologia-alan pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen. Hankkeen toteutuksessa vastaa Teollisuuskylässä yksi päätoiminen projektipäällikkö.

Iisalmen kaupunki toimii ”Suunnitelmallisen ilmastotyön jalkauttaminen Pohjois-Savossa” -hankkeessa Ylä-Savon osatoteutuksesta vastaavana. Hankkeen seudullinen ilmastokoordinaattori työskentelee Iisalmen lisäksi Kiuruveden, Sonkajärven ja Lapinlahden alueella koordinoiden ja toteuttaen sekä seudullisen että kuntakohtaisten ilmasto-ohjelman käytännön toimenpiteitä. Hanke kestää vuoden 2025 loppuun saakka.

Uutena avauksena kaupunki osallistuu ajalla 1.6.2023 – 31.12.2025 URBACT-ohjelman kansainväliseen hankkeeseen ”Residents of the Future”, jonka tavoitteena on löytää uusia keinoja veto- ja pitovoiman parantamiseen pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa. Hankkeessa on mukana Iisalmen lisäksi 9 eri kaupunkia eri puolilta Eurooppaa.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita ovat mm. maakunnallinen Mieliteko 2.0 -hanke, Itä-Suomen Yrityskylä ja Savonian Business Center yhteistyö.

Kansainvälisyyspalvelut

Vuoden 2023 alusta alkaen maahanmuutto- ja pakolaispalvelut yhdistyvät työllisyysyksikön kanssa ja yksikön nimi muuttui työllisyys- ja kansainvälisyys palveluiden yksiköksi.

Vuoden 2023 alusta saatiin voimaan uusi sopimus kuntien välisestä yhteistyöstä, jonka nimeksi muodostui: ” Sopimus Ylä-Savon kuntien yhteisestä maahan muuttaneiden neuvontapalvelusta.” Sopimuksen osapuolina ovat Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä, Pielavesi, Keitele ja Rautavaara.

Kansainvälisyyspalveluiden asiakkaat ovat kotoisin ympäri maailman. Asiakkaisiin kuuluvat myös kuntapaikan ja oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat, tilapäisen suojelun statuksella olevat, työperäiset maahanmuuttajat, kansainväliset kausityöntekijät, opiskelijat, yritykset ja työnantajat sekä alueen toimijat ja yhteistyökumppanit. Kokonaisuutena kansainvälisyyspalveluiden asiakasmäärät ovat kasvaneet.

Pakolaistyön asiakaskuntaan kuuluvat kiintiöpakolaiset sekä oleskeluluvan saaneet turvapaikanha-

kijat. Iisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa vuosittain 20–25 kiintiöpakolaista. Suomeen otettavien kiintiöpakolaisten kokonaismäärä on pienempi kuin vastaanotosta kiinnostuneiden kuntien paikkojen määrä, joten tästä johtuen Iisalmissa otetaan vastaan kaikkia kansallisuuksia mitä Maahanmuuttovirasto tarjoaa. Tähän mennessä Iisalmeen on saapunut afgaaneja, syyrialaisia sekä eritrealaisia. Pakolaisten kanssa työskentelee kaksi vakinaista työntekijää ja heillä on asiakkaita tällä hetkellä n. 110 henkilöä.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä toimintaan ei tullut suuria muutoksia, sillä kunnat vastaavat kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Uudistuksen myötä aiemmissä tilinpäätöksissä tuloina näkyneet terveydenhuollon erityiskorvaukset siirtyivät hyvinvointialueelle. Tästä johtuen vuoden 2023 jälkeen tilinpäätökset eivät ole enää vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin.

Maahanmuuttoneuvonnan asiakaskuntaan kuuluvat Suomeen työperäisesti, perhesiteen tai opiskelun perustella saapuvat maahanmuuttajat sekä paikalliset yritykset, joilla on maahanmuuttajatyöntekijöitä tai jotka suunnittelevat palkkaavansa heitä. Maahanmuuttoneuvonnassa on korostunut erilaiset lupaprosessit, mutta palvelun tarvetta olisi entistä enemmän muissakin asioissa mm. asunnon järjestämisessä, koulutusasioissa, sekä palveluneuvonnassa. Maahanmuuttoneuvonnassa toimii yksi vakinainen työntekijä.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti, sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen mukaisesti. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikkehankinnat) ja tulkkauskulut. Tarkoituksena on pyrkiä kustannusneutraaliin toimintaan. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämässä huomioidaan asetetut kehittämiskohteet; liikunnan ja harrastusten sekä liikuntaolosuhteiden edistäminen, joissa tavoitteena on Kaiken kansan ulkoilupäivien ja tapahtumien järjestäminen yhdessä kolmannen sektorin kanssa niin, että eri ikäryhmät ja eri kansallisuudet kohtaavat toisensa.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelut hoitavat keskitetysti Iisalmen kaupungin työllisyydenhoidon sekä tukee kuntalaisten työllistymistä muille työnantajille. Iisalmen kaupunki on mukana Kuopion seudun työllisyyden kuntakokeilussa, jossa osa valtiollisen TE-toimen asiakkaista ja asiakastyön prosessista siirrettiin kotikunnan vastuulle. Valtaosa asiakastyöstä kohdentuu työllisyyden kuntakokeilun viranomais-

velvoitteisiin asiakastyön osana. Iisalmen kaupungin työllisyyspalveluissa jatketaan aiempaa työllisyyden palvelukokonaisuutta alla kuvatun mukaisesti.

Kun vuoden 2023 alusta palvelurakennetta muutettiin, niin silloin sijoitettiin kansainvälisten palveluiden tiimiin kaikki kuntakokeilussakin maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa työtä tekevät asiantuntijat. Palvelurakenteeseen ovat vaikuttaneet ja tulevat vaikuttamaan ukrainalaiset, jotka olivat tilapäisen suojelun- statuksella ja saivat kotikuntaoikeuden. Tämä kohderyhmä lisää työllisyyspalveluiden tehtäväkenttää sekä kuntakokeilussa, mutta myös kaupungin työllistämispalveluissa.

Työllisyyspalveluiden perinteinen ydin on määräaikaisten työllistämisyksiköiden tarjoaminen kuntalaisille: palkkatukityöllistäminen kaupungin organisaatioon ml. lain julkisista työvoima- ja yrityspalveluista mukainen ikääntyneen työnhakijan velvoitetyöllistäminen. Työllistämistä jatketaan aiempien vuosien tasolla. Aiempaa vahvemmin työllistämisyksiköihin pyritään kytkemään opinnollistaminen eli osaamisen todentaminen esim. näyttötutkinnoilla tai osatutkintojen suorittamisella.

Työllisyyspalveluilla on voimassa kolme palvelusopimusta: työllistämisen palvelusopimus TOIMISÄÄTIÖN kanssa, nuorten työpajatoiminnan sopimus Iisalmen Nuorison Tuki Ry:n kanssa, sekä palvelusopimus työttömien toimintapaja Ry:n kanssa. Näillä sopimuksilla mahdollistetaan eri tasoista etenemistä kohti työmarkkinoita niin työnhakutaitojen päivittämisen kuin työllistymisenkin vaiheissa.

Vuonna 2024 jatketaan sekä järjestö- että yrityssektorin työnantajien tukemista työllistämässä Iisalmen tuella (varaus 250 000 €). Tuella katetaan työllistämisestä aiheutuvien varuste-, laite-, opastus- ja muiden vastaavien kulujen kattamiseksi.

Työllisyyspalvelut tukevat nuorten (16–29 v.) Iisalmen alueen kesätyöllistämistä kahdella eri tukimuodolla: työnantajalle maksettava kesätyötuki enintään 400 euroa työsuhdetta kohti (80 000 €); sekä nuorelle itselleen maksettava kesä- tai miniyrittäjätuki 300 euroa yrittäjää kohti (9 000 €).

Seudullisena palveluna Iisalmen kaupunki johtaa yhdeksän kunnan, Kelan ja TE-toimiston yhteistyötoimintamallia, työllistämistä edistävää monialaista yhteispalvelua (Iisalmen seudun TYP). TYP-kokonaisuuden kustannuksiin tulee maksuosuuksia muilta kahdeksalta kunnalta (netto 20 700 €). Vuoden 2023 alusta palvelusopimus uusittiin vastaamaan hyvinvointialueuudistusta ja sen myötä muutunutta lakisääteistä toimijaverkostoa.

Omana toimintana toteutettavien ja lakisääteisten palveluiden toteuttamiseksi työllisyyspalvelut tekevät laajaa verkostoyhteistyötä mm. alueen monitahoisessa työllisyysverkostossa; kuntoutuksen toimijaverkostossa ja Ohjaamo-palvelussa; sekä toteuttaa henkilökohtaista palvelutyöskentelyä sekä työnantaja- että työnhakija-asiakkaiden kanssa. Lisäksi työllisyyspalveluiden yksikkö rahoittaa liikunta- ja viherpalveluissa toteutettavaa ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa henkilöstö- ja

tilakustannusten osalta ja rahoittaa työllistettyjen ja työtoimintajakson osallistujien työ- ja suojavaatetushankinnat. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämiseksi huomioidaan asetetut kehittämiskohteet; Osallistaminen ja kuuleminen, joissa kuntouttavan työtoiminnan suunnittelu tapahtuu yhdessä osallistujien kanssa, niin että toimintaan kuuluu liikuntaryhmiin osallistuminen ja omaehtoisen liikunnan tukeminen.

Työllisyyspalveluiden toiminta tukee ensisijaisesti vetovoiman ja kasvun sekä osaamisen ja hyvinvoinnin strategisia ohjelmia. Työllisyyspalveluiden kokonaisuudessa työskentelee 20 henkilöä: kaupungin työllisyysasiantuntijat (kaksi vakituista ja viisi määräaikaista) sekä TE-toimiston kuntakoikeiluun kohdentama henkilöstö (noin 10 htv), työsuunnittelija ja työllisyyskoordinaattori/TYP-johdaja ja työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö. Palvelurakenne painottuu erityisen vahvasti kuntakoikeiluun ja sen asiakaspolkujen edistämiseen kunnallistenkin työllisyydenhoidon keinojen avulla. TE-palveluista kohdennetun henkilöstön palvelussuhde etuineen säilyy valtiolla mutta työnjohto-oikeus on kaupungilla.

Yksikön kustannuspaikoilta todennetaan kaupungin kuntakoikeiluun kohdentama, lain edellyttämä taloudellinen resursointi mm. tilat, henkilöstökuluja sekä työnantajan tukia kohdennettuna siirtyvälle asiakasjoukolle. Suurimmat kustannukset työllisyydenhoidosta aiheutuvat työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksesta sekä työllistämisen edistämisen kustannuksista. Tuloina yksikölle kohdentuvat työllistämisen palkkatukiosuudet sekä TYP-toiminnan kuntaosuuslaskutus. Epäsuorina tuloina toteutuvat työllistettyjen työpanos omassa organisaatiossa, palkkatyöjaksojen verotulokertymät ja menomuutoksena pienentyvät työttömyydestä aiheutuvat kustannukset. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen vuodelle 2024 on varattu 1,8 M€.

Lomituspalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Vuonna 2023 alusta lukien Iisalmen kaupunki hallinnoi Melan toimeksiantosopimuksen seuraavien kuntien, Heinävesi, Kaavi, Keitele, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Tervo, Tuusniemi, ja Vesanto sekä Iisalmen, Kiuruveden, Kuopion, Suonenjoen ja Varkauden kaupunkien lomituspalveluja. Paikallisyksikön nimi on Pohjois-Savon lomituspalvelut.

Toiminnan laajuus 2024 alkaen on arviolta seuraava: maatalousyrittäjien määrä on n 1300 ja lomituspalveluja saavien tilojen määrä on n 830. Tilojen määrä laskee vuosittain n 5-7 %. Lomituspalvelut tuotetaan 230 vakituisen maatalouslomittajan voimin. Lomituspalveluja tekevät myös lyhyillä

työsuhteilla olevat lomittajat, joiden määrä vaihtelee kuukausittain, ollen n 100–200 työsuhdetta/kuukausi. Kaupungin palveluksessa olevien lomittajien lisäksi lomitustyötä tekevät ostopalveluyrittäjät, joiden työpanosta ostetaan tarpeen mukaan. Osaavien ammattitaitoisten lomittajien määrässä on vajetta, rekrytointi on yhtenä painopisteenä vuosina 2024–2026. Lomituspalvelujen hallinnossa työskentelee 22 vakituista henkilöä.

2024 vuoden rahoitus lomituspalveluihin määräytyy samoilla periaatteilla kuin vuonna 2023. Hallinnon määräraha määräytyy Sydän-Savon ja Ylä-Savon paikallisyksiköiden vuonna 2022 lomitettujen päivien mukaisesti ja on n. 1,6 M€ hallintoon ja valtionosuus lomituspalveluihin n. 15 M€.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tehtävä on turvata maatalousyrittäjien keskeytymätön toiminta maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun ajaksi. Maatalousyrittäjille luodaan edellytykset vapaa-ajan pitämiseen ja riittävään lepoon ja toipumiseen sairaus- ym. tilanteissa.

Lomituspalvelujen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kaikkien lomitustajien kanssa tekemisissä olevien välillä. Paikallisyksikköön on perustettu yhteistoimintaryhmä, jossa on jäsenenä paikallisyksikön vastuhenkilö, lomittajien, maatalousyrittäjien ja Melan edustajat. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Yhteistoimintaryhmän toimintaa kehitetään edelleen.

Talous

1930 LOMITUSPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	9 019	18 160	18 664	2,8	17 828	18 185
Toimintamenot	-1 970	-3 501	-4 199	19,9	-3 709	-3 783
Henkilöstökulut	-6 714	-14 584	-14 119	-3,2	-14 361	-14 648
Toimintakate (Netto)	334	76	345	354,5	-242	-246
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-312	-502	-496	-1,2	-496	-496
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 996	-18 586	-18 814	1,2	-18 565	-18 926

Toimintasuunnitelma

Lomatoimen henkilöstön ammattitaitoa kehitetään ja ylläpidetään koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Henkilöstön ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa ja osaamisen kartoituksella.

Lisäksi lomittajien luona tehdään säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojelu). Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi lomitustyössä.

Tilojen määrän lasku yhdessä tilakoon kasvun ja ammattitaitovaatimusten lisääntymisen vuoksi vaatii sopeutumista henkilöstöltä. Lomitettujen päivien määrää seurataan.

Maatalousalan tapaturma- ja sairastumisalttius tiedostetaan ja lomittajien sairauslomia pyritään vähentämään mm. esimiestyön keinoin sekä koulutuksella. Näistä poissaoloista johtuvia kustannuksia pyritään pienentämään vahvistamalla esimiestyötä sekä kehittämällä hallinnon työprosesseja.

Työnjohdollisten tilakäyntien ja kehityskeskustelujen määrää lisätään, lomituspäluohjaajien tehtävässä painotetaan kenttätöitä. Maatalouslomittajille tarjotaan työnohjausta ammattitaitoisen työnohjaajan suorittamana ryhmä- tai yksilömuotoisesti toteutettuna. Hallinnon henkilöstön määrää sopeutetaan lomitettujen päivien määrän muuttuessa ja laskiessa.

Asiakaspalautekysely toteutetaan vuosittain, arviointiasteikko 1-5. Asiakkaiden tyytyväisyys lomituspäluuihin tavoitteena vähintään 4,0. Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön asiakaspäluun, tavoitettavuuteen ja tiedonsaannin riittävyteen tavoitteena vähintään 4,0. Asiakaspäluutejärjestelmää kehitetään yhdessä muiden paikallisyksiköiden kanssa.

Lomahallinnon kehittämiseen liittyviä toimia jatketaan edelleen. Jatketaan 2023 aloitettua sähköisen asioinnin lisäämistä, niin yrittäjien hakemus- ja laskutusasioissa kuin maatalouslomittajien palkkoprosessissa, Melan Lomitusnetti -ohjelman toimivuuden rajoissa. Siilinjärven toimipisteen tarpeellisuutta ja käyttöastetta seurataan. Työprosesseja kehitetään osallistumalla myös valtakunnalliseen lomahallinnon kehittämistyöhön yhdessä Melan kanssa. Osallistutaan lomituspäluujen valtakunnallisten tavoitteiden määrittelyyn yhteistyössä Melan kanssa.

Strategiset tavoitteet

<i>Ihmeiden lisämi</i>		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa	Riittävän ammattitaitoinen henkilöstö	Vuosilomapäivät / yrittäjä
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Asiakaspalvelun kehittäminen	Asiakastyytyväisyystavoite 4,0 Maatalousyrittäjän lomaoikeuteen liittyvien päätösten lähetyks sähköisesti tavoite 50 %
<i>Kestävä kuntatalous</i>		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Panostamme osaavan työvoiman saatavuuteen yhteistyössä yritysten ja oppilaitosten kanssa kehittämällä koulutusta sekä työllisyydenhoidon ja työperäisen maahanmuuton palveluja	Rekrytoinnin onnistuminen, henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen	Lomitettujen päivien määrä
<i>Hyvinvoiva henkilöstö</i>		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Esimiestyön kehittäminen, täydennyskoulutus	Riittävä henkilöstö, henkilöstökysely

9.5. Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Maaseutuhallinto

Tilivelvollinen: Maaseutujohtaja

Iisalmen kaupunki hoitaa Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostaman maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen lain 210/2010 (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa) ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta toimii sopimuskuntien maaseutuelinkeinoviranomaisena sekä yhteistoimintasopimuksen tehneiden kuntien välisenä yhteistoimintaelimenä sopimuksen mukaisissa asioissa.

Maaseutuelinkeinohallinnon lakisääteisiä tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän ja eläinten pitopaikkojen rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät.

Viljelijätukia maksetaan noin 40 miljoonaa euroa, josta noin kolmasosa on EU:n maksuosuutta.

Nämä summat eivät näy kaupungin talousarviossa. Ruokavirasto (toimii Suomen maksajavirastona) suorittaa maksut suoraan valtion tililtä yhteistoiminta-alueen myöntöpäätösten mukaisesti.

Iisalmen kaupunki on tehnyt Ruokaviraston kanssa maksajavirastosopimuksen. Sopimuksella on sovittu EU:n säädösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajaviraston tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä. Sopimuksessa on määritelty tukihallinnon palvelutavoitteet. Sopimuksen liitteissä on kuvattu hallinto- ja valvontajärjestelmä, tehtävien eriyttäminen, tietoturvakäytännöt, tehtävänkuvaukset euromääräisine toimivaltarajoineen sekä esteellisyydet. Maksajaviraston delegoituja tehtäviä hoitavana tahona yhteistoiminta-alueella on tietoturvaan liittyen käytössään johdon hyväksymä soveltamistapalausunto. Niihin on kirjattu soveltuvilta osin käytännöt, kuinka ISO/IEC 27001:2022-standardiin perustuvia vaatimuksia noudatetaan.

Lautakunnalla ei ole toimivaltaa tukihallinnointiin. Viranhaltijoiden päätöksistä päätöksensaja voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Sama muutoksenhakumenettely koskee muitakin maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemiä päätöksiä maaseutuhallinnon osalta.

Lautakunta edistää osaltaan maaseudun kehittämistä ja toimii asiantuntijatoimielimenä maaseutuelinkeinon osalta, antaen muun muassa lausuntoja sopijakunnille kaavoitus- ja muista vastaavista hankkeista.

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
	Määräaikaiset	0,3	0,7	0,3	0,3	0,3
MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	6,3	6,7	6,3	6,3	6,3

Henkilöstö toimii jokaisessa sopijakunnassa sijaitsevassa maaseututoimistossa. Toimistoissa on koikaikainen palvelu kahtena päivänä viikossa. Muina aikoina palvelua on tarjolla ajanvarauksella.

Palvelusihteerin eläköityessä 2021 jätettiin virka täyttämättä. Tämä ja toinen, nyt täytettynä oleva palvelusihteerin virka lakkautetaan. Sen sijaan perustetaan uusi maaseutuasiamiehen virka. Henkilöstö koostuu muutosten jälkeen maaseutujohtajasta, neljästä maaseutuasiamiehestä ja yhdestä palvelusihteeristä. Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistetaan kevään tukihakemusten käsittely lomakaudella maksatusvalmiiksi syksyille.

Peltotukihaussa on siirrytty täysin sähköiseen hakuun. Tukioikeusjärjestelmä on lakannut vuoden 2023 alusta. Palvelusihteerin tehtävänkuvaan kuuluvat tallennus- ja postitustyö on vähentynyt oleellisesti. Vastaavasti uuden rahoituskauden tukijärjestelmän toimeenpanossa on tullut lisää asiantuntijatyötä, joka kuuluu maaseutuasiamiesten tehtävänkuvaan. Hallinnolliset tarkastukset ovat lisääntyneet ja uutena on tullut kuvatulkintojen tekeminen peruslohkojen maataloustoiminnasta satelliittiseurannassa.

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota avoimuuteen, yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustetaan oman hyvinvoinnin ylläpitoon, kiinnitetään huomiota työpisteiden ergonomiaan sekä pidetään ajan tasalla tehtävänkuvaukset ja tehtävien jaot.

Strategiset tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovana strategisena tavoitteena on Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täytyminen 100 prosenttisesti.

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta hyväksyy lautakuntaan nähden sitovat tai ohjeelliset tavoitteet käyttösuunnitelmassa.

Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen	Kehitämme työprosesseja ja seurantaa	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täyttyminen 100 %

Talous

1950 YLÄ-SAVON MAASEUTUPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	305	343	344	0,6	351	358
Toimintamenot	-107	-119	-117	-1,8	-119	-121
Henkilöstökulut	-288	-324	-334	3,0	-341	-348
Toimintakate (Netto)	-89	-101	-106	5,5	-108	-110
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-14	-12	-12	-0,8	-12	-12
Laskennalliset tuotot	0	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-408	-456	-463	1,6	-472	-481

Palkkakustannusten nousuna on huomioitu 3 %. Kokonaisuutena virkamuutoksineen henkilöstöku-
lujen kasvuksi arvioidaan 3 %. Muut toimintakulut kasvavat 6 %.

Kuntien kehittämismääräraha pienennetään 30 000 eurosta 15 000 euroon. Suoraan yksittäisille
maatilayrityksille maksettavista kehittämis- ja kannustustuista luovutaan. Niiden kysyntä on ollut
viime vuosina vähäistä. EU:n maaseuturahastosta rahoitettava neuvonta on korvannut sen lähes
täysin. Sitä kautta yksittäinen maatilayritys voi saada neuvontatukea rahoituskaudella 2023-2027
yhteensä enintään 10 000 euroa. Kuntien myöntämä investointiin kohdentuva tuki vähentää vas-
taavalla summalla ELY:n maksamaa jo myönnettyä investointiavustusta. Lisäksi tuki tulisi maksaa
De Minimis- eli vähämerkityksisenä tukena, joka lisäsi tuen myöntämisen hallinnollista työtä hu-
omattavasti. EY:n valtioneuvoston päätösten soveltaminen kuntasektorilla voi asettaa myönnettyt tuet ky-
seenalaisiksi.

Taloussuunnitelma 2025-2026

Taloussuunnitelmassa on huomioitu palkkojen sopimuskorotukset. Muutoksia toimintaa ei ole
suunnitteilla.

Riskit

Strategisena riskinä on, ettei toiminta täytä maksajavirastosopimuksen vaatimuksia ja palvelutavoitteita.

Tähän on varauduttu seurantamenetelmien jatkuvalla kehittämisellä. Lisäksi henkilöstön koulutuksella ja sen riittävällä määrällä sekä ajantasaisilla tehtäväkuvilla varmistetaan velvoitteiden täyttyminen.

Toimintasuunnitelma

Maaseutuelinkeinohallinto hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatalousyrittäjien ja hallinnon kohdatessa. Hallinnon tärkein tehtävä on maatalousyrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Samaa päämäärää tukee palvelutoiminta, jolla muun muassa autetaan yrittäjiä peltojen välittämisessä tarvitseville tiedottamalla. Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottavat maitoa 100 miljoonaa litraa. Kannattava ja kasvava maatalousyrittäjäyys sekä siihen liittyvä kuljetus, jalostus-, rakennus- ja palvelutoiminta ovat seutukunnalle elintärkeä asia.

Maatalousyriyten määrä vähenee normaalin rakennekehityksen vuoksi noin 2 % vuosittain. Ennistä harvemmalla maatilalla löytyy maatalousyriystoiminnan jatkaja. Kehittämistoimenpitein tuetaan kannattavan maatalousyriystoimintaa harjoittavien toiminnan jatkumista.

Luopuvien maatilojen pellot siirtyvät jatkaville maatalousyriyksille, yleensä vuokrauksella. Maatalousyriytäjät ovat hakeneet kannattavuuteen ratkaisua tehostamalla tuotanto entisestään. Maitotilojen uusien navettainvestointien toteutuminen on vähäistä maitotuotteiden kysynnän vähetessä. Investoinnit kohdentuvat toiminnan tehostamiseen nykyisissä tuotantorakennuksissa, eläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä erilaisiin uusiutuvan energian ratkaisuihin.

Maaseudun kehittämistehtävissä yhteistyö eri toimijoiden kanssa on tärkeää. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia hanketoimijoiden tukijana, osallistua asiantuntijana sekä toimia tiedottajana maatilayriyksille. Kehittämishankkeiden toimijoina ovat yleisimmin Savonia Ammattikorkeakoulu ja MTK Pohjois-Savo. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatalousyriyten yhteistoiminta, kuten yhteisyriyukset ja tilusjärjestelyt. Vaihtoehtoisia tapoja maatalousyriyten omistajanvaihdoksiin kannustetaan ottamaan käyttöön hanketoimijoiden kanssa. Työvoiman saatavuutta tulee myös edistää. Erilaisiin häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin varautuminen on työvoima-asiassa ja yleisemminkin toiminnan turvaamisessa tärkeää.

Kehittämismääräraha pienennetään 30 000 eurosta 15 000 euroon. Suoraan yksittäisille maatilayrityksille maksettavista kehittämis- ja kannustustuista luovutaan. Niiden kysyntä on ollut viime vuosina vähäistä. EU:n maaseuturahastosta rahoitettava neuvonta on korvannut sen lähes täysin. Sitä kautta yksittäinen maatilayritys voi saada neuvontatukea rahoituskaudella 2023–2027 yhteensä enintään 10 000 euroa. Kuntien myöntämä investointiin kohdentuva tuki vähentää vastaavalla summalla ELY:n maksamaa jo myönnettyä investointiavustusta. Lisäksi tuki tulisi maksaa De Minimis- eli vähämerkityksisenä tukena, joka lisäsi tuen myöntämisen hallinnollista työtä huomattavasti. EY:n valtiontukisääntöjen soveltaminen kuntasektorilla voi asettaa myönnettyt tuet kyseenalaisiksi.

Kuntien välinen kustannusten jako

Jakolaskelman perusteet:

Kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan kuntakohtaisena laskutusperusteena käytetään talousarvion valmisteluajankohtaa edeltävän vuoden lukuja tilamäärästä, peruslohkojen määrästä, peltoalasta, maksettujen tukien määrästä ja hakemusten määrästä. Tiedot saadaan maaseutuhallinnon tietojärjestelmästä. Luvuista lasketaan keskimääräinen prosenttiosuus, jossa jokaisen edellä mainittu osatekijän osuus on 1/5. Muutoksia kuntaosuuksissa ei käytännössä ole.

Kustannusten jako, kuntaosuudet													
Kunta	Tilat 2022		Lohkot 2022		Peltoa 2022		Maksettu 2022		Hakemukset 2022		Kuntaosuus		
	kpl	%	kpl	%	ha	%	€	%	kpl	%	2024	2023	Muutos
Iisalmi	270	27,86	5015	26,26	12 088	25,97	10 405 738	24,22	1400	26,07	26,08	25,79	1,1
Lapinlahti	313	32,30	5830	30,52	14 782	31,75	13 606 985	31,67	1750	32,59	31,77	31,87	-0,3
Sonkajärvi	159	16,41	3858	20,20	8 319	17,87	8 138 234	18,94	890	16,57	18,00	18,19	-1,1
Vieremä	227	23,43	4397	23,02	11 363	24,41	10 814 270	25,17	1330	24,7	24,16	24,14	0,1
Yhteensä	939	100	19100	100	46 552	100	42 965 227	100	5370	100	100	100	0

Kustannusten jako:

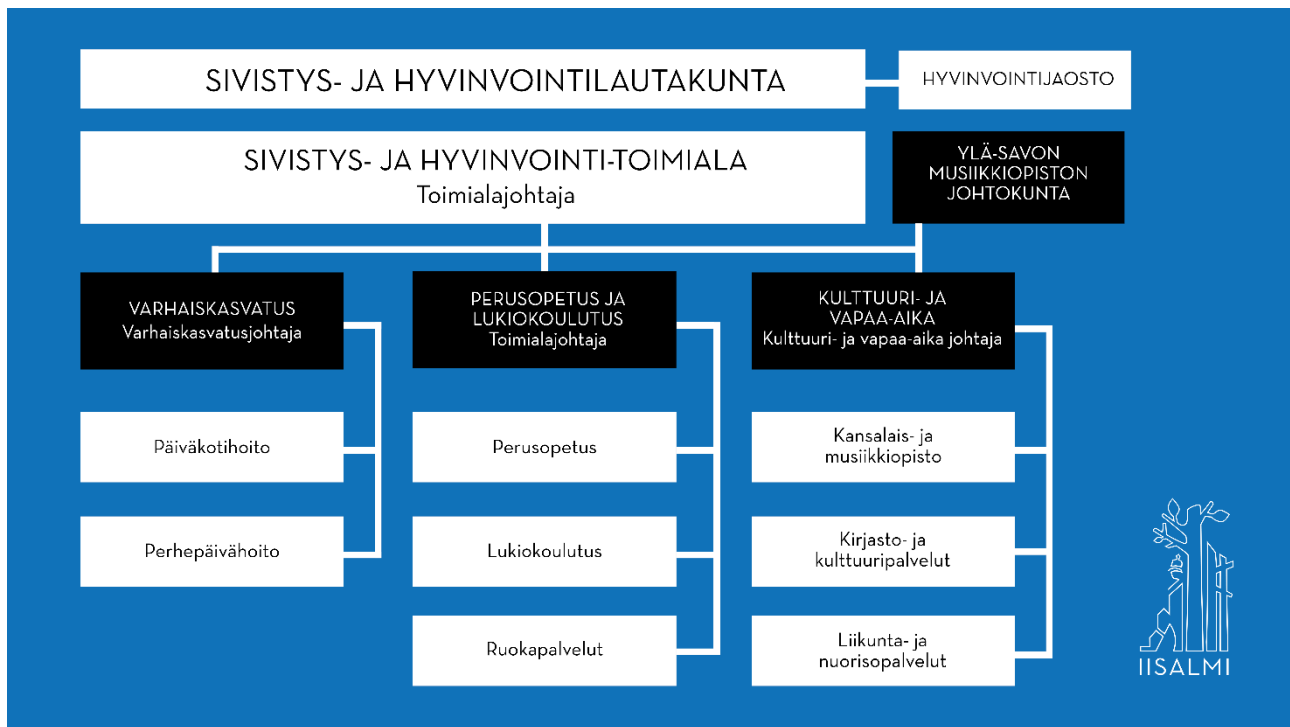
Tilamäärän vähetessä kustannukset maatilaa kohden kasvavat. Maatalouden tuotantovolyyymi kuitenkin säilyy tehokkuuden ja tilakoon kasvaessa, joten tuotannon määrän verrattessa hallinnon kustannukset eivät reaalisesti kasva.

Kustannusten jako, jaettavat nettokulut (1 000 euroa)

%-osuus us € 2023

lisalmi	26,07	-120	lisalmen osuus nettokustannus	
Lapilahti	31,77	-147	Laskutettava yhteistoimintakorvaus	
Sonkajärvi	18,00	-83	Laskutettava yhteistoimintakorvaus	
Vieremä	24,16	-112	Laskutettava yhteistoimintakorvaus	
	100,00	-462	Laskutettavat yhteensä -342	
			Kehittä-	
	Hallinto	minen	Yhteensä	
Kulut 1 000 €	-447	-15	-462	
Tilamäärä (enn. -2%)			880	
Kulut euroa per maatilayritys	-508	-17,05	-525	

9.6. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Lautakunnan tehtävänä on edistää iisalmelaisten hyvinvointia ja sivistystä tarjoamalla monipuolisia ja nykyaikaisia koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluja sekä vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla monipuolisia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja.

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tavoitteena on annetuilla resursseilla kasvattaa yhteiskunnan jäseniä, joilla on hyvät ja monipuoliset tiedot, taidot sekä asenteet jatko-opintoihin, elämänhallintaan ja elinikäiseen oppimiseen. Ruokapalveluiden tehtävänä on valmistaa taloudellisesti maukasta, ravitsevaa ja laadukasta ruokaa koulujen sekä päiväkotien asiakkaille.

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on edistää alueen asukkaiden hyvinvointia tuottamalla, tukemalla ja edistämällä monipuolista kulttuuritoimintaa.

Kirjaston tehtävä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, edistää lukemista ja kirjallisuutta sekä ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Iisalmen kansalaisopisto tarjoaa

vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille ja Ylä-Savon musiikkiopisto laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa. Liikuntapalvelujen tärkeimpänä tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Nuorisopalveluiden tavoitteena on nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.

Henkilöstö (htv) vastualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS 2026
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto						
	Vakituiset	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	3,6	3,7	3,7	3,7	3,7
Varhaiskasvatus						
	Vakituiset	110,6	111,5	110,25	110,25	110,25
	Määräaikaiset	21,9	21	12,53	6,45	2,45
	Yhteensä	132,5	132,5	122,78	116,7	112,7
Perusopetus ja lukiokoulutus						
	Vakituiset	229,8	221,5	218,57	218,97	218,97
	Määräaikaiset	42,2	35,8	42,01	24,32	23,9
	Yhteensä	272	257,3	260,58	243,29	242,87
Kulttuuri ja vapaa-aika						
*tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi	Vakituiset	45,5	51,3	51,11	51,11	51,11
	Määräaikaiset*	32,5	28,5	24,6	23,6	23,6
	Yhteensä	78	79,8	75,71	74,71	74,71
Yhteensä	VAKITUISET	389,5	388	383,63	384,03	384,03
	MÄÄRÄAIKAISET	96,6	85,3	79,14	54,37	49,95
SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	486,1	473,3	462,77	438,4	433,98

Syntyvyyden voimakas aleneminen tulee näkymään kaikissa sivistys- ja hyvinvointitoimialan palveluissa jo suunnitelmavuosien aikana. Tähän varaudutaan kaikilla vastualueilla harkitsemalla hyvin tarkkaan vapautuvien vakanssien täyttämistä ja käyttämällä tarvittaessa määräaikaisia työ- ja virkasuhteita.

Varhaiskasvatuksessa on vuosittain vaihtelua lasten määrissä eri yksiköissä ja ryhmissä. Tämä johtuu ikäluokkien syntyvyyden määrästä ja lasten varhaiskasvatukseen osallistumisen asteesta. Varhaiskasvatuspalvelua toteutetaan lakisääteisellä henkilöstömitoituksella suhteessa varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten määrään.

Lapsimäärän vähenemisen vuoksi varhaiskasvatuspalvelua supistetaan hallitusti niin, että vapautuvia tehtäviä jätetään edelleen täyttämättä ja henkilöstöä palkataan määräajaksi. Kunnallinen perhepäivähoidon palvelutarjonta tulee supistumaan perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä kaksi htv vuosina 2024-2026.

Varhaiskasvatuksen saamalla valtion erityisavustuksella kehitetään laatua ja vahvistetaan varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä vuoden 2024 loppuun asti.

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa on vuosittaista vaihtelua oppilas- ja opetusryhmien määrässä. Tähän vastataan joko jättämällä vapautuvia tehtäviä täyttämättä tai palkkaamalla opettajia määräajaksi. Valtion myöntämällä erityisavustuksilla palkataan määräaikaisia opettajia ja koulunkäynninohjaajia. Oppilasmäärän raju lasku alkaa vuonna 2025. Vuosina 2024-2026 jätetään todennäköisesti täyttämättä 3-4 vapautuvaa luokanopettajan virkaa. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että perustetaan yksi uusi koulunkäynnin ohjaajan tehtävä 1.8.2024 alkaen.

Ruokapalveluissa varaudutaan oppilasmäärän laskuun ulkoistamalla ruoka- ja siivouspalvelutyöntekijöiden tehtäviä. Tällä varmistetaan kokoaikainen työ vakituisille henkilöille. Eläköitymisen myötä tehtäviä ei täytetä vaan tehtävät hoidetaan olemassa olevilla henkilöillä. Oppilasmäärän rajun laskun alkaessa voidaan harkita aamu- ja välipalan tarjoamisen lopettamista, koska se ei ole lakisääteistä.

Kulttuuri- ja vapaa-aika vastualueella on määräaikaisia työntekijöitä, työllistettyjä ja tuntiohjaajia museossa, Paloisvuoren kahviossa ja vuokraamossa, keskustan uimarannan asiakasturvallisuuden valvonnassa, nuorisotiloilla ja käytännön ohjaus- ja opetustehtävissä sekä kehittämishankkeissa. Ankkuritoiminnassa on yhteinen Ylä-Savon kuntien nuorisotyöntekijä. Talousarviossa on huomioitu myös määrärahat alakoulujen koulunuorisotyöntekijälle puoleksi vuodeksi, ensimmäinen puoli vuotta työntekijä on hankerahalla. Lisäksi Twist -kesätyötoiminnassa työllistetään n. 115 nuorta, yhteensä n. 1 htv ja neljä kesäohjaajaa (0,75 htv).

Henkilöstöä kehitetään vuosittain hyväksyttävän koulutussuunnitelman mukaisesti.

Erityisavustuksilla palkattua määräaikaista henkilöstöä on 17,93 henkilötyövuotta (opettajia, avustajia, ohjaajia).

Strategiset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Inspiroiva Iisalmi		
Olemme hyvinvointia ja osaamista aktiivisesti kehittävä kaupunki, jossa toimintaa uudistetaan rohkeasti kouluttamalla henkilöstöä, tarjoamalla uusia palveluja sekä olemalla mukana kokeiluissa.	Vapaa-aikatiilojen ja palvelujen merkitys asukkaiden tekemisessä ja kokemisessa.	Kulttuurikeskuksen kävijämäärä Uimahallin kävijämäärä Musiikki ja kansalaisopiston opiskelijamäärät Nuorisotilojen kävijämäärä Kävijämäärät pysyvät vähintään edellisvuoden tasolla.
Osallistamme käyttäjäryhmät ja kolmannen sektorin mukaan palveluiden suunnitteluun ja viestimme palvelutarjonnamme aktiivisesti ja monikanavaisesti	Kolmatta sektoria hyödynnetään palvelujen tuottamisessa sopimus pohjaisesti.	Sopimusten määrä vähintään edellisvuoden tasolla.
Edistämme kuntalaisten hyvinvointia kannustamalla omatoimiseen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen sekä tarjoamalla monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Arjen hyvinvointia edistävät elintavat lisääntyvät kaikissa ikäryhmissä ja huomioidaan kaikissa palveluissa.	Nuorten alkoholinkäyttö ja tupakointi / tulos on parempi kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä. Tuntee itsensä yksinäiseksi / tulos on parempi kuin edellisessä kouluterveyskyselyssä.
Edistämme kuntalaisten hyvinvointia kannustamalla omatoimiseen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen sekä tarjoamalla monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Perheiden ja lasten liikkumisen edistäminen (hallitusohjelmassa) sekä lasten ja nuorten tasa-arvoisen kulttuuriosallistumisen mahdollistaminen.	Kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus / kouluterveyskysely. Kansalaisopiston opiskelijamäärä vähintään edellisvuoden tasolla. Kulttuurikasvatussuunnitelmat käytössä.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Inspiroiva lisalmi		
Huomioimme väestörakenteen muutokset ennakoivasti palvelutarjonnan kehittämisessä eri ikätasoille ja kohderyhmille	Ikäihmisten kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kehittäminen ja saatavuuden parantaminen.	Uusia toimintamalleja otettu käyttöön kirjasto- ja kulttuuripalveluissa vähintään 2 kappaletta. Ikäihmisten kulttuurisuunnitelmat käytössä. Myytyjen seniorikorttien määrässä kasvua 5 %.
Kehitämme uusia yrityslähtöisiä koulutusmalleja ja toimimme aktiivisesti ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutusmahdollisuuksien lisäämiseksi alueella yhteistyössä oppilaitosten kanssa	Yrittäjäyyskasvatusta toteutetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Toisen asteen yhteistyötä (MAHIS) kehitetään ja siitä tiedotetaan laajemmin.	Nuorten yrittäjien (NY) määrä säilyy vähintään edellisvuoden tasolla. Osallistuvien määrä säilyy vähintään edellisvuoden tasolla.
Teemme päätöksiä, joilla turvataan perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen	Turvataan kolmannen sektorin toimintaedellytykset hyvinvoinnin edistämiseksi.	Avustusmäärärahat ovat vähintään edellisvuoden tasolla.
Teemme päätöksiä, joilla turvataan perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen	Koulut, päiväkodit ja muut toimitilat ovat viihtyisiä ja innostavat oppimaan.	Kouluterveyskysely Lapset ja nuoret pitävät koulukäynnistä enemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Kiinteistöjen heikko kunto tai viat vaikuttavat toiminnan järjestämiseen.	Säännölliset kuntotarkastukset/katselmukset. Ilmoituksen ongelmista kiinteistöhuoltojärjestelmään.
Toimitilojen heikko kunto vaikuttaa palvelutuotannon imagoon.	Aktiivinen tiedotus korjaustoimenpiteistä.
Työskentelyn olosuhteista johtuvat tai työtehon merkittävät heikkenemiset / sairaslomat	Ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, ikäohjelma, aktiivisen tuen toimintamalli
Yksikön palvelutuotanto joudutaan keskeyttämään mm. omaisuus- tai epidemiavahingon vuoksi.	Omavalvonta toteutetaan ohjeiden mukaisesti. Kunnossapito säännönmukaista. Henkilöstön koulutuksesta huolehditaan.

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Tietojärjestelmiin liittyvissä rekisterin ylläpidossa ei onnistuta ja salassa pidettäviä tietoja vuotaa ulkopuolisille.	Pääkäyttäjien osaamistaso pidetään koulutusten avulla korkeana. Henkilöstöä koulutetaan tietoturvan ja lainsäädännön osalta säännöllisesti. Käyttöoikeuden tarkastetaan säännöllisesti.
Pätevyysvaatimukset täyttävää henkilöstöä ei saada hakemaan avoimia työtehtäviä	Osallistutaan erilaisiin rekrytointitilaisuuksiin sekä markkinoidaan lisälmen kaupunkia hyvänä asuinpaikkana ja työnantajana.
Väkivaltainen asiakas / henkilö toimipisteessä.	Kartoitetaan tehtävät, joissa väkivaltatilanteita voi sattua. Koulutetaan henkilöstöä. Hankitaan hälytysjärjestelmiä.
Syntyvyyden alenemiseen ei reagoida riittävästi palvelutuotannossa.	Palvelutarpeen mahdollinen väheneminen huomioidaan investoinneissa, rekrytoinneissa ja toiminnan suunnittelussa.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

3000 SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALAN HALLINTO	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	4	0	0		0	0
Toimintamenot	-353	-565	-565	-0,0	-569	-572
Henkilöstökulut	-533	-361	-375	3,8	-383	-390
Toimintakate (Netto)	-881	-927	-940	1,5	-951	-963
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-1 550	-2 013	-2 054	2,0	-2 054	-2 054
Laskennalliset tuotot	2 302	2 574	2 619	1,7	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-134	-366	-376	2,7	-3 005	-3 016

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, hyvinvointijaosto, toimialajohtaja sekä vastuualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuosittain avustuksia iisalmelaisille rekisteröityneille yhdistyksille sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päättämien (24.2.2023 §10) avustusten myöntämisperusteiden mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuonna 2023 avustuksia yhteensä 375 500 euroa.

Avustukset jakaantuvat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistuu liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset).

Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa voidaan myöntää myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Liikunnan kohdeavustuksilla mahdollistetaan mm. järjestöjen ylläpitämien liikuntatilojen- ja alueiden ylläpitäminen ja kehittäminen.

Lisäksi on siirrytty sopimus pohjaiseen yhteistyöhön yhdentoista toimijan kanssa. Vuosittainen korvaus on 194 900 euroa käytettävissä olevasta avustusmäärärahasta.

Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatuksen vastuualueeseen kuuluvat päiväkoti- ja perhepäivähoito sekä esiopetus.

Toimintakautena 2023–2024 varhaiskasvatuksen vastuualueen muodostavat Pohjoisen päiväkotihoidon, Eteläisen päiväkotihoidon, Esiopetuksen ja Perhepäivähoidon toimintayksiköt. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on viisi päiväkotia ja 15 omassa kodissa toimivaa perhepäivähoitajaa. Perhepäivähoidon varahoitopiste neljälle lapselle on perustettu Kirkkopuiston päiväkotiin ja siitä vastaa yksi perhepäivähoitaja. Lisäksi päiväkodeissa on kolme perhepäivähoitajan nimikkeellä olevaa työntekijää.

Varhaiskasvatuspalveluja tuottaa lisäksi kaupungin valvomana viisi yksityistä päiväkotia, yhdeksän yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Perheiden valinnanvapautta kunnallisen ja yksityisen päivähoiton välillä tuetaan palvelusetelillä.

Esiopetusta järjestetään kolmessa kunnallisessa päiväkodissa, viidessä yksityisessä päiväkodissa sekä viidessä koulujen yhteydessä sijaitsevassa erillisessä esiopetusryhmässä. Talousarviossa on valmistauduttu siihen, että Soinlahden vuonna 2024 valmistuvassa koulussa toimii lapsiryhmä, jossa on sekä esioppilaita että varhaiskasvatusta tarvitsevia lapsia.

Kouluilla sijaitsevat esiopetusryhmät ovat kokopäiväisiä ja varhaiskasvatustarjoajien alaisia tarjoten myös täydentävää varhaiskasvatusta. Esiopetusta voidaan tarjota myös maaseutukoulujen yhdysluokissa, mikäli oppilasmäärä yhdysluokassa 0–2 on enintään 10 oppilasta eikä ko. esioppilailta ole tarvetta täydentävään varhaiskasvatukseen.

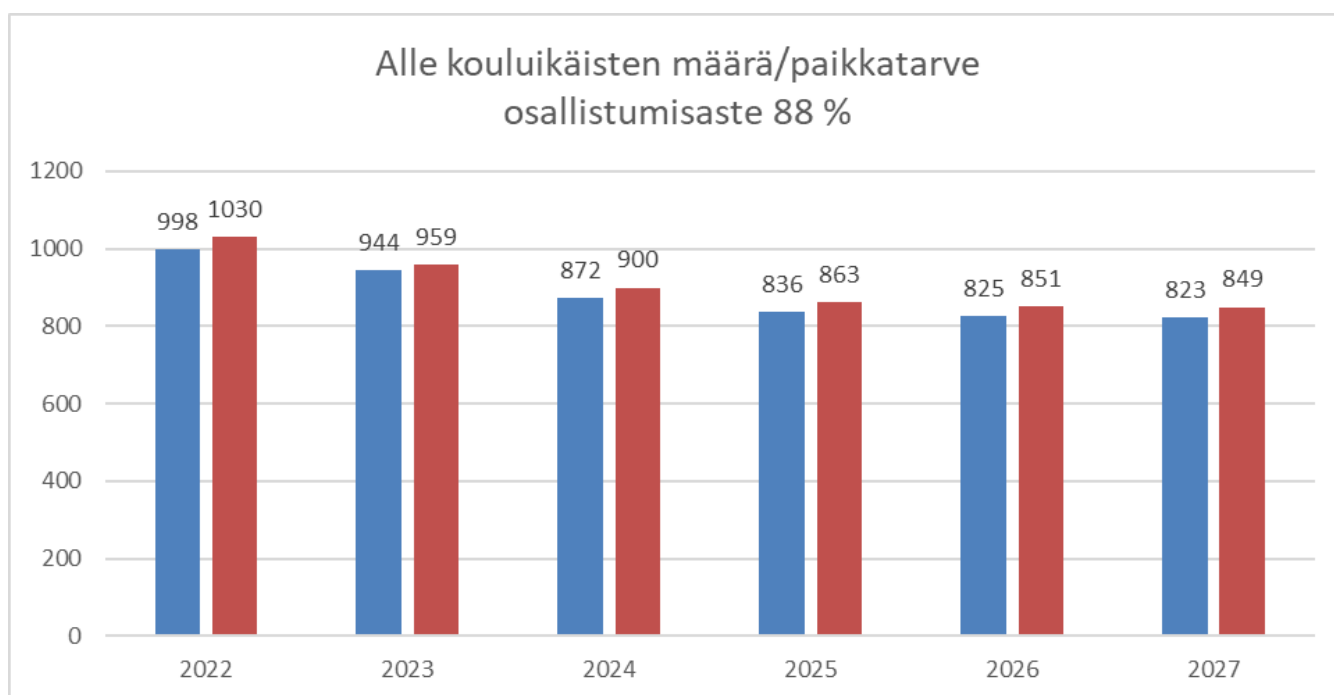
Talous

3100 VARHAISKASVATUS	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	974	666	511	-23,2	401	409
Toimintamenot	-7 542	-7 469	-7 832	4,9	-7 975	-8 120
Henkilöstökulut	-6 149	-6 257	-5 997	-4,2	-5 791	-5 749
Toimintakate (Netto)	-12 717	-13 060	-13 318	2,0	-13 364	-13 460
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-40	-30	-10	-65,8	-6	-6
Muut laskennalliset kustannukset	-1 012	-823	-839	2,0	-839	-839
Laskennalliset tuotot	76	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14 667	-14 579	-14 678	0,7	-14 610	-14 714

Toimintasuunnitelma

Lapsella on subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, jota tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Varhaiskasvatuslaki säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet. Toiminnassa tulee huomioida lapsen etu.

Varhaiskasvatuslain mukaan kaikkien lasten tulee olla Suomessa tasa-arvoisessa asemassa. Varhaiskasvatus vahvistaa lasten mahdollisuuksia hyvinvointiin ja hyvään elämään Orpon hallitusohjelman mukaisesti. Varhaiskasvatuksen asiakkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kehittämisalueina ovat varhainen puuttuminen ja vanhemmuuden tukeminen sekä liikunta- ja kulttuurikasvatuksen kehittäminen.

Sininen palkki kuvaa alle kouluikäisten määrää ja punainen palkki tarvittavaa paikkamäärää, sillä oletuksella että osallistumisaste on 88 %. Huom. alle 3-vuotias tarvitsee laskennallisesti 1,75 paikkaa.

Lapsimäärä vähenee syntyvyyden alenemisen myötä noudattaen suunnitelmavuosien ennustetta. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä tilastointipäivänä 20.9.2023 oli 824, mikä on 47 lasta vähemmän edellisvuoteen verrattuna.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunnan on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun lisälmen kaupungin esiopetussuunnitelman pohjalta. Koulujen erilliset esiopetusryhmät tekevät joustavaa esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Tätä toimintaa kutsutaan VIRTÄ-toiminnaksi. Esiopetuksessa uudistetaan ja vahvistetaan valmistavan opetuksen ja opiskeluhuollon käytänteitä.

Orpon hallitusohjelman mukaisesti varhaiskasvatuksessa selkiytetään varhaiskasvatuksen sosionomin roolia. Varhaiskasvatuksen sosionomille laadittu tehtävänkuva ja tehtävänkohtainen palkkaus otetaan käyttöön vuonna 2024. Joitakin avoimia varhaiskasvatuksen opettajan vakansseja tullaan muuttamaan varhaiskasvatuksen sosionomin vakansseiksi.

Varhaiskasvatus kehittää lapsiperheiden hyvinvointia edistäviä palveluja monitoimijaisesti yhdessä lasten ja perheiden sekä eri hallinnonalojen viranomaisten, järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Avoin varhaiskasvatus toimii kokeiluna yhteistyössä Perheentalo Onnissa ja Ilonassa 31.7.2024 asti. Toiminnalla monipuolistetaan lapsiperhepalveluita ja vahvistetaan monitoimijaista yhteistyötä sekä perheiden saavutettavuutta ja osallisuutta. Avoimen varhaiskasvatustoiminnan kokeilun päätyttyä arvioidaan saadut tulokset ja valmistellaan sen mukaiset jatkotoimet.

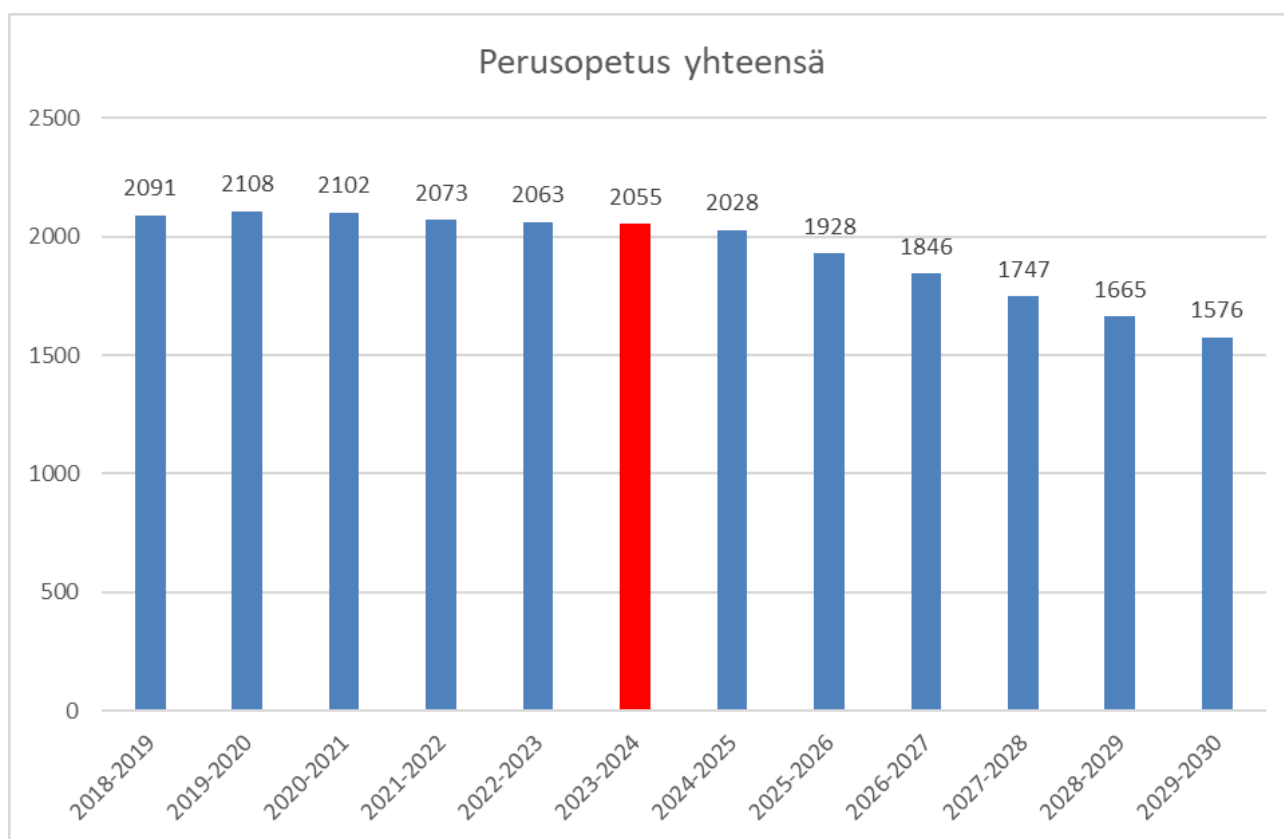
Lasten liikennepuistossa järjestetään ohjattua ja maksutonta toimintaa perheille yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Liikennepuistoon palkataan oman henkilökunnan lisäksi kesätyöntekijöitä (0,5 htv).

Perusopetus ja lukiokoulutus –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vastuualueen muodostavat peruskoulut ja lukiokoulutusta antava lisälmen lyseo sekä ruokapalvelut. Peruskouluja on 11, joista alakouluja on 10 ja yksi yläkoulu.

Valmistuskeittiöitä on vuoden alussa kaksi ja koulujen jakelukeittiöitä kymmenen sekä päiväkodeilla viisi jakelukeittiötä.

Tilastointipäivänä 20.9.2023 perusopetuksessa oli 2055 oppilasta, mikä on 8 vähemmän kuin edellisellä lukuvuonna. Ennusteen mukaan oppilasmäärä laskee suunnitelmavuosina. Raju lasku alkaa keväällä 2025, kun 258 yhdeksäsluokkalaista päättää koulunsa ja syksyllä tilalle tulee vain 159 ensimmäisen luokan oppilasta. Tämän jälkeen oppilasmäärä pienenee lähes sadalla joka vuosi. Tämänhetkisen ennusteen mukaan Hernejärvi muuttuu 2-opettajaisiksi vuonna 2026. Myös muilta kouluilta vähenee 1-2 virkaa vuosina 2024-2026. Oppilasmäärän vähenemisestä saatavaa henkilöstömenojen säästöpotentiaalia ei voida täysimääräisesti hyödyntää, ellei palveluverkkoon tule muutoksia.

Tilastointipäivänä 20.9.2023 lukiokoulutuksessa oli 327 opiskelijaa, joista 319 suoritti opintoja nuorten ja kahdeksan aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmavuosina opiskelijamäärissä ei tapahdu suuria muutoksia, jos lukiokoulutukseen hakeutuvien määrät pysyvät ennallaan (lisälmissä 40-50 %).

Talous

3200 PERUSOPETUS JA LUKIOKOULUTUS	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	5 514	4 034	3 878	-3,9	3 465	3 534
Toimintamenot	-12 361	-12 625	-13 190	4,5	-13 376	-13 625
Henkilöstökulut	-15 397	-16 000	-16 303	1,9	-15 942	-16 201
Toimintakate (Netto)	-22 244	-24 592	-25 616	4,2	-25 852	-26 292
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-256	-223	-323	44,9	-372	-350
Muut laskennalliset kustannukset	-1 039	-1 236	-1 261	2,1	-1 261	-1 261
Laskennalliset tuotot	117	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-28 936	-30 084	-31 077	3,3	-30 950	-31 436

Toimintasuunnitelma

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Iisalmen kaupungin 11 peruskoulua tarjoavat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–9. Maahanmuuttajille järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta. TUVA-koulutuksen järjestäjää Ylä-Savon ammattioppilaitos.

Kaikilla perusopetuksen oppilailta on käytössään henkilökohtainen päätelaite. Laitteita uusitaan suunnitelman mukaisesti ja painetun materiaalin määrää vähennetään. Tutoropettajatoiminta jatkuu kouluilla siten, että koulujen omia opettajia toimii digitutoreina saaden siitä korvauksen vuosiviikkotunteina. Kaikki koulut toimivat Liikkuva koulu -toimintamallin mukaisesti. Uusia oppimisympäristöjä hyödynnetään kehittämällä pedagogiikkaa niitä hyödyntäväksi.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kehitetään erityisesti niillä kouluilla, joissa toimii erillinen esiopetusryhmä. Tämän ns. VIRTATA-toiminnan tavoitteena on parantaa varhaista perustaitojen oppimista muodostamalla esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus.

Perusopetukseen aiemmin saatujen valtion erityisavustusten käyttö jatkuu vuonna 2024 mm tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, korona vaikutusten tasoittamiseen, maahanmuuttotaustaisten perusopetuksen oppilaiden tukemiseen sekä yhteisölliseen opiskeluhooltoon.

Koulujen uudisrakentaminen jatkuu investointisuunnitelman mukaisesti. Soinlahden koulu valmistuu kesällä 2024.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä toisen asteen oppilaitos, johon on mahdollista pyrkiä suoritettuaan perus-

opetuksen oppimäärän. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

lisalmen lyseossa annettava opetus noudattaa nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Myös aikuisopiskelijat voivat suorittaa lukio-opintoja osallistumalla lähiopetukseen joko varsinaisena opiskelijana tai aineopiskelijana. Opinnot on mahdollista suorittaa myös osin etänä. Puhtaasti etäopiskelijat ohjataan esim. Kuopion aikuislukioon.

Oppivelvollisuus ja sen tuoma opintojen maksuttomuus laajeni syksyllä 2021 toiselle asteelle vuosiluokka kerrallaan. Suunnitelmavuosina 2024-2026 kaikki nuorten opetussuunnitelmaa noudattavat ovat maksuttomuuden piirissä. Painetun oppimateriaalin osalta tehdään enää täydennyshankintoja, mikä vähentää niihin liittyviä kustannuksia.

Lukiokoulutuksen palvelut jatkuvat suunnitelmavuosina ennallaan.

Ruokapalvelut

Koulu- ja varhaiskasvatuksen ateriat valmistetaan Lumakeskus Majakan valmistuskeittiössä sekä Juhani Ahon koulun valmistuskeittiössä. Ruoanjakoon ja astiahuoltoon käytetään oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidetaan paikallisilla sijaisilla.

Elintarvikkeet hankitaan Sansia Oy:n sopimuksilla ja lähiruokaa ostetaan mahdollisuuksien mukaan ja kaksi kertaa vuodessa pidetään lähiruokapäivä.

Kesäkuussa 2023 julkaistussa pohjoismaisissa ruokasuosituksissa suositaan kasvispainotteista ruokavaliota. Vähemmän lihaa, enemmän kasviksia, on myös useimmiten ekologista.

Käytössämme on Sydänmerkki, joka varmentaa asiakkaalle, että ruoka on ravitsemussuositusten mukaista, monipuolista ja maukasta.

Yläkoulujen oppilaille annetaan maksuton aamupala ja välipala.

Ruokapalvelu osallistuu Teknologiasta tehoja ruokapalveluihin hankkeeseen 1.1.2024 - 31.10.2026. Hankkeen tavoitteena on mm. keventää manuaalisia työvaiheita teknologian avulla sekä toimialan veto- ja pitovoimaa.

Suunnitelmavuosina 2024 ja 2025 tapahtuu oppilas- ja päiväkotien lapsien ruokailijamäärissä muutoksia. Kesällä 2025 oppilasmäärä peruskouluissa putoaa sadalla ja varhaiskasvatuksessa syntyvyyden vähentymisen myötä noin 70 lapsella.

Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Kulttuuri ja vapaa-aika-vastuualueen muodostavat kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuuri-palvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalvelujen alle ja uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate.

Talous

3400 KULTTUURI JA VAPAA-AIKAPALVELUT (sis. Uimahalli)	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	1 620	1 755	1 581	-9,9	1 472	1 497
Toimintamenot	-5 449	-6 481	-6 881	6,2	-6 929	-7 072
Henkilöstökulut	-2 965	-3 484	-3 515	0,9	-3 534	-3 605
Toimintakate (Netto)	-6 794	-8 210	-8 816	7,4	-8 991	-9 179
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-73	-165	-159	-3,3	-176	-227
Muut laskennalliset kustannukset	-444	-516	-519	0,5	-519	-519
Laskennalliset tuotot	0	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 931	-10 645	-11 074	4,0	-11 157	-11 422

Toimintasuunnitelma

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen tavoitteena on lisätä hyvinvointia, terveyttä ja elämän mielekkyyttä sekä osallisuutta kaikissa ikäryhmissä. Yhteistyö eri toimijoiden, kuten kolmannen sektorin kanssa, on keskeistä. Elämäni kuntoon markkinoinnissa huomioidaan kulttuurin- ja liikunnan markkinointistrategian toimenpiteet ja yhteistyö. Hallitusohjelman Suomen harrastamisen mallin maksutonta toimintaa tarjotaan lapsille ja nuorille lisämessä IHMe-hankkeen nimellä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin sijoittuu myös osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattorin tehtävä. Koordinaattori vastaa koko kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä laaditun tehtävänkuvan mukaisesti. Kulttuuri- ja vapaa-aika-vastuualue valmistelee kaikki kaupungin harkinnanvaraiset avustukset tapahtuma-avustuksia lukuun ottamatta. Erityis- ja hankeavustusten merkitys palvelujen kehittämisessä on suuri.

Kansalais- ja musiikkiopisto

lisalmen kansalaisopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille. Opiston tarjonnassa korostuvat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen, kieli- ja taideopetus, terveyden ylläpito sekä käytännön taidot.

Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa. Kansalaisopistolla järjestää maahanmuuttajille erittäin tärkeitä valtakunnallisia Yleisiä kielitutkintoja suomen kielessä (YKI).

lisalmen kansalaisopistossa jatketaan kotoutettavien maahanmuuttajien suomen kielen opetusta Opetushallituksen rahoituksella. Kansalaisopistossa on kaksi ryhmää ja opetusta on viikoittain 20 tuntia. Kurssilaisia on yhteensä yli kaksikymmentä.

Palveluissa jatketaan monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota kiinnitetään palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen. lisalmen kuvataidekoulu toimii lisalmen kansalaisopiston alaisuudessa. Esikoululaiset käyvät vuosittain kansalaisopistossa tekemässä keramiikkatyön. Ikäihmisille myönnetään kurssimaksusta 20 % alennus ja 75 vuotta täyttäneiltä ei peritä kurssimaksua. Kansalaisopisto on mukana kirjaston sekä kirjasto- ja nuorisopalvelujen kanssa Erasmus+ hankkeessa, jossa tutkitaan keinoja laajentaa asiakaskuntaa palveluja kehittämällä.

Ylä-Savon musiikkiopistossa tarjotaan laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa lisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopisto tarjoaa opetusta yhteensä 250 pääaineiselle opiskelijalle sekä 120 muskarilaiselle. lialmessa kaikki hakijat pyritään ottamaan opetuksen piiriin ryhmä- tai yksityisopetukseen.

Musiikkiopisto tuottaa edelleen Torstaiklassiset-konsertti-sarjaa, jonka rahoittajina on myös kulttuuripalvelut. Talousarvioon sisältyy lisäksi määräraha sekä Ylä-Savo sinfonietan, että Ylä-Savon viihdeorkesterin toimintaan.

Opistot pyrkivät vastaamaan koronan jälkeen elpyneeseen kysyntään ja edelleen kehittämään palvelujaan kaikille ikäryhmille sekä myös muita heikommassa asemassa oleville kuntalaisille. Molemmat opistot on hyväksytty lisäksi ERASMUS+ ohjelman akkreditointiin, mikä tarkoittaa automaattista rahoitusta opettajien ja opiskelijoiden eurooppalaiseen koulutukseen ja hyvien käytäntöjen vaihtoon vuosille 2022-2027. Musiikkiopistossa rahoituksen teemana vuonna 2024 on eurooppalainen yhteismusisointi.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

lisalmen kaupunginkirjasto palvelee kuntalaisia laadukkailla kokoelmilla, osaavalla asiakas- ja tietopalvelulla, toimivilla tiloilla ja monipuolisilla tapahtumilla. Tavoitteena on tarjota yhdenvertaisia

mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin, tietoon, oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Kirjasto edistää ja vahvistaa kaikenikäisten lukutaitoa huomioiden erityisesti lapset ja nuoret. Kirjasto edistää myös yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä demokratiaa ja sananvapautta.

lisäalassa kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminnan osa-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta, julkinen taide sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa jatketaan lukutaitostrategian toimeenpanoa. Kirjastot tukevat lukutaitoa koko ihmisen elinkaaren ajan ja kirjasto toimii tärkeänä kumppanina monille toimijoille. Strategiassa yhtenä lähtökohtana on hyvinvointi: monimuotoinen kielellinen ja kulttuurinen ympäristö sekä vahva monilukutaito ovat hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden perusta. Tämä näkökulma korostuu jatkossa myös kirjaston toiminnassa kuntien roolin painottuessa asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kuntien yhteinen e-kirjasto aloittaa toimintansa. Kulttuurikeskuksen peruskorjaukseen valmistaudutaan kirjastolla erityisesti kokoelmatyön ja toiminnan kehittämisen näkökulmasta. Myös kirjastojärjestelmä päivitetään.

Hallitusohjelmassa on yhtenä tavoitteena kulttuurin ja taiteen laajempi hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön talousarviossa 2024 painotetaan osallisuuden merkitystä sekä kulttuurialan vahvaa ja elinvoimaista perustaa. Lisäalassa jatketaan prosenttitaideperiaatteen käyttöä, mikä lisää julkisen taiteen saavutettavuutta kuntalaisille. Kulttuuripalveluiden saavutettavuutta parannetaan tarjoamalla myös virtuaalisia kulttuurielämyksiä sekä edullisilla pääsymaksuilla, maksuttomilla tilaisuuksilla ja monipuolisella tarjonnalla. Kulttuurin toimintaedellytyksiä vahvistetaan tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä ja toimijoita. Ikäihmisten kulttuuripalveluiden kehittämistä jatketaan uusien ikäihmisten kulttuurisuunnitelmien avulla ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kulttuuripalveluiden ja Ylä-Savon Kotiseutuyhdistyksen yhteistä yhteisamanuenssitoimintaa jatketaan viisivuotisella jatkohankkeella (2024–2028).

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi huomioidaan yksiköille asetetut kehittämiskohteet: Ikäihmisten kulttuuripalveluiden kehittäminen ja saatavuuden parantaminen, lasten ja nuorten tasa-arvoisen kulttuuriosallistumisen mahdollistaminen sekä kulttuurikeskuksen tilojen ja palveluiden kehittäminen, erityisesti tulevaan peruskorjaukseen liittyen.

Suunnitelmavuosien 2025–2026 aikana tullaan toimimaan väistötiloissa, jolloin palveluiden käyttö ja tarjonta poikkeavat normaalitilasta.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelujen toiminnan painopisteenä ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä osallisuus, vaikuttaminen ja kuuleminen. Liikuntapalvelut vastaa liikunta- ja nuorisotilojen varauksista, käytön ohjauksesta, viestinnästä, markkinoinnista sekä liikunta-, nuoriso- ja vammaisjärjestöjen tukemisesta. Yhteistyössä eri tahojen kanssa järjestetään lasten ja nuorten, aikuisväestön, ikäihmisten ja erityisryhmien liikuntaa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi huomioidaan asetetut kehittämiskohteet; Elintapaohjaus, Perheliikunnan ja harrastusten sekä Liikuntaolosuhteiden edistäminen. Ostopalveluilla tuotetaan mm. ohjattua toimintaa lapsille ja nuorille, aikuisväestölle sekä erityisryhmille. Keskustan rannan uinninvalvontaa jatketaan vuoden 2023 luodun toimintamallin pohjalta.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen järjestämään toimintaan osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun ja ylläpitämiseen. Liikuntaolosuhteita kehitetään laaditun Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelman mukaisesti. Vuodelle 2024–2025 kehitetään investointiohjelman mukaisesti yhteistyössä järjestöjen kanssa mm. jäähallin ja moottoriurheilun oheistiloja, talviuinnin sekä Paloisvuoren olosuhteita sekä uusitaan ulkokuntoilulaitteita ulkoilureiteille.

Nuorisopalvelujen kokonaisuus muodostuu perusnuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä, ohjaamotoinnasta ja etsivästä nuorisotyöstä. Lisäksi Ankkuri-tiimissä on kuuden Ylä-Savon kunnan yhdessä palkkaama nuorisotyöntekijä, joka on työsuhteessa Iisalmen kaupunkiin. Iisalmi on myös mukana yhdeksän Savon kunnan yhteisessä savolaisille nuorille suunnatussa Point-sivustossa, jossa nuorille on tarjolla ajankohtaista tietoa kuntien nuorisopalveluista sekä mahdollisuus saada tietoa omaan elämäänsä liittyvissä asioissa. Nuorisopalvelut tarjoaa kolmella tilalla tila- ja ryhmätoimintaa sekä tapahtumia ja kursseja nuorten toiveiden mukaan. Linja-autoaseman tiloihin keskitetään nuorisopalvelujen toimintaa, myös Ohjaamotoinninta. Yläkoulussa työskentelee yksi koulunuorisotyöntekijä ja lisäksi kahdella alakoululla yksi koulunuorisotyöntekijä AVIn hankeavustuksella 6/24 saakka.

Nuorisotyöntekijät jalkautuvat myös nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle. Nuorisopalvelut vastaa nuorten vaikuttajaryhmän eli Iisalmen nuorisoneuvosto INN:n toiminnasta. Moniammatillinen Ohjaamotoinninta toimii kaupungin vetovastuulla ja Ohjaamossa toimii useita eri alojen ammat-

tilaisia koulutusneuvojasta te-asiantuntijaan ja Onni-ohjaajasta omavalmentajaan. Twist-kesätyötoiminnalla opetetaan nuorille työelämätaitoja käytännön työtehtäviä tehden. Iisalmen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) toimii nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä vastaa myös oppilashuollon ohjausryhmän tehtävästä.

Hanketoiminnalla vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä. Iisalmen harrastamisen mallin (AVI) hankkeella pyritään tavoittamaan etenkin sellaisia oppilaita, joilla ei ole harrastusta. Nuorisopassin kautta tarjotaan ilmaisia etuja 5–9 luokkien oppilaille ja lisätään ko. kohderyhmän omatoimista harrastamista. Nuorisopassi laajennetaan koskemaan myös toista astetta. Voimaa Vanhuuteen -ohjelmaa jatketaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Suunnitelmavuosina liikunta- ja nuorisopalvelujen sekä tilojen- ja alueiden tavoitteet kävijämäärissä ja käyttöasteissa ovat vähintään vuoden 2023 tasolle.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä (Kuntalaki 410/2015, 1 §, 37 § ja Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6 §). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla.

Iisalmelaisten hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma. Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 tavoite kiteytyy ajatukseen jokaisen kuntalaisen hyvinvoinnista, osallisuudesta ja aktiivisuudesta. Tähän pyritään edistämällä terveellistä ja osallistavaa elämäntapaa, kehittämällä viihtyisän, toimivan ja turvallisen elinympäristön ja turvaamalla perheiden, lasten ja nuorten mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja hyvään oppimiseen.

Hyvinvointijaosto edistää kaupunkilaisten hyvinvoinnin toteutumista kaupungin eri toimialoilla. Se toimii yhteistyön koordinoijana kaupungin ja järjestöjen välillä sekä huolehtii yhteistyöstä viranomaisten, kansalaisryhmien ja muiden vaikuttajaryhmien kanssa. Hyvinvointijaosto valmistelee ja antaa lausuntoja hyvinvointiin liittyen sekä valmistelee toimialan avustusten ja tunnustusten jakamiset.

Iisalmen kaupungin HYTE-työryhmä seuraa asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Työryhmän tehtävänä on viedä toimialoille hyvinvointitietoa ja menetelmiä. HYTE-työryhmä vastaa vuosittaisen lakisääteisen hyvinvoinnin tilaa kuvaavan raportin valmistelusta hyvinvointijaostolle ja valtuustolle.

Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. HYTE-työryhmä vastaa

myös ehkäisevästä päihdetyöstä (EPT) ja toimii toimeenpanosta vastaavana työryhmänä. Virallisena EPT toimielimenä toimii hyvinvointijaosto. EPT koordinaatiosta vastaavana henkilönä toimii hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori.

Hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori sijoittuu kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin, mutta koordinoi koko kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja tekee yhteistyötä mm. vammais-, potilas- ja kansanterveysyhdistysten kanssa.

Yhteistyön kehittäminen eri järjestöjen ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa on hyvinvoinnin edistämistyön keskiössä. Lisäksi kuuluu valtakunnalliseen TerveKunta verkostoon.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä vuonna 2024 ohjataan mm. siten, että kaupungin eri yksiköiltä on pyydetty keskeisimmät hyvinvointia ja terveyttä edistävät toimenpiteet mittareineen. Tavoitteet ja toimenpiteet yhdistetään osittain talous- ja toimintasuunnitelman ja käyttösuunnitelman strategisten tavoitteiden kanssa.

Uimahalli

Talous

3640 UIMAHALLI	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	506	610	630	3,3	643	655
Toimintamenot	-851	-1 445	-1 353	-6,4	-1 380	-1 408
Henkilöstökulut	-349	-480	-489	1,9	-499	-509
Toimintakate (Netto)	-694	-1 315	-1 212	-7,9	-1 236	-1 261
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-7	-2	-88	3 881,8	-88	-88
Muut laskennalliset kustannukset	-73	-103	-92	-10,5	-92	-92
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 280	-2 030	-2 021	-0,4	-2 058	-2 096

Toimintasuunnitelma

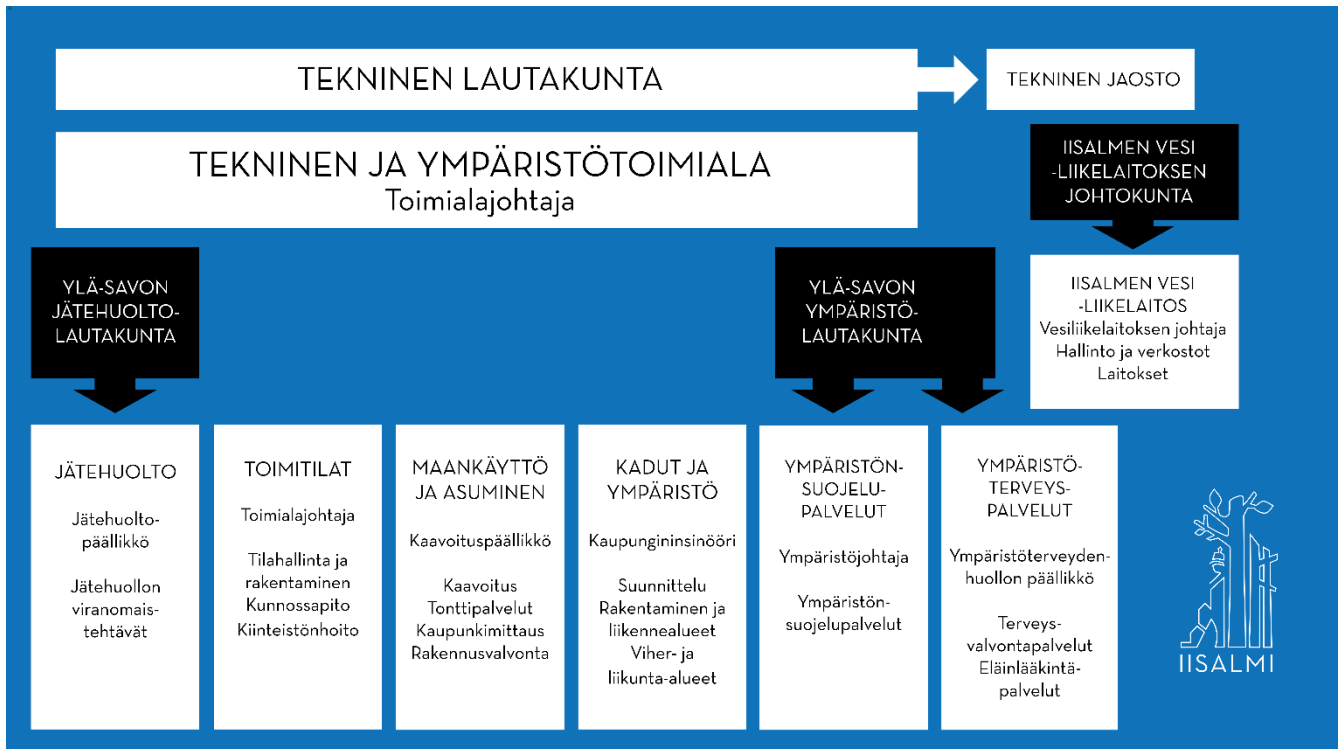
Lisalmen uimahallin (Saukko) merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisääjänä on merkittävä. Saukon palveluihin kuuluvat allas-, kuntosali-, kassa- ja kahviopalvelut. Saukon kävijämäärätavoite on ensimmäiselle täydelle vuodelle yhteensä 170 000 kävijää, josta kuntosalin osuus on 40 000.

Kevät ja syyskauden allasoston aukioloajat ovat ma, ke ja pe klo 9–21, ti ja to klo 6–21, la ja su 11–18, kuntosali 6–23. Kesäaukioloaikoja hieman supistetaan ja ne tarkentuvat kevään 24 aikana. Vuosi-

huolto on arvioitu n. 1 kk mittaiseksi. Vuosihuollon aikana tehdään vielä viimeiset isommat parannukset ja takuhuollot. Yhteensä aukiolopäiviä vuonna 2024 kertyy noin 320. Aukioloajoissa on huomioitu yhden kuukauden huoltotauko. Asiakastyytyväisyyttä ja hygienia- ja turvallisuusseurantaan säännöllisesti. Uusitulla kiinteistön- ja tekniikanhoidon järjestelmällä ja seurannalla turvataan laadukas laitteiden / järjestelmien toiminta ja asiakasturvallisuus.

Suunnitelmavuosina Saukon kävijämäärä pyritään pitämään vähintään vuoden 2024 tasolla.

9.7 Tekninen ja ympäristötoimiala

Tekniseen ja ympäristötoimialaan kuuluvat seuraavat seitsemän vastuualuetta: jätehuolto, ympäristöterveyspalvelut, ympäristönsuojelupalvelut, maankäyttö- ja asuminen, kadut ja ympäristö, toimitilat sekä Iisalmen Vesi -liikelaitos.

Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kolme vastuualuetta:

1. Maankäyttö ja asuminen -vastuualue vastaa maapolitiikan organisoinnista, maaomaisuuden hallinnasta, maankäytön suunnittelusta (mm. kaavoitus), paikkatietohallinnasta ja kiinteistörekisterin ylläpidosta sekä rakennetun ympäristön valvonnasta ja viranomaisluvista. Vastuualue kehittää yhdyskuntarakennetta sekä luo edellytyksiä asumisen ja elinkeinoelämän toimintaympäristöille.
2. Kadut ja ympäristö -vastuualue vastaa julkiseen käyttöön tarkoitettujen kaupungin omistamien alueiden hallinnosta, suunnittelusta, rakentamisesta sekä ylläpidosta. Vastuualue toimeenpanee laadittuja asemakaava- ja ulkoisen alueen suunnitelmia yhdyskuntarakenteen erilaisille toiminnoille sekä asumiselle ja elinkeinoelämälle.
3. Toimitilat -vastuualue vastaa kaupungin omistuksessa olevien toimitilojen hallinnosta, ylläpidosta ja vuokraamisesta sekä näiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä sekä vastaa toimitilojen järjestämisestä kaupungin eri yksiköille.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alaisuudessa toimiva jätehuolto -vastuualue vastaa jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä jätelain puitteissa.

Iisalmen Vesi -liikelaitos on Iisalmen veden johtokunnan alaisuudessa toimiva kunnallinen liikelaitos, joka vastaa laadukkaista vesihuollon palveluista, vesihuollon kehittämisestä sekä vesihuollon verkostojen ja laitosten kunnossapitamisestä ja uudisrakentamisesta.

Ylä-Savon ympäristölautakunnan alaisuudessa toimii kaksi vastuualuetta:

1. Ympäristöterveyspalvelut vastaa niistä ympäristöterveydenhuollon tehtävistä, jotka ovat terveydensuojelu-, elintarvike-, tupakka- ja eläinlääkintähuoltolain perusteella säädetty kuntien vastuulle kuuluviksi. Lisäksi ympäristöterveyspalvelut vastaa läkelain 54a- 54d §:n mukaisesta nikotiinivalmisteiden myynnin valvonnasta. Ympäristöterveyspalvelujen tehtävänä on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on hyvälaatuinen talousvesi, terveellinen asuin- ja elinympäristö, turvalliset elintarvikkeet, terveet ja hyvinvoivat eläimet sekä toimiva eläinlääkintähuolto.
2. Ympäristönsuojelupalvelut vastaa lautakunnan hoidettavaksi laissa tai sen nojalla säädettyistä tai määrätyistä tehtävistä kuten vesiensuojeluun, jätevalvontaan, ilmanlaatuun, meluntorjuntaan, ympäristölupiin, rekisteröintiin ja ilmoituksiin liittyvistä asioista sekä maa-ainesasioista, ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista, ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämisestä, lausuntojen, esitysten ja aloitteiden tekemisestä ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille, ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa sekä yhteistyöstä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasioissa.

Tekninen lautakunta

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS 2026
Hallinto						
	Vakituiset	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Maankäyttö ja asuminen						
	Vakituiset	15,7	16,1	16,0	16,0	16,0
	Määräaikaiset	2,0	1,9	1,6	1,6	1,6
	Yhteensä	17,7	18,0	17,6	17,6	17,6
Kadut ja ympäristö						
	Vakituiset	33	33,6	33,6	33,6	33,6
	Määräaikaiset	15,5	14,5	14,5	14,5	14,5
	Yhteensä	48,5	48,1	48,1	48,1	48,1
Toimitilat						
	Vakituiset	33,8	36,95	35,0	36,0	36,0
	Määräaikaiset	4,9	5,5	4,7	3,67	3,67
	Yhteensä	38,7	42,45	39,7	39,7	39,7
Yhteensä						
	VAKITUISET	83,2	87,35	85,3	86,3	86,3
	MÄÄRÄAIKAISET	22,4	21,9	20,8	19,8	19,8
TEKNINEN LAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	105,6	109,25	106,1	106,1	106,1

Henkilöstöstä on vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä kadut ja ympäristö -vastuualueella 8 henkilöä ja toimitilat -vastuualueella 4 henkilöä.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella rakentamisen tuntipalkkaista henkilöstöä käytetään talviaikana käyttötalousosasta maksettavissa tehtävissä. Työvoiman yhteiskäyttö tasaa kuormitusta ja mahdollistaa resurssien tehokkaan käytön.

Maankäyttö- ja asuminen -vastuualueella kaavoitusyksikön alle sijoittuvaa paikkatietosuunnittelijan tehtävää ei täytetä. Tiedolla johtamista palvelevat paikkatietoanalyysit ja siihen liittyvä kehittämissiirto, siirtyvät kokonaisuudessaan hoidettavaksi kaupunkimittaussyksikköön.

Maankäyttö- ja asuminen -vastuualueella määräaikaisia teknisen alan työntekijöitä, harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan kulloinkin ilmenevän tarpeen ja olevien talousarvioresurssien mukaisesti.

Liikenneväylien rakentamisessa ja ylläpidossa käytetään määräaikaisia kausityöntekijöitä. Puistojen ylläpito toteutetaan kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen.

Uusien kiinteistöjen mm. sairaalan pihojen hoitoon on lisätty 6 kuukautta määräaikaisten palkkoja.

Maa- ja metsätiloissa on määräaikainen metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa on kaksi määräaikaista kausityöntekijää sekä kesätyöntekijöitä ja työllistettyjä. Kaksi kenttämestaria jää eläkkeelle ja tehtävät täytetään henkilöresurssimitoitusselvityksen mukaisesti.

Toimitilat -vastuualueelle palkatun määräaikaisen rakennuttajavalvojan työsuhde jatkuu vuoden 2024 loppuun saakka, jonka jälkeen tehtävä on tarkoitus vakinaistaa. Tehtävälle varatut määrärahat on siirretty investoinneista käyttötalouteen.

Terveyskampushanke valmistuu vuoden 2024 alussa, kun uusi pysäköintilaitos saadaan otettua käyttöön.

Juhani Ahon koulussa jatketaan siivouspalveluiden tuottamista ulkopuolisella palveluntuottajalla. Myös Mansikkaniemen koulussa, uudessa uimahallissa ja keskusvarikolla siivouspalvelut tuotetaan ulkopuolisilla palveluntuottajilla.

Henkilöstöä kannustetaan täydentämään osaamistaan kouluttautumalla.

Strategiset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Inspiroiva lisalmi		
Edistämme kuntalaisten hyvinvointia kannustamalla omatoimiseen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen sekä tarjoamalla monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Liikuntapaikkojen määrä ja laatu pidetään vähintään nykyisellä tasolla. Maankäytön suunnittelussa huomioidaan liikuntapaikkojen alueellinen tasa-arvoisuus.	Liikuntapaikkojen määrä, laatu, saavutettavuus ja ylläpidon laatuokitus.
Osallistamme käyttäjäryhmiä ja kolmannen sektorin mukaan palveluiden suunnitteluun ja viestimme palvelutarjonnamme aktiivisesti ja monikanavaisesti	Vuorovaikutus kuntalaisten, elinkeinoelämän, kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa	Järjestetyt vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa, vähintään 20 kpl.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Ihana Iisalmi		
Olemme toiminnassamme hiili-neutraali vuoteen 2035 mennessä	Vähähiilisen rakentamisen ja kiertotalouden edistäminen. Energian kulutuksen vähentäminen. Viisaan liikkumisen edistäminen. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja palvelujen saavutettavuuden turvaaminen.	Kuntien energiatehokkuussopimuksen noudattaminen. Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden huomioiminen. Iisalmen ilmastosuunnitelman toteuttaminen.
Vaalimme kaupungin arvokasta historiaa ja kulttuuriympäristöämme	Kulttuuriympäristöä palvelevien kaavojen, selvitysten ja suunnitelmien edistäminen. Kulttuuriympäristötietoisuuden lisääminen.	Kulttuuriympäristöä palvelevien kaavojen, selvitysten ja suunnitelmien määrä.
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Iisalmen viheraluejärjestelmän päivitys.	Viheraluejärjestelmä sisältäen strategiset linjaukset ja toimenpideohjelman.
Toimitilamme ovat terveellisiä käyttää ja edistämme vähähiilistä rakentamista	Laadukas toimitilojen rakentaminen ja ylläpito. Terve talo - ja kuivaketju10 prosessien käyttö rakennuttamisessa.	Olosuhdehaittaepäilyjen määrän väheneminen.
Tarjoamme laadukkaat asuin- ja työpaikkatonttialueet sekä kehittyvät kyläalueet uusille rakentajille	Elinkeinoelämää palvelevat maankäyttöpäätökset mm. maanhankinta, kaavoitus, infrarakentaminen ja tonttivarannon ylläpito.	Elinkeinoelämää palvelevat maankäyttöpäätökset. Luovutusvalmiiden asuintonttien määrä.
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Ihmeiden Iisalmi		
Meillä arki on helppoa kaikentyyppisille ja elinvoimainen keskusta houkuttelee asioimaan	Laadukkaat ja turvalliset liikku- misen reitit. Palvelujen hyvä saavutettavuus. Yksityisten liiketoimintaideoiden jalostaminen kaavoituksen keinoin.	Liikenneväylien kehittäminen huomioon ottaen kaikki liikku- mismuodot. Pysäköintipaikko- jen riittävyys. Hankekaavat ja yksityisten kiinteistönomista- jien ja investoreiden konsul- tointi osana kaavoitusproses- sia.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kestävä kuntatalous		
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Vapaina olevia tiloja markkinoidaan aktiivisesti. Vailla käyttöä olevat tilat myydään tai puretaan.	Vuokrateltoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana vähintään 95 % ja toimitilojen kokonaisvuokrausaste vähintään 90 %. Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu vähintään 3 kpl purkamisen/myynnin johdosta.
Hankintapolitiikkamme on yrittäjyystävällistä ja paikallisen tarjonnan huomioivaa	Markkinavuoropuhelut merkittävimpien hankintojen yhteydessä.	Markkinavuoropuhelut pääsääntöisesti kansallisen kynnyksiarvon ylittävissä hankinnoissa.
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Rakennetun omaisuuden arvon ja korjausvelan seuranta.	Rakennetun omaisuuden arvo säilyy ja korjausvelka vähenee.
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Hyvinvoiva henkilöstö		
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Yhteiset kehittämistilaisuudet, yksikköpalaverit ja keskustelemaan ilmapiirin ylläpitäminen.	Yhteisten kehittämistilaisuuksien määrä, työhyvinvointikyselyn tulokset ja käytyjen kehityskeskustelujen määrä.
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen		
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Tietojärjestelmät ovat voimassa olevan lainsäädännön mukaisia ja hyödynnämme niitä tehokkaasti päivittäisessä työssä. Tietojärjestelmät mahdollistavat palvelujen kehittämisen paikkatietopohjaisesti.	Paikkatietoanalyysien määrä osana palvelujen ja maankäytön suunnittelua. Riittävät investoinnit tietojärjestelmiin.
Kehitämme tiedolla johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti	Palauttejärjestelmän hyödyntäminen, kyselyt/kartoitukset ja paikkatietoanalyysit.	Reagointi palauttejärjestelmän palautteisiin. Paikkatietoanalyysien käyttömäärät poikkehallinnollisesti.

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Olosuhteet vaikuttavat ihmisten viihtyvyyteen, terveyteen ja tuottavuuteen.	<ul style="list-style-type: none"> - Toimintamalli olosuhdehaittaepäilytilanteissa - Olosuhdekyselyt, kunto- ja sisäilmatutkimusten käyttö - Nopea reagointi ongelmatapauksiin - Terve Talo -vaatimusten ja Kuivaketju 10 toimintamallin käyttö rakennushankkeissa - Rakennusterveysasiantuntijoiden käyttö rakennushankkeissa - koulutus
Investointimäärärahat ovat riittämättömiä suhteessa rakennetun omaisuuden korjausvelkaan.	<ul style="list-style-type: none"> - Verrataan toteutunutta investointitasoa korjausvelkaan - Korjausvelan ja pidemmän aikavälin investointitarpeiden määrittely sekä kunnallistekniikan että toimintojen osalta - Tiedottaminen päättäjille - Tiedolla suunnittelu ja valmistelu
Energian korkea hinta, joka vaikuttaa määrärahojen riittävyyteen.	Sähköenergian ja polttoaineiden kilpailuttaminen. Uusiutuvien ja edullisempien energialähteiden käyttö. Energiankäytön tehostaminen

Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

6000 TEKNISEN TOIMIALAN HALLINTO	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	28	27	27	0,0	27	28
Toimintamenot	-2 265	-269	-257	-4,4	-262	-268
Henkilöstökulut	-308	-130	-144	10,5	-147	-150
Toimintakate (Netto)	-2 545	-373	-375	0,5	-382	-390
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-581	-791	-826	4,4	-826	-826
Laskennalliset tuotot	946	1 182	1 200	1,5	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 208	-8	-27	224,4	-1 235	-1 243

Toimintasuunnitelma

Sisältää teknisen lautakunnan ja jaoston sekä hallinnon tuottoja ja kuluja.

200 000 € avustusmääräraha myönnettäväksi hissien jälkiasennuskustannuksiin.

Maankäyttö ja asuminen -vastuualue

Tilivelvollinen: kaavoituspäällikkö

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- kaavoitus (yleis- ja asemakaavoitus sekä asumiseen liittyvät linjaukset)
 - tonttipalvelut (kiinteistörekisterin ylläpito, tonttien muodostus ja luovutus sekä maaomaisuus)
 - kaupunkimittaus (paikkatiedon hallinta, analyysit sekä mittaukset)
 - rakennusvalvonta (rakennusrekisterin ylläpito, rakentamisen neuvonta, valvonta sekä viranomaishyväksynnät ja -luvut)

Talous

6150 MAANKÄYTTÖ JA ASUMINEN	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	1 864	1 726	1 652	-4,3	1 685	1 719
Toimintamenot	-446	-454	-408	-10,2	-415	-423
Henkilöstökulut	-907	-928	-983	5,9	-1 002	-1 022
Toimintakate (Netto)	512	344	262	-23,8	268	274
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-69	-76	-42	-44,9	-55	-50
Muut laskennalliset kustannukset	-84	-82	-79	-4,1	-79	-79
Laskennalliset tuotot	1	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 504	-1 540	-1 511	-1,9	-1 551	-1 574

Toimintasuunnitelma

Sähköinen asiointi ja paperiton hallinto muuttavat toimintaympäristöä ja tuovat haasteita asiakirjojen käsittelyyn ja resurssien kohdentamiseen seuraavien toimintavuosien aikana. Kuntalaisilla säilyy lakisääteinen oikeus hoitaa mm. rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asioinnin järjestäminen samanaikaisesti lisää prosessien päällekkäisyyksiä sekä lisää resurssitarvetta muutosprosessin aikana asiakirjojen ja tietokantojen konvertointiin. Edellyttää tiivistä yhteistyötä arkistointi- ja tieto-hallintovastaavien sekä järjestelmätoimittajien kanssa.

Talousarviovuonna rakennusvalvonnan osalta rakentamisen määrän arvioidaan säilyvän 2023 tasolla rakennuslupamäärillä sekä rakennetulla kerrosalalla mitattuna. Rakentamisen painopisteiden arvioidaan olevan teollisuus- liike- ja palvelurakentamisessa sekä korjausrakentamisessa.

Vuorimäen osayleiskaava saadaan kaavaluonnos- ja kaavaehdotusvaiheeseen. Kaavoituksen osalta koko kunnan yleiskaavatyö saadaan kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Erityisen tärkeää on sovittaa

palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtuu hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja -järjestelmiä. Asemakaavoituksessa painopiste tulee olemaan elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. esim. Kirkonmäen ja kulttuurikeskuksen ympäristön asemakaavoitus. Pysäköintinormiston uusiminen toteutetaan ostopalveluna tehtävänä vaihekaavana keskusta-alueelle. Uusien asumisen mahdollisuuksien kehittäminen taajaman läheisyyteen ja sisälle on myöskin asemakaavoituksen painopisteenä.

Vihreän siirtymän työpaikka-alueen laajentamista ja kehittämistä jatketaan hankerahoituksen hakemisella asemakaavoitusta ja kunnallistekniikan rakentamista varten. Omana työnä keskitytään palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin resurssien puitteissa. Joitain asemakaavoitushankkeita voidaan toteuttaa ostopalveluna, jos ne ovat rakennuskiellossa kaavan vanhentuneisuuden vuoksi tai ovat olleet työohjelmassa pitkään.

Ulkoiset tonttien vuokratuotot ovat noin 990 000 €. Tonttien myyntivoitot ovat noin 200 000 € eli 117 000 pienemmät kuin vuoden 2023 talousarviossa. Asumisen tonttien kysyntä pysynee alhaisena.

lisalmen osalta tietojärjestelmä on vaihtunut kokonaan Trimblen Locus -tuotteeksi. Tietojärjestelmän kehittäminen sekä selainpohjaisen sovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaatii edelleen kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastuualueen järjestelmämuutoksen koordinointiin. Tavoitteena on suunnitelmakauden lopulla kokonaan sähköiset palvelut asiakkaille. Tiekartta muutoksille on tehty vuoteen 2023 saakka, mutta työtä jatketaan edelleen vuoden 2024 puolella.

Asemakaavojen muutoshankkeet keskittyvät erityisesti vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseen ja yhdyskuntarakenteen uudelleen arviointiin alueiden käyttötarkoitusten osalta. Kirkonsalmen alueen asemakaava on työohjelmassa.

Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarvetta arvioidaan tapauskohtaisesti yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman pohjalta. Maanhankinnan painopiste on kaavaa toteuttavissa kiinteistöjärjestelyissä.

Kadut ja ympäristö –vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- suunnittelu (vesihuollon, liikennejärjestelmän ja yleisten alueiden suunnittelu)
- rakentaminen ja liikennealueet (katujen, yleisten alueiden ja niihin liittyvien verkostojen rakentaminen sekä liikenneväylien ylläpito ja yksityistiet)
- viher- ja liikunta-alueet (viher- ja liikunta-alueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpito)

Talous

6200 KADUT JA YMPÄRISTÖ	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	2 011	1 875	2 237	19,3	2 281	2 327
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0		0	0
Toimintamenot	-2 988	-3 357	-3 445	2,6	-3 514	-3 583
Henkilöstökulut	-1 918	-2 038	-2 115	3,8	-2 175	-2 218
Toimintakate (Netto)	-2 895	-3 520	-3 323	-5,6	-3 407	-3 474
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-2 340	-2 562	-2 562	0,0	-2 715	-2 767
Muut laskennalliset kustannukset	-280	-313	-315	0,6	-315	-315
Laskennalliset tuotot	0	0	0		0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 526	-8 269	-8 437	2,0	-8 718	-8 883

Toimintasuunnitelma

Vastuualue vastaa kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito hankitaan pääasiassa ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt tehdään omana työnä määräaikaisilla työntekijöillä. Toritoinnin järjestäminen hankitaan ostopalveluna. Vierasmaisataman polttoaineenjako- ja puhtaanapalvelut sekä kaupunginrannan kioski-/kahvilarakennuksen ja alueen ylläpitopalvelut kilpailutetaan vuoden alussa.

Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottuu peruskorjausohjelman mukaisesti Lippuniemen ja keskustan asuntokatujen korjaukseen sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan. Peruskorjausten yhteydessä uusitaan myös näiden alueiden vesihuoltoa. Pohjolankadulla toteutetaan jalankulku- ja pysäköintijärjestelyjä Savonkadun ja Kirkkopuistonkadun välillä.

Riistakatua peruskorjataan terveyskampuksen kohdalla asemakaavan mukaiseksi hidaskaduksi. Il-

volankadulle rakennetaan yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä Kuutolankadun ja Salmenkadun välillä.

Pihlajaharjun asuinalueella jatketaan kunnallistekniikan rakentamista Hannantien, Lyydintien ja Pihlajaharjuntien päällystys- ja viimeistelytyöillä. Peltosalmen teollisuusalueella tehdään Ahmolantien jatkeen päällystys- ja viimeistelytyöt. Peltomäen ympäristöyrityspuistossa tehdään Kierrätyskadun pohjaustyöt.

Ulkoilureittejä kehitetään Vuohiniemen puiston ulkoilureitin viimeistelytyöillä. Lakkautettavien reitien ennallistamista jatketaan. Mansikkaniemen koulun ympäristöön rakennetaan kivituhkapintainen pallokenttä. Paloisvuoren ulkoilualueutta kehitetään mm. mattohissin rakentamisella. Leikkikenttiä kunnostetaan Jordanin, Petrinpuiston ja Ahmon leikkikentillä välineitä uusimalla. Uusi leikkikenttä rakennetaan Kirkonsalmen länsirannalle. Viheraluejärjestelmä päivitetään.

Katujen talvikunnossapidosta hoidetaan 65 % katupituudesta alueurakoina ja tuntihintaisilla talvihoitokoneilla. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä on noin 40 %. Viher- ja liikunta-alueita ylläpidetään hoitoluokituksen mukaisessa kunnossa omana työnä.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä pyritään optimoimaan.

Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 M€/vuosi, mikä on huomioitu investointiohjelmassa ja liikenneväylien peruskorjausohjelmassa.

Metsän myyntituotot 174 000 €, vähennystä 10 000 €.

Yksityistieavustuksiin on varattu 300 000 €. Lisäystä 30 000 euroa johtuen valtionavustusten kasvusta.

Suunnitelmavuosina katujen peruskorjausta toteutetaan päivitetyn peruskorjausohjelman mukaisesti samalla korjausvelkaa pienentäen. Peruskorjaukset painottuvat sorapintaisten katujen ja niiden vesihuollon uusimiseen Lippuniemessä, Peltosalmella ja keskustan alueella sekä ajoratojen päällysteiden uusintaan.

Uusien asuinalueiden toteutusta jatketaan Pihlajaharjussa.

Liikuntapaikkoja kehitetään kehittämissuunnitelman mukaisesti. Terveyttä ja turvallisuutta edistävää elinympäristöä kehitetään viheraluejärjestelmän ja liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta.

Viher- ja liikunta-alueiden ylläpitoa jatketaan ja kehitetään omana työnä ja tarvittaessa käytetään ostopalvelua.

Vastuualueen tavoitteena suunnitelmavuosina on korjausvelan hallittu pienentäminen. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

Toimitilat -vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Toimitilat vastuualue koostuu kolmesta eri toimintayksiköstä:

- Tilahallinta ja rakentaminen
- Kiinteistönhoito
- Kunnossapito

Tilahallinta ja rakentaminen -toimintayksikön tehtävänä on järjestää toimitilat kaupungin eri yksiköille. Yksikkö vastaa kaupungin toimitilojen hallinnasta, vuokraamisesta sekä rakennushankkeiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä.

Kiinteistönhoito- ja kunnossapito -toimintayksiköiden tehtävänä on järjestää kiinteistöjen ylläpito sekä pitää kaupungin omistamat toimitilat hyvässä toimintakunnossa. Kiinteistöhoitotehtäviin kuuluvat mm. lämmön, sähkön ja veden hankinta sekä kiinteistöhuolto-, jätehuolto-, siivous- ja vartiointipalvelujen järjestäminen. Keskeisiä kunnossapitotehtäviä ovat esimerkiksi kiinteistöjen kuntokartoitukset sekä niiden pohjalta tehtävät vuosikorjaukset.

Kiinteistöhoitoa ja kunnossapitoa järjestetään sekä kaupungin omana toimintana että ostopalveluina.

Talous

6310 TOIMITILAT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	12 713	17 410	18 076	3,8	18 438	18 806
Valmistus omaan käyttöön	3	0	0		0	0
Toimintamenot	-6 662	-9 851	-9 272	-5,9	-9 457	-9 645
Henkilöstökulut	-1 671	-1 811	-1 946	7,4	-1 984	-2 024
Toimintakate (Netto)	4 383	5 748	6 859	19,3	6 997	7 138
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-4 949	-5 535	-5 666	2,4	-5 936	-6 089
Muut laskennalliset kustannukset	-2 327	-2 323	-2 352	1,2	-2 386	-2 421
Tehtävän kokonaiskustannukset	-15 609	-19 520	-19 235	-1,5	-19 763	-20 178

Toimintasuunnitelma

Vastuualueen toiminnassa lähtökohtana on terveiden ja turvallisten tilojen tuottaminen käyttäjille. Suunnittelussa ja rakennuttamisessa tämä huomioidaan käyttämällä Kuivaketju 10 -toimintamallia. Kaikissa uudisrakennus- ja korjaushankkeissa käytetään rakennusterveysasiantuntijoita. Olemassa olevien kiinteistöjen teknistä kuntoa ja sisäilmaolosuhteita seurataan ja selvitystyössä käytetään tarvittaessa erikoisasiantuntijoita. Talousarviossa varaudutaan lisääntyneeseen rakennusterveysasiantuntijapalveluiden tarpeeseen.

Kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat ja pidemmän aikavälin investointisuunnitelma päivitetään vuosittain. Rakennuskohtaisia tietoja päivitetään ja ajantasaistetaan Haahtelan kiinteistönhallintajärjestelmään.

Ulkoisia vuokria korotetaan 1,5 % johtuen ylläpitokustannusten noususta. Ulkoiset vuokratuotot kasvavat noin 897 000 € vuoden 2023 talousarvioon verrattuna.

Tilavuokrien määräyskiista hyvinvointialueen kanssa on edelleen ratkaisematta.

Väistötilavuokrat ovat 95 000 €. Talousarviovuoden aikana väistötiloissa toimii Paloisten päiväkotit. Runnin siirtokelpoisen koulun vuokrat ovat 183 000 €. Loppuvuodesta varaudutaan jäähallin uusien siirtokelpoisten sosiaali- ja huoltotilojen tilavuokriin 130 000 €.

Kiinteistöjen ilmanvaihtokanavistojen puhdistuksia jatketaan sisäilmariskien minimoimiseksi. Määräraha kanavistojen nuohoukseen on 60 000 €.

Tilojen siivousta toteutetaan sekä omana palveluna että ostopalveluna. Oman palvelun osuus on noin 40 prosenttia ja ostopalvelun osuus noin 60 prosenttia koko siivottavasta pinta-alasta.

Isalmen kaupunki on mukana kuntien energiatehokkuussopimuksessa. Toimitilojen energiankulutus on merkittävässä asemassa ajatellen energiatehokkuussopimuksen mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Energian korkea hinta luo lisäpainetta tehostaa energiankäyttöä. Vuoden aikana uusitaan valaisimia energiatehokkaiksi Led-valaisimiksi sekä päivitetään automaatiojärjestelmiä useissa eri kiinteistöissä.

Kiinteistöjen kunnossapitotoiminnassa keskeisessä roolissa ovat vuosittaiset kiinteistökohtaiset vuosikorjauskatselmukset. Näiden perusteella määritellään tarpeen mukaiset vuosikorjaukset ja päivitetään pidemmän aikavälin kunnossapitosuunnitelmat.

Investointikohteista talousarviovuoden aikana otetaan käyttöön Soinlahden koulu. Julkisivukorjauksia tehdään mm. Raatihuoneella ja Edvin Laineen puukoululla. Juhani Ahon koululla jatketaan sisäilmakorjauksia. Jätelain muutokset edellyttävät jätekatosten rakentamista ja laajentamista useammassa kiinteistössä.

Kulttuurikeskuksen rakennussuunnittelu valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Vastuualueen tavoitteena on korjausvelan hallittu pienentäminen suunnitelmakaudella. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

Henkilöstön osaamista lisätään suunnitelmallisella koulutuksella, muun muassa rakennuttamisen osaamisen lisäämisellä.

Huonokuntoiset ja vailla käyttöä olevat rakennukset pyritään myymään tai purkamaan. Talousarviovuoden aikana puretaan mm. Soinlahden vanha koulu, Jaakonrannan kiinteistön tekninen rakennus ja tonttihankekojen yhteydessä kaupungin omistukseen tulevia rakennuksia ja rakennelmia. Talousarviovuonna varataan rakennusten purkukustannuksiin 514 000 €. Lisäksi myydään aktiivisesti toimitilastrategiassa myytäväksi määritellyjä rakennuksia.

9.8. Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Jätehuolto

Tilivelvollinen: Jätehuoltopäällikkö

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on viranomaistaho, joka vastaa jätelain viranomaisvelvoitteiden toteuttamisesta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n osakkaiden alueella. Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueeseen kuuluvat Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit, sekä Keiteleen, Lapinlahden, Piela-veden, Sonkajärven ja Vieremän kunnat.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueella on noin 51 000 asukasta. Asuin- ja vapaa-ajan käytössä olevia rakennuksia toiminta-alueella on noin 28 700 kappaletta, joista asuinrakennuksia on 77 % ja vapaa-ajan asuinrakennuksia 23 %.

Kunta	Asukasmäärä 2022	Asuinrakennuksien määrä 08/2023	Vapaa-ajan asuinrakennuksien määrä 08/2023
Iisalmi	20 801	6 079	1 076
Kiuruvesi	7 597	3 717	977
Keitele	2 029	1 184	409
Lapinlahti	9 099	4 479	1 559
Pielavesi	4 140	2 482	1 332
Sonkajärvi	3 672	2 143	801
Vieremä	3 427	1 962	500

Lähde: Asukkaat: Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu].

ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.8.2023]. Rakennukset; Ylä-Savon Louhi –tietokanta 22.8.2023.

Jätelain mukaisesti Ylä-Savon jätehuoltolautakunta päättää alueellaan muun muassa jätehuolto-määräyksistä, jätetaksasta, palvelutasosta sekä määrittää jätehuollolle strategisia tavoitteita huomioiden valtakunnalliset sekä paikalliset jätehuoltosuunnitelmat.

Lautakunnan perustehtäviin kuuluu kiinteistöittäiseen jätehuoltoon liittyneiden ja liittymättömien kiinteistötietojen rekisteröinti. Oleellisena osana työtä on liittymättömien kiinteistöjen liittäminen jätehuollon piiriin yhdessä ympäristövalvonnan kanssa.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan sidosryhmiin kuuluvat Ylä-Savon Jätehuolto Oy sekä toimialueen ympäristönsuojeluvalvonta. Yhtiö vastaa operatiivisista tehtävistä ylläpitäen jätekeskusta ja muita vastaanottopisteitä, järjestämällä pakkausjätteiden erilliskeräyksen asuinkiinteistöiltä sekä täydentäen ekopisteverkoston. Ympäristönsuojeluvalvonta valvoo jätehuollon toteutumista tiiviissä yhteistyössä jätehuoltolautakunnan kanssa.

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS 2026
Jätehuolto	Vakituiset	2	2	2	2	2
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	2	2	2	2	2

Jätehuoltopäällikön lisäksi jätehuoltolautakunnassa työskentelee jätehuoltoneuvoja. Jätehuoltolautakunnan henkilöstön tulee osallistua koulutus- ja neuvontatapahtumiin.

Strategiset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Ihana kunta		
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Jätehuollon palvelutason määrittäminen	Palvelutason määrittämistyötä jatketaan vuonna 2024. Aloitetaan selvitys aluekeräyspisteiden tarpeesta.
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen	Aiemmin aloitettu kuntien jätepoliittisen ohjelman laatiminen saatetaan loppuun vuoden 2024 aikana.

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Uhkaavasti / väkivaltaisesti käyttäytyvä asiakas	- Poistumistiet pyritty varmistamaan - Toimintatavat sovittu kyseisen tilanteen varalta

Talous

7010 JÄTEHUOLTO	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	154	172	181	5,3	183	185
Toimintamenot	-42	-49	-53	7,7	-54	-54
Henkilöstökulut	-102	-117	-115	-1,9	-116	-118
Toimintakate (Netto)	10	5	13	140,7	13	13
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	-10	-1	-10	850,0	-10	-10
Tehtävän kokonaiskustannukset	-154	-168	-178	6,0	-179	-181

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan seudullisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yhteisen jätehuoltoviranomaisen ja lautakunnan kustannukset katetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä.

Toimintasuunnitelma

Jätehuollon strategiatyötä jatketaan vuonna 2024. Ylä-Savon alueella jätepoliittinen ohjelma saataan loppuun ja palvelutason valmistelua jatketaan. Tiedottamista jätelain uudistuksen mukanaan tuomista muutoksista jätehuollon palvelukentällä jatketaan erilaisissa viestintäkanavissa kuten paikallislehdissä ja jätehuoltolautakunnan verkkosivuilla. Vuonna 2023 uudistetuista jätehuoltomääräyksistä laaditaan päivitetty lyhennelmä neuvontatyön tueksi. Jätehuoltolautakunnan verkkosivut uudistetaan vuoden 2024 aikana.

Jätehuoltoviranomaista työllistävät jätehuollon liittymisvelvollisuuden jatkuva seuranta ja tilanteen ylläpito sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Viranomaisen jatkaa vuonna kiinteistöjen aktiivista kehottamista liittyä järjestettyyn jätehuoltoon. Kehotuksilla lähestytään kiinteistöjä, joiden osalta viranomaisella ei ole tietoa jätehuollon järjestämisestä. Tavoitteena on, että kiinteistöjen jätehuoltojärjestelyt käydään läpi ja asuin- ja vapaa-ajankiinteistöt saadaan kattavasti järjestetyn jätehuollon piiriin.

Lautakunta hankkii tarvitsemiaan tietoja sekä digi- ja väestötietokeskukselta että maanmittauslai-

tokselta. Ylä-Savon jätehuoltolautakunta hyötyy Ylä-Savon Ympäristölautakunnan kanssa tekemästä yhteistyöstä Sitowisen Louhi-paikkatietosovelluksen kanssa. Yhteistyö vähentää paikkatietojärjestelmän käyttökustannuksia. Viranomaisen seuraa ja pyrkii minimoimaan tietojärjestelmistä aiheutuvien jatkuvasti kasvavien kiinteiden kustannusten nousua. Vuoden 2024 aikana kartoitetaan eri ohjelmistovaihtoehtoja asiakasrekisterin ylläpitämiseksi ja jatketaan kompostointirekisteriä koskevaa kehitystyötä.

Heinäkuussa 2024 biojätteen erilliskeräys laajenee koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä vähintään 10 000 asukkaan taajamissa. Biojätteen keräys asuinkiinteistöiltä sekä kunnan hallinto- ja palvelukohteilta järjestetään jätelain mukaisesti heinäkuusta 2024 alkaen kunnan järjestämänä kuljetuksena. Vuonna 2023 pakkausjätteiden keräyksestä alkanutta jätemaksumuistutusten prosessia kehitetään edelleen biojätteen osalta.

9.9 Ylä-Savon Ympäristölautakunta

Iisalmen kaupunki on tehnyt yhteistoimintasopimuksen Kiuruveden kaupungin sekä Sonkajärven ja Vieremän kuntien kanssa ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä vastuukuntamallin mukaisesti. Lisäksi Iisalmen kaupunki on tehnyt sopimuksen viranomais tehtävien hoitamisesta Pielaveden kunnan kanssa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien osalta.

Ylä-Savon ympäristölautakunta vastaa jäsenkuntien puolesta siitä, mitä kuntien velvollisuudeksi on säädetty ympäristöterveydenhuollosta ja ympäristönsuojelusta. Ympäristölautakunta toimii jäsenkuntien ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu-, kemikaali- ja leirintäalueviranomaisena sekä elintarvikelain, tupakkalain ja lääkelain 54a § - 54d § mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Yhteistoimintasopimuksen 5 §:ssä on määrätty taloudesta ja taloudenhoidosta seuraavasti: Ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan kustannukset jaetaan asukaslukuperusteisesti. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan niin, että 50 % kustannuksista jaetaan asukaslukuperusteisesti ja 50 % maidontuotantotilojen lukumäärän perusteella. Maidontuotantotilojen jakoperusteena käytetään uusinta saatavissa olevaa tilastoa ja asukasluvun laskenta-ajankohta on edellisen vuoden viimeinen päivä.

Yhteistoimintasopimuksen 8 §:n mukaan Iisalmen kaupunki vuokraa tarvittavat yleiset toimitilat (ympäristönsuojelun ja terveysvalvonnan osalta). Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi ja Vieremä vastaavat eläinlääkintähuollon tilakustannuksista ja tiloihin kuuluvista kiinteistä laitteista oman kuntansa osalta.

lisalmen kaupunki laskuttaa kuntien maksusuodet kerran kuussa talousarvion mukaisesti. Tilinpäätöksen valmistuttua loppulasku (veloitus/hyvitys) lähetetään kuntiin. Maksujen viivästyessä noudatetaan korkolain mukaista viivästyskorkoa. Laskuun liitetään kustannuserittely.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS 2026
Ympäristöterveydenhuolto	Vakituiset		24	24	24	24
	Määräaikaiset		3	3,5	3,5	3,5
	Yhteensä	0	27	27,5	27,5	27,5
Ympäristönsuojelu	Vakituiset		5	5	5	5
	Määräaikaiset		0,25	1	1,25	1,25
	Yhteensä	0	5,25	6	6,25	6,25
Yhteensä	VAKITUISET	0	29	29	29	29
	MÄÄRÄAIKAISET	0	3,25	4,5	4,75	4,75
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	0	32,25	33,5	33,75	33,75

Ympäristöterveyspalveluissa on 19 virkaa ja 5 toimea. Määräaikaisia virka- ja työsuhteita on vuosilomien ja muiden virka- ja työvapauksien vuoksi noin 3,5 htv. Eläinlääkäripäivystyksessä käytetään jonkin verran ulkopuolisia päivystäjiä, jotta päivystysrasitus ei nousisi eläinlääkärikohtaisesti liian suureksi.

Ympäristönsuojelupalveluissa on viisi virkaa. Talousarvioesitykseen sisältyy lisäksi yhden määräaikaisen viran henkilöstömenot 9 kuukauden ajalle vuonna 2024 ja 12 kuukauden ajalle vuonna 2025 sekä ympäristöalan harjoittelija 0,25 htv molempina vuosina.

Talous

71 YLÄ-SAVON YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TP 2022	TAm 2023	LTK 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000)						
Toimintatulot	0	1 693	1 856	9,6	1 893	1 931
Toimintamenot	0	-559	-685	22,6	-698	-711
Henkilöstökulut	0	-2 107	-2 201	4,4	-2 245	-2 289
Toimintakate (Netto)	0	-973	-1 030	5,8	-1 050	-1 070
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	0	-72	0	-100,0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-2 738	-2 886	5,4	-2 943	-3 001

Yllä olevan taloustaulukon luvuissa ei ole mukana vyörytyksiä, joten toimintakate muuttuu talousarvion valmistuttua.

Kuntakohtaiset arviot maksuosuuksista vuodelle 2024 on esitetty alla olevassa taulukossa. Laskelmassa maksuosuuksissa on mukana vyörytyskulut, jotka on arvioitu vuoden 2023 tason mukaisesti korotettuna 3 %:lla.

	Eläinlääkintähuolto					Terveysvalvonta		Ympäristönsuojelu		Maksuosuus
	Subventiot	Tilakulut	%	€	Yhteensä	%	€	%	€	yhteensä
lialmi	7 000	111 700	38,27 %	648 232	766 932	58,60 %	182 734	52,48 %	251 422	1 201 088
Kiuruvesi	18 000	1 600	29,72 %	503 322	522 922	21,40 %	66 739	19,17 %	91 825	681 486
Sonkajärvi	6 000	400	13,51 %	228 739	235 139	10,34 %	32 258	9,26 %	44 384	311 781
Vieremä	9 000	1 400	18,50 %	313 368	323 768	9,65 %	30 106	8,65 %	41 422	395 296
Pielavesi								10,44 %	50 040	50 040
	40 000	115 100		1 693 661	1 848 761		311 837		479 093	2 639 691

Ympäristölautakunnan kokonaiskustannukset vyörytyksineen ovat noin 3,1 M€. Kun tästä vähennetään asiakasmaksut, muodostuu jaettavaksi nettokustannukseksi 2,6 M€. Nousua edelliseen vuoteen on 14 % eli 323 000 €. Suurin nousu kohdistuu eläinlääkintähuoltoon korotuksen ollessa 272 000 €. Vuoden 2023 talousarviosta oli jäänyt eläinlääkintähuollolle kuuluvia vyörytyksiä kirjaimatta 80 000 €, joten kulujen nousu on todellisuudessa 243 000 € eli noin 10 %.

Eläinlääkintähuollon kulut nousevat edellisestä vuodesta 12 %. Eläinlääkintähuollon kaikki kalustehankinnat ovat käyttötalouden puolella, jonka vuoksi kalustomääräraha on 64 000 € edellisvuotta suurempi. Palvelujen ostojen arvioidaan kasvavan 50 000 €:lla ja niissä suurin yksittäinen nousu on lialmen kaupungin menoerään kuuluva eläinklinikan uusi siivoussopimus. ICT-palvelut ja -vuokrat arvioidaan nousevan 18 000 €, mihin kuuluu myös eläinlääkintähuollon ohjelmiston uusimiseen varautuminen. Eläinlääkintähuollon henkilöstökulut nousevat 40 000 € eli 2,8 %. Toimintamenojen kasvaessa vyörytysten osuuden arvioidaan nousevan 21 000 €:lla.

Terveysvalvonnan kulut nousevat 7 600 € eli 2,5 %. Ympäristönsuojelun kulut nousevat 43 400 € eli 10 %.

Strategiset tavoitteet

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Inspiroiva lialmi		
Olemme hyvinvointia ja osaaamista aktiivisesti kehittävä kaupunki, jossa toimintaa uudistetaan rohkeasti kouluttamalla henkilöstöä, tarjoamalla uusia palveluja sekä olemalla mukana kokeiluissa.	Henkilöstön osallistaminen ja koulutuksiin osallistuminen.	Koulutuspäivien lukumäärä.

Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Ihana Iisalmi		
Huolehdimme kaupungin siisteystydestä ja kannustamme myös kuntalaisia huolehtimaan ympäristöstään.	Ohjaus ja neuvonta, lausunnot	Lausuntojen lukumäärä.
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Valvonta, ohjaus ja neuvonta. Luonnonvarojen kestävä käyttö. Riittävät eläinlääkintähuollon palvelut	Vedenlaatu Elintarvike- ja talousvesiperäisten epidemioiden lukumäärä. Lupien ja ilmoitusten käsittelymäärät. Eläinsuojelutoimenpiteiden ja terveydenhuoltokäyntien lukumäärä.
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Hyvinvoiva henkilöstö		
Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen on erinomaisella tasolla	Säännöllinen työpaikkakokouskäytäntö	Työpaikkakokousten lukumäärä
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Työhön perehdyttäminen. Kehityskeskustelut	Henkilökunnan vaihtuvuus Kehityskeskustelujen toteuma
Kehitämme työhyvinvointia aktiivisesti ja pitkäjänteisesti	Työnohjaus Sisäinen koulutus	Työnohjauskertojen ja järjestettyjen koulutusten lukumäärä Sairauspoissaolojen lukumäärä
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen		
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Tietojärjestelmien hankinta	Uusien sähköisten palveluiden käyttöönotto

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
<p>Päätökset eivät pysy oikeusasteissa.</p> <p>Ympäristövahinko. Vaikutus ympäristön pilaantuminen.</p> <p>Riistakatu 5:n sisäilmaongelmat. Sisäilmaongelmien vaikutus henkilöstön työkykyyn.</p>	<p>Lautakunnan jäsenten koulutus ja viranhaltijoiden ammattitaidon ylläpito koulutuksiin osallistumalla</p> <p>Lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyt sekä viranomaisvalvonta.</p> <p>Etätyön joustava käyttö.</p>
<p>Laiterikot</p>	<p>Huoltosopimuksilla varmistetaan laitteiden säännöllinen huolto. Varaudutaan laiterikkoihin käyttötaloudessa.</p>
Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
<p>Henkilöstön työhyvinvoinnin heikentyminen.</p>	<p>Osallistava ja kuunteleva henkilöstöpolitiikka sekä työssäjaksamisen tukeminen.</p> <p>Säännölliset työyhteisöpalaverit.</p> <p>Huomioidaan työn aiheuttama psykososiaalinen kuormitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työstä palautumisen mahdollistaminen. - Riittävät työterveyshuollon palvelut. - Työnohjaus. - Työturvallisuudesta huolehtiminen.
<p>Uuden eläinlääkintähuoltolain tuomia velvoitteita ei täytetä (Laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt notifikaation, aikaisintaan vuonna 2024.)</p> <p>13 §/kunnan vastuu potilasasiakirjojen säilyttämisestä</p>	<p>Eläinlääkintähuollon ohjelma uusitaan sel-laiseksi, jossa on keskitetty asiakasrekisteri.</p> <p>Järjestämisvastuun ulkopuolella olevien toimenpiteiden klinikkamaksut tulee nostaa niistä aiheutuvien kulujen suuruisiksi sekä erillinen kirjanpito toiminnoista, jota harjoitetaan kilpailutilanteessa markkinoilla</p> <p>Kirjanpidossa julkisin varoin tuettuihin eläinlääkäripalveluihin kohdistuvat tulot ja menot on eriytettävä kaikesta muusta toiminnasta</p>

17€/markkinaperusteinen hinnoittelu, kirjanpito-velvollisuus	sekä laadittava kuvaus kustannuslaskennan periaatteesta. Tämän lisäksi on kuvattava tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla.
30 €/ Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuusvelvollisuus	
Riittämättömät resurssit, sijaisten rekrytointin epäonnistuminen.	Henkilöstön työolosuhteisiin panostetaan työn vetovoimaisuuden lisäämiseksi.
Eläinlääkäripäivystyksen järjestämisen vaikeutuminen.	Terveysvalvonnassa vuosilomansijaisen viranhoidomääräystä jatketaan loppuvuoteen saakka. Henkilöstöresurssit oltava tarvetta vastaavia. Eläinlääkintähuollossa kunnaneläinlääkäreiden palkkausta tarkastellaan suhteessa Eläinlääkäriliiton suosituspalkkaan.

Ympäristöterveyspalvelut

Tilivelvollinen: ympäristöterveydenhuollon päällikkö

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- eläinlääkintäpalvelut
- terveystalvontapalvelut

Talous

7020 YMPÄRISTÖTERVEYSPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	0	1 384	1 528	10,4	1 559	1 590
Toimintamenot	0	-430	-552	28,6	-563	-574
Henkilöstökulut	0	-1 724	-1 789	3,8	-1 824	-1 861
Toimintakate (Netto)	0	-769	-813	5,7	-829	-845
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	0	-42	-132	219,0	-132	-132
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-2 195	-2 474	12,7	-2 520	-2 567

Yllä olevan taloustaulukon luvuissa ei ole mukana vyörytyksiä, joten toimintakate muuttuu talousarvion valmistuttua.

Toimintasuunnitelma

Eläinlääkintäpalvelujen ja terveystalvontapalvelujen taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan siten, että kukin sopijakunta vastaa tilakustannuksista sekä tiloihin kuuluvista kiinteistä laitteista oman kuntansa osalta ja muut kustannukset jaetaan 50 % asukasluvun ja 50 % maidontuotantotilojen lukumäärän perusteella. Terveystalvonnan osalta kustannukset jaetaan asukasluvun suhteessa.

Ympäristöterveyspalvelujen vastualueen tulot koostuvat sopijakuntien maksuosuuksista, valtion maksamista korvauksista eläinlääkintähuoltolain mukaisen talvontatehtävien hoitamisesta sekä asiakkailta perittävistä maksuista. Toiminnanharjoittajilta peritään veroluonteisia vuosittaisia talvonnan perusmaksuja tupakkalain, elintarvikelain ja terveydensuojelulain perusteella. Lisäksi asiakkailta peritään ilmoitusten ja hakemusten käsittelymaksuja sekä suoriteperusteisia maksuja elintarvike-, terveydensuojelu- ja lääkelain mukaisista talvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista. Eläinlääkintähuollossa pieneläinten asiakkailta peritään klinikka-, leikkaussali-, kuvantamis-, avustaja- ja laboratoriomaksuja Ylä-Savon eläinklinikalla sekä Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnaneläinlääkäreiden vastaanotoilla.

Vuoden 2024 tärkeimpänä tavoitteena on toiminnan vakauttaminen ja riittävien resurssien hankkiminen. Eläinlääkintähuollossa on tällä hetkellä täyttämättä kiertävän kunnaneläinlääkärin ja talvontaeläinlääkärin virka, joiden täyttämistä valtakunnallinen eläinlääkäripula on vaikeuttanut. Eläinlääkäripula aiheuttaa painetta nostaa kunnan- ja talvontaeläinlääkäreiden palkkoja Eläinlääkäriliiton suosittlemalle tasolle, mikä aiheuttaisi noin 50 000 € henkilöstökulujen nousun eläinlääkintähuollon talousarvioon. Terveystalvonnessa on yhden henkilötövuoden vaje talvontatarpeeseen nähden. Vuodelle 2024 on varattu määrärahaa vuosiloman sijaisen viranhoitomääräyksen jatkamiseen neljällä kuukaudella kesälomakauden jälkeen, jotta talvontavajetta pystytään kattamaan. Tavoitteena on myös häiriötilannesuunnitelman päivittäminen lisäresurssin aikana. Ylimääräinen resurssi on huomioitu budjetoimalla maksutuloja enemmän.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännöt edellyttävät kuntia laatimaan säännöllistä talvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon talvontasuunnitelman. Suunnitelmassa otetaan huomioon talvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset talvontaohjelmat, alueellinen eläinlääkintähuoltolain mukainen suunnitelma ja ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen talvontaohjelma paikallisten talvontatarpeiden mukaisesti ja riskiperusteisesti. Ympäristöterveyspalveluilla on ympäristöterveydenhuollon talvontasuunnitelma vuosille 2020–2024 ja sitä päivitetään vuosittain vuoden loppuun mennessä. Ympäristöterveydenhuollon talvontasuunnitelman hyväksyy

Ylä-Savon ympäristölautakunta ja se lähetetään tiedoksi Itä-Suomen aluehallintovirastolle, joka valvoo kuntien ympäristöterveydenhuollon toiminnan laatua ja riittävyyttä.

Ympäristönsuojelupalvelut

Tilivelvollinen: ympäristöjohtaja

Toimintayksikkö:

- Ympäristönsuojelu

Talous

7040 YMPÄRISTÖNSUOJELUPALVELUT	TP 2022	TAm 2023	TA 2024	Muutos %	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)						
Toimintatulot	0	309	328	6,1	334	341
Toimintamenot	0	-135	-133	-1,6	-135	-137
Henkilöstökulut	0	-384	-412	7,4	-420	-429
Toimintakate (Netto)	0	-210	-217	3,5	-221	-225
Laskennalliset kustannukset						
Muut laskennalliset kustannukset	0	-31	-31	0,3	-31	-31
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-549	-576	4,8	-586	-597

Yllä olevan taloustaulukon luvuissa ei ole mukana vyörytyksiä, joten toimintakate muuttuu talousarvion valmistuttua.

Ympäristönsuojelutehtäviin kuuluvat mm. vesiensuojeluun, jätevalvontaan, ilmanlaatuun, meluntorjuntaan, ympäristölupiin, rekisteröintiin ja ilmoituksiin liittyvät asiat sekä maa-ainesasiat.

lisälmen, Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän sekä Pielaveden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii Ylä-Savon ympäristölautakunta. Ympäristölautakunnan tehtävänä on:

1. Huolehtia lautakunnan hoidettavaksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.
2. Huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä.
3. Huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista
4. Osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen.
5. Antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille.

6. Huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa.
7. Edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasioissa.

Toimintasuunnitelma

Ympäristönsuojelun painopistealueet vuodelle 2024 ovat:

- määräaikaistarkastusten suorittaminen valvontaohjelman mukaisesti
- maa- ja kiviaineslupien käsittely ja valvonta
- yritysten jätehuoltoselvitysten jatkaminen
- Ylä-Savon ja Pohjois-Savon ilmastohankkeisiin osallistuminen

Ympäristönsuojelun kustannukset jaetaan kuntien asukaslukujen mukaisessa suhteessa. Toimintamenot koostuvat pääosin henkilöstömenoista – vastuualueella on viisi vakinaista viranhaltijaa. Henkilöstöressin vähäisyyden vuoksi tehtäviä on priorisoitava, mistä johtuen määräaikaistarkastuksia ei ole saatu tehtyä valvontaohjelman mukaisesti.

Vuodelle 2024 ympäristönsuojelussa ei ole investointitarpeita. Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän lupa-, ilmoitus-, rekisteröinti- ja valvontamaksuista 100 000 euroa. Lisäksi tuottoihin kirjataan kuntien maksuosuudet. Vireille tulevien asioiden määrää on ennakolta vaikea arvioida, joten tuottojen kertymä vaihtelee vuosittain.

Olellaiset muutokset

Talousarvioesitys sisältää määräaikaisen ympäristönsuojelutarkastajan viran henkilöstömenot ajalle 1.3.2024 – 31.12.2025.

Perustelut määräaikaisen viran perustamiselle: Maa-aineslain mukaisten asioiden siirryttyä vuonna 2016 ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäväksi, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymään perustettiin ympäristönsuojelutarkastajan virka maa-ainesasioiden hoitamista varten. Virkaa hoitaneen viranhaltijan irtisanouduttua virka jätettiin täyttämättä ja tehtävät jaettiin muille viranhaltijoille. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että nykyinen ympäristönsuojeluyksikön henkilöresurssi on liian pieni, jotta tehtävät saataisiin suunnitellulla tavalla hoidettua.

YSL 168.1 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista.

Ympäristönsuojeluyksikössä on jouduttu priorisoimaan töitä siten, että ensisijaisesti hoidetaan lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintiasiat. Valvontaohjelman mukaisiin määräaikaistarkastuksiin on siten jäänyt riittämättömästi aikaa. Muiden kuin maa-ainesalueiden määräaikaisten tarkastusten toteuma oli vuonna 2020 7 %, vuonna 2021 31 % ja vuonna 2022 30 %.

Määräaikaisen viran perustamisella pyritään purkamaan valvontaohjelman mukaisten tekemättömien tarkastusten jono ja katkaisemaan niiden kumuloituminen seuraaville vuosille. Valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset ovat maksullisia, joten tarkastusten toteuma vaikuttaa vastualueen tuottojen kertymään. Osa kustannuksista voidaan kattaa asiakasmaksujen tarkistuksella. Talousarvioesityksessä ei ole ennakoitu asiakasmaksujen korotuksia, joista päättää Ylä-Savon ympäristölautakunta.

Lisäresurssi on tarpeen myös siksi, että yksi vakinainen ympäristönsuojeluviranhaltija tekee 4-päiväistä työviikkoa ainakin elokuun 2024 loppuun saakka.

10. Investointiosa

lisalmen kaupungin investoinnit

Talousarviossa aktivointirajaksi on määritelty 10 000 euroa eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Tätä pienemmät menoerät kirjataan käyttötalouteen.

Poistot investoinneista lasketaan kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti.

Investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla, ellei yksittäisen projektin, projektiryhmän tai kohteen osalta ole erikseen muuta mainittu. Lautakuntaan nähden investointimäärärahat ovat sitovia projekti, projektiryhmä tai kohde tasolla. Määräraha- ja käyttötarkoituserämuutoksista päättää ao. lautakunta niiltä osin, kun määräraha ei ole valtuuston nähden sitova.

Investoinnit 2024

Investointisuunnitelma v. 2024 on yhteensä 11,3 milj. euroa (netto). lisalmen Vesi -liikelaitoksen investoinnit mukaan lukien 12,8 milj. euroa (netto).

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Sijoitus Pohjois-Savon pääomarahastoon 0,05 milj. euroa (Yhteensä 0,5 milj. euroa euroa v. 2020-2030). Osallistuminen Itärata-hankeyhtiöön 0,05 milj. euroa (yhteensä 1,3 milj. euroa v. 2022-2031).

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan kalustohankinnat sisältävät koulujen ja kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden kalusteiden uusimisen sekä Soinlahden koulun kalustamismäärärahat. Taide-esineiden hankintaan, Soinlahden koulun prosenttitaidehankintaan sekä konservointiin on varattu 0,05 milj. euroa. Toimialan investointimenot v. 2024 ovat 0,6 milj. euroa.

Tekninen toimiala

Maa- ja vesialueet

Maanhankintaa toteutetaan siten, että eri puolilla kaupunkia on koko ajan riittävästi luovutettavissa olevia korkeatasoisia tontteja asumisen ja elinkeinoelämän käyttöön. Keskeisiä maanhankintainvestointeja ovat yleiskaavan mukaiset strategisesti tärkeät raakamaakaupat ja asemakaavan mukaisten

puisto- ja katualueiden hankinnat eri puolilla kaupunkia. Rantalan pappilan alueen katujen ja kevyen liikenteen väylien toteuttamiseksi tehtävät maanhankinnat ovat investointiohjelmassa. Teollisuustonttivarannon kannalta tärkeitä hankittavia alueita sijaitsee asemakaavan ja yleiskaavan mukaisilla teollisuusalueilla esimerkiksi Peltomäessä Maa-alueiden hankintaan on suunnitelmassa varattu 0,3 milj. euroa netto. Maa-alueiden myyntiin on arvioitu 0,1 milj. euroa.

Kadut ja yleiset alueet

Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen

Pihlajaharjun asuinalueella jatketaan kunnallistekniikan rakentamista Hannantien, Lyydintien ja Pihlajaharjuntien päällystys- ja viimeistelytyöillä. Kangaslammilla tehdään uuden kevyen liikenteen väylän päällystys- ja viimeistelytyöt Lepokankaantien varressa. Peltosalmen teollisuusalueella jatketaan rakentamista Ahmolantien jatkeen päällystys- ja viimeistelytyöillä. Peltomäen ympäristöyrityspuistossa tehdään Kierrätyskadun sivuhaaran pohjaustyöt. Virranpuistossa rakennetaan rantapuistoa neljännen kerrostalon kohdalla.

Määrärahoilla tehdään lisäksi pienempiä liikenteenohjaukseen ja liikenneturvallisuussuunnitelman toteuttamiseen sisältyviä toimenpiteitä.

Uudisrakentamiseen on suunniteltu käytettäväksi talousarviovuonna 0,6 milj. euroa.

Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus

Katujen ja yleisten alueiden investointiosan painopiste on katujen peruskorjauksessa. Tällä pyritään pitämään katuihin kohdistuvaa korjausvelkaa hallinnassa. Investointisuunnitelmassa esitetyllä investointitasolla katuihin kohdistuva korjausvelka pienenee. Mikäli peruskorjauskohteen vesihuolto vaatii korjausta, saneeraukset tehdään yhteistyössä lisälmen Vesi-liikelaitoksen kanssa.

Peruskorjauksilla parannetaan katujen ja asuntoalueiden tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurunkojen laajemmat vauriot.

Katujen peruskorjaussuunnitelman perustana on kaupunginvaltuuston kokouksessa 16.4.2018 § 25 hyväksytty katujen peruskorjausohjelma vuosille 2019–2030.

Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaukseen on suunniteltu käytettäväksi yhteensä 2,3 milj. euroa. Makkaralahden, Lippuniemen ja keskustan katujen peruskorjauksiin käytetään yhteensä 1,0 milj. euroa. Ulkovalaistuksen ohjauksjärjestelmä uusitaan ja energiatehokkuuden parantamiseen kiin-

nitetään huomiota. Valaistuksen ja kevyen liikenteen väylien peruskorjaukseen, siltojen korjaamiseen sekä päällysteiden uusimiseen käytetään erillisten suunnitelmien mukaan 1,3 milj. euroa vuonna 2024.

Liikunta- ja ulkoilualueet

Liikunta- ja ulkoilualueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen on suunniteltu käytettäväksi 0,7 milj. euroa v. 2024.

Määrärahalta toteutetaan mm. Paloisvuoren rinteelle lasten mattohissi, Hanhilammen ampumakeskuksen practical-rata ja Kankaan liikuntapuistoon pysäköintialue sekä Mansikkaniemeen kivituhkainen pallokenttä. Lisäksi määrärahalta toteutetaan pienempiä liikunta- ja ulkoilualueiden kehittämistoimenpiteitä. Rahoitusta haetaan mattohissin rakentamiseen 20 % eli 0,04 milj. euroa.

Puistot ja yleiset alueet

Viheralueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen on suunniteltu käytettäväksi 0,4 milj. euroa v. 2024.

Määrärahalta tehdään viheraluejärjestelmän mukaista rantareittiä Vuohiniemenpuistossa ja esteetön nuotiopaikka kulkuyhteyksineen Luuniemessä sekä uusi leikkikenttä Kirkonsalmen länsirannalla. Lisäksi määrärahoilla toteutetaan pienempiä hankkeita mm. leikkikentillä, puistoissa, venevalkamilla sekä ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.

Muut investoinnit

Määrärahoihin sisältyy mm. määräraha arvaamattomien töiden suorittamiseen toimialajohtajan päätöksen mukaisesti. Trimble Locus -tietojärjestelmän täydennysosien hankintaa jatketaan ja kalustohankintoja toteutetaan erillisen suunnitelman mukaisesti. Hulevesiverkostoa rakennetaan ja peruskorjataan katurakennuskohteissa.

Projektien määräraha on 0,8 milj. euroa.

Toimitilat

Toimitilainvestoinneilla pyritään varmistamaan turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö kaupungin rakennuksissa.

Vuonna 2024 valmistuu Soinlahden uusi koulu. Talousarviovuonna maalataan Otavan koulun julkisivu ja Juhani Ahon koululla tehdään sisäilmakorjauksia ja rakenteellisia tiivistyskorjauksia. Terveyskeskukseen rakennetaan infektio-osaston sisääntuloon sulku-tila, mikäli asiasta saadaan hyvinvointialueen päätös. Ensi vuonna investoidaan koulurakentamiseen 1,7 miljoonaa euroa ja sote-kiinteistöihin 0,17 miljoonaa euroa.

Kulttuurikeskuksen peruskorjauksen ja uudistamisen rakennussuunnittelua jatketaan (2,4 milj. euroa). Jäähallille rakennetaan siirtokelpoinen huoltorakennus, jonka vuoksi olemassa olevaan jäähalliin joudutaan tekemään muutostöitä, mm. palo-osastointia sekä LVIA-tekniisiä töitä (0,2 milj. euroa).

Raatihuoneen julkisivut peruskorjataan, kaupungintalon alakattoja uusitaan ja Juhani Ahon museolla tehdään korjauksia erillisen korjaussuunnitelman mukaisesti. Yhteensä muihin talonrakennushankkeisiin varataan 0,33 miljoonaa euroa. Lisäksi jatketaan tilojen valaistuksen uusimista led-valaistukseksi, LVIA ja sähköjärjestelmien peruskorjausta sekä sähköautojen latauspisteiden rakentamista yhteensä 0,4 miljoonalla eurolla.

Pieniin arvaamattomiin talonrakennusinvestointeihin voidaan käyttää toimialajohtajan päätöksen mukaan 0,3 milj. euroa vuonna 2024. Lisäksi varataan yhteensä 0,2 milj. euroa koulujen ja päiväkotien keittiöille/pihoille sekä nimettyjen hankkeiden jälkitöille. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma huomioiden polkupyöräpysäköinnin parantamiseen varataan 0,06 milj. euroa.

Investointisuunnitelman mukaan toimitiloihin investoidaan yhteensä 5,7 miljoonaa euroa (netto) vuoden 2024 aikana.

Investointisuunnitelma 2025–2028

Konserni- ja elinvoimapalveluiden sijoitus Pohjois-Savon pääomarahastoon 0,2 M€ ja osallistuminen Itärata-hankeyhtiöön 0,5 M€ v. 2025–2028.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan kalustohankinnat sekä taide-esineiden hankinta/konservointi v. 2025–2028 ovat yhteensä 4,4 M€ netto.

Katujen ja yleisten alueiden rakentamisen suunnitelma sisältää Pihlajaharjun asuntoalueen n. 1 M€ investoinnit v. 2025–2028. Peltosalmen liikennejärjestelyihin on varattu n. 0,4 M€ v. 2026, mutta hanke vaatii myös ulkopuolista rahoitusta. Pihlajaharjun kevyen liikenteen väylän rakentaminen Papinahoon v. 2025–2026 n. 0,3 M€. Määrärahoilla tehdään lisäksi edellisen vuoden rakennuskohteiden päällystys- ja viimeistelytöitä. Liikenneturvallisuuteen, liikennevaloihin ja liikenteenohjaukseen

on suunnitelmakaudella varattu 0,5 M€. Katujen ja yleisten alueiden rakentamisen investointisuunnitelma v. 2025–2028 on yhteensä 2,3 M€.

Liikennealueiden peruskorjaussuunnitelma katujen osalta perustuu valtuuston hyväksymään peruskorjausohjelmaan. Katuja peruskorjataan Lippuniemen, Kangaslammin, Peltosalmen ja keskustan alueilla yhteensä 2,2 M€:lla. Ilvolankadun kevyen liikenteen järjestelyjä jatketaan 0,1 M€:lla. Satakadulla tehdään pysäköintijärjestelyjä ja lisätään katuvihreää torin ja sataman välillä (0,2 M€). Valaistuksen ja kevyenliikenteen väylien peruskorjaukseen sekä päällysteiden uusintaan käytetään vuosittain 0,7 M€. Muihin kehittämistoimenpiteisiin ja siltoihin on suunnitelmassa varattu 0,5 M€ v. 2025–2028. Peruskorjaussuunnitelma yhteensä v. 2025–2028 on 5,9 M€.

Liikunta- ja ulkoilualueiden osalta suunnitelma painottuu Kankaan liikuntapuiston ja Paloisvuoren ulkoilualueen kehittämiseen (0,3 M€). Ulkokuntoilupaikkoihin ja vesistöjen kunnostukseen on suunnitelmakaudella varattu 0,2 M€. Lisäksi on varauduttu uuden talviuintipaikan rakentamiseen (0,05 M€) vuonna 2026. Laaditun liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelman toteuttamiseen on varattu 0,2 M€. Liikunta- ja ulkoilualueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen käytetään suunnitelmakaudella 2025–2028 yhteensä 0,8 M€.

Laaditun pyöräpysäköinnin kehittämisen toteuttamiseen on varattu 0,05 M€. Ulkoilu-/venereittien taukopaikkojen, venevalkamien ja muiden puistojen peruskorjauksia jatketaan (0,5 M€). Viheraluejärjestelmien ja terveyttä edistävien asuin ympäristöjen rakentamiseen investoidaan 0,2 M€. Leikkikenttiä saneerataan 0,1 M€:lla vuosittain. Vuonna 2025 rakennetaan uusi esteetön leikkikenttä Kankaan liikuntapuistoon (0,12 M€) ja vuonna 2026 pinnoitetaan Kirkonmäen kenttä (0,1 M€). Puistojen ja yleisten alueiden investointeihin käytetään suunnitelmakaudella 2025–2028 yhteensä 1,4 M€.

Muihin investointeihin (mm. muuhun kalustoon, hulevesiverkoston ja arvaamattomiin töihin) on suunnitelmakaudella varattu 2,7 M€.

Kulttuurikeskuksen peruskorjaus- ja uudistamishankkeeseen v. 2025–2027 on varattu 25,5 M€ netto. Hankkeelle haetaan myöhemmin OKM:ltä valtionavustusta, mutta mahdollisen avustuksen ajankohta ja määrä tarkentuvat vasta myöhemmin, joten hankkeelle ei ole taloussuunnitelmaan sisällytetty tuottoja. Myös EAKR-avustusta haetaan.

Aiemmistä esityksistä poiketen investointisuunnitelmassa ei nyt esitetä rahoitusta Lumilinnan ja Peltosalmen päiväkotien korjaamiseen tai uusimiseen vuosille 2024–2027. Tältä osin investointisuunnitelmaa tarkennetaan tarvittaessa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelman valmistuttua.

Veljeskodin peruskorjaukseen tai uudisrakentamiseen on varauduttu 8,0 M€:lla. Hanke toteutetaan, mikäli hyvinvointialueelta saadaan tilaus. Kilpajäähallin hanke- ja rakennussuunnitteluun on varattu 0,6 M€ vuosille 2027–2028. Vuonna 2025 uusitaan Paloaseman vesikaton pinnoite (0,2 M€).

Vuonna 2025 vaihdetaan Hernejärven koululle vesikatto sekä ovet ja ikkunat (0,15 M€). Juhani Ahon koululla jatketaan sisäilmakorjauksia ja rakenteellisia tiivistyskorjauksia vuosittain 0,1 M€:lla. Muihin talonrakennushankkeisiin on varattu 1,4 M€ vuosille 2025–2028. Tähän sisältyy mm. moottoriruhailukeskuksen huoltorakennus (0,2 M€) ja Kauppahallin julkisivujen korjaus vuonna 2025 (0,1 M€). Vesikattoja uusitaan Sankariniemen urheilukentän rakennuksille vuonna 2026 (0,17 M€) sekä kaupungintalolle vuonna 2027 (0,1 M€). Vuosina 2027–28 tehdään uuden jalkapallohallin sekä Paloisvuoren huoltorakennuksen hanke- ja rakennussuunnittelu (yhteensä 0,47 M€). Vuonna 2025 on varauduttu talviuimareiden pukutilojen rakentamiseen 0,12 M€:lla.

Pieniin arvaamattomiin talonrakennusinvestointeihin voidaan käyttää toimialajohtajan päätöksen mukaan 0,28 milj. euroa vuosittain. Koulujen ja päiväkotien keittiöille/pihoille sekä nimettyjen hankkeiden jälkitöille on varattu yhteensä 0,15 milj. euroa vuosittain. Lisäksi sähkö- ja LVIA järjestelmien peruskorjaukseen on varattu 0,34 M€ vuosittain. Polkupyöräpysäköinnin parantamista jatketaan 0,1 milj. eurolla vuosina 2025–2026.

Toimitilainvestoinnit (netto) ovat kokonaisuudessaan v. 2025–2028 noin 39,4 M€.

Yhteensä 2024–2028

Investointisuunnitelma v. 2024–2028 on 69,7 M€ (netto) ja lisälmen Vesi-liikelaitoksen investoinnit mukaan lukien 78,3 M€ netto. Keskimääräinen investointimäärä on 13,9 M€/v ja lisälmen Vesi-liikelaitoksen investoinnit mukaan lukien 15,7 M€.

		Sitovuus	Keskener.							
		KV/KH/L	31.12.22	TAm2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	TS2028	Yht.24-28
		TK	Kust.arv.							
ELINVOIMA- ja KONSERNIPALVELUT										
2130 Muut osakkeet netto	KH/KV		0	-6623	100	100	133	133	314	780
Tuotot			0	-7050	0	0	0	0	0	0
Kulut			0	427	100	100	133	133	314	780
Elinvoima- ja konsernipalvelut yht.										
Tuotot	KH/KV		0	-7050	0	0	0	0	0	0
Kulut	KH/KV		0	427	100	100	133	133	314	780
Netto			0	-6623	100	100	133	133	314	780
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA										
3303 Peruskoulujen yhteiset	LTK		16	580	396	70	40	70	40	616
3320 Päiväkotien kalusteiden uus.	LTK		0	15	0	15	0	0	0	15
3421 Taide esin.hank./konserv. netto			149	45	52	10	10	10	10	92
<i>Tuotot</i>	LTK		0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kulut</i>	LTK		149	45	52	10	10	10	10	92
3422 Kulttuuri+vapaa-aika kalusto	LTK		221	292	110	147	540	2535	925	4257
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala yht.										
Tuotot	KV		0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	KV		386	932	558	242	590	2615	975	4980
Netto			386	932	558	242	590	2615	975	4980
TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMIALA										
3602 Tietojärjestelmät	LTK		0	22	48	40	20	20	20	148
3671 Teknisen toimialan muu kalus	LTK		0	380	305	220	220	310	220	1275
4001 Kiint. Osto ja myynti kvalt netto			0	953	200	200	200	200	200	1000
<i>Tuotot</i>	LTK		0	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-500
<i>Kulut</i>	LTK		0	1053	300	300	300	300	300	1500
4601 Suunnittelu, maasto ja runko	LTK		96	90	110	110	110	110	110	550
4711 Katujen/yl-alueiden rak. nett	LTK		436	1107	565	830	885	290	290	2860
7100 Pihlajaharju			177	165	165	550	165	165	165	1210
7101 Virranpuisto			0	0	30	0	0	0	0	30
7104 Liikennevalot			0	20	25	45	45	45	45	205
7105 Muu liikenteenohjaus			0	35	35	35	35	35	35	175
7106 Liikenneturv. suunn.toteutus			0	45	45	45	45	45	45	225
7108 Lepokankaantien kev.liik.väylä netto			0	135	55	0	0	0	0	55
<i>Tuotot</i>			0	-25	-23	0	0	0	0	-23
<i>Kulut</i>			0	160	78	0	0	0	0	78
7126 Sataman aallonmurtaja			0	230	0	0	0	0	0	0
7141 Peltosalmen liikennejärjestelyt			0	0	0	0	385	0	0	385
7143 KoljonvIRRantien kaava-al liik.järj.			205	90	0	0	0	0	0	0
7144 Jänönpolku			0	0	0	0	10	0	0	10
7145 Kirjurinkatu			54	30	0	0	0	0	0	0
7146 Rantalankuja ja Kertunkuja netto			0	55	0	0	0	0	0	0
<i>Tuotot</i>			0	-55	0	0	0	0	0	0
<i>Kulut</i>			0	110	0	0	0	0	0	0
7147 Peltosalmen teollisuusalueen katu			0	257	110	0	0	0	0	110
7148 Saukonkadun jatke			0	45	0	25	0	0	0	25
7149 Pihlajaharjun kevyen.l.v netto			0	0	0	110	200	0	0	310
<i>Tuotot</i>			0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kulut</i>			0	0	0	110	200	0	0	310
7150 Kierrätyskatu			0	0	100	20	0	0	0	120

	Sitovuus	Keskener.								
	KV/KH/L TK	Kust.arv.	31.12.22	TAm2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	TS2028	Yht.24-28
4715 Katujen/yl.-al. peruskorj. nett LTK			0	1340	2260	1645	1450	1335	1515	8205
7111 Valaistuksen peruskorjaus			0	165	290	200	200	200	200	1090
7112 Päällysteiden uusinta			0	440	440	440	440	440	440	2200
7113 Kev.liik.väylien peruskorjaus			0	110	110	110	110	110	110	550
7114 Pohjolankatu			0	145	110	0	0	0	0	110
7117 Lippuniemen kadut			0	0	255	225	410	165	0	1055
7119 Makkarahden kadut			0	175	55	0	0	0	0	55
7120 Muut kehittämistoimenpiteet			0	10	35	35	35	35	35	175
7121 Savonkatu			0	35	0	0	0	0	0	0
7130 Sillat			0	45	400	45	110	45	150	750
7134 Kangaslammin kadut			0	160	0	0	0	0	580	580
7136 Riistakatu v. Kuutolank.-Salmenk.			0	0	210	0	0	0	0	210
7137 Keskustan/Kirkonsalmen kadut			0	0	255	290	145	0	0	690
7200 Peltosalmen kadut			0	0	0	0	0	340	0	340
7201 Peltomäki			0	55	0	0	0	0	0	0
7202 Ilvolankadun kevyenliik.väylä			0	0	100	100	0	0	0	200
7203 Satamakatu			0	0	0	200	0	0	0	200
4740 Liikunta- ja ulkoilalueet net LTK			76	658	730	365	195	95	95	1480
6252 Kankaan liikuntapuisto			0	0	150	110	0	0	0	260
6258 Paloisvuori ulkoilualue			0	200	200	110	50	0	0	360
6259 Uimarannat			0	35	50	0	50	0	0	100
6260 Hanhilampi			29	40	60	0	0	0	0	60
6261 Lähiliikuntapaikka netto			0	95	0	0	0	0	0	0
Tuotot			0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut			0	95	0	0	0	0	0	0
6262 Liikuntatoimen kentät			0	70	100	0	0	0	0	100
6263 Luistinradat ja kaukalot			0	0	20	0	0	0	0	20
6267 Moottoriurheilukeskus			40	8	0	0	0	0	0	0
6268 Ulkokuntoilupaikat			0	40	40	40	40	40	40	200
6270 Lähiliik.paikka Mansikkaniemi netto			7	115	0	0	0	0	0	0
Tuotot			0	-30	0	0	0	0	0	0
Kulut			7	145	0	0	0	0	0	0
7506 Vesistöjen kunnostus netto			0	0	55	50	0	0	0	105
Tuotot			0	0	0	-50	0	0	0	-50
Kulut			0	0	55	100	0	0	0	155
7511 Liikuntapaikkojen kehittämissuun. Tot			0	55	55	55	55	55	55	275
4761 Arvaamattomat työt/Muut in LTK			0	120	120	120	120	120	120	600
4791 Puistot ja yleiset alueet nettc LTK			286	420	435	420	400	275	275	1805
7090 Pyöräpysäköinnin keh. tot.			0	0	30	25	25	0	0	80
7500 Ulkoilu/vener.taukop.peruskorj.			0	35	35	35	35	35	35	175
7501 Venevalkamat			0	25	20	20	20	20	20	100
7502 Viheraluej. Tot/terv.ed.as.ym.			27	65	75	55	55	55	55	295
7503 Leikkikenttien saneeraus			0	100	100	100	100	100	100	500
7504 Keskustan puistot/Kirkkopuisto			259	20	0	0	100	0	0	100
7505 Muut puistot			0	65	65	65	65	65	65	325
7508 Uudet leikkikentät			0	110	110	120	0	0	0	230
4793 Muut investoinnit netto LTK			0	220	210	260	135	135	145	885
7707 Hulevesiverkosto			0	220	160	260	135	135	145	835
7710 Karjalankadun vesijohto			0	0	50	0	0	0	0	50

	Sitovuus KV/KH/L TK	Kust.arv.	Keskener.		TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	TS2028	Yht.24-28
			31.12.22	TA2023						
TOIMITILAT										
5022 SOTE kiinteistöt netto	LTK		1804	45302	165	200	350	5000	2650	8365
6639 Paloasema			0	0	0	200	0	0	0	200
6744 Terveyskeskus			0	0	165	0	0	0	0	165
6745 Vetrea/veljeskoti	KV/LTK	8000	0	0	0	0	350	5000	2650	8000
6747 Taskukello (uusi)	KV/LTK	2584	1804	631	0	0	0	0	0	0
6748 Pulssi, uusi sairaala	KV/LTK		0	16539	0	0	0	0	0	0
6749 Vire, vanha sairaala	KV/LTK		0	25792	0	0	0	0	0	0
6750 Eläinklinikka	KV/LTK		0	340	0	0	0	0	0	0
6753 Pysäköinti	KV/LTK	2300	0	2000	0	0	0	0	0	0
5030 Koulukiinteistöt netto	LTK		6744	4366	1692	250	100	100	100	2242
6801 Edvin Laineen koulu			0	0	0	0	0	0	0	0
6802 Hernejärven koulu					0	150	0	0	0	150
6810 Sourunsalon koulu			0	0	0	0	0	0	0	0
6811 Otavan koulu			5	281	50	0	0	0	0	50
6814 Mansikkaniemen koulu	KV/LTK	7948	6597	1165	0	0	0	0	0	0
6815 Kilpijärven uusi koulu	KV/LTK	6094	0	0	0	0	0	0	0	0
6816 Soinlahden uusi koulu	KV/LTK	4625	142	2920	1542	0	0	0	0	1542
6821 Juhani Ahon koulu			0	0	100	100	100	100	100	500
6825 Lyseo			0	0	0	0	0	0	0	0
5100 Muut talonrak.hankkeet nett LTK			0	160	333	497	263	198	449	1740
6267 Moottoriturheilukeskus			0	0	0	200	0	0	0	200
6613 Juhani Ahon museo netto			0	0	23	12	13	13	14	75
<i>Tuotot</i>			0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kulut</i>			0	0	23	12	13	13	14	75
6628 Kauppahalli			0	0	0	100	0	0	0	100
6686 Varikko			0	0	0	30	30	0	0	60
6687 Raatihuone			0	0	275	0	0	0	0	275
6702 Kaupungintalo			0	0	35	35	0	100	0	170
6820 Luma-keskus			0	0	0	0	50	0	0	50
6844 Kalliosuoja			0	50	0	0	0	0	0	0
6852 Palloiluhalli			0	0	0	0	0	15	250	265
6861 Sankariniemen urh.kent.rak.			0	0	0	0	170	0	0	170
6863 Paloivuoren huoltorakennus			0	0	0	0	0	15	185	200
6865 Uimarannan huoltorakennus			0	0	0	0	0	55	0	55
6886 Toimitilojen valaistuksen uus.			0	65	0	0	0	0	0	0
6887 Sähköautojen latauspisteet			0	45	0	0	0	0	0	0
6890 Talviuimareiden pukutilat			0	0	0	120	0	0	0	120
5101 Pienet talonrak.kohteet	LTK		16	123	325	275	275	275	275	1425
5103 Koulujen ja vk keitt.laitt. uus. LTK			0	65	75	75	75	75	75	375
5105 Nimettyjen hank. jälkityöt	LTK		0	48	50	20	20	20	20	130
5112 Koulujen/pvk pihat	LTK		0	55	55	55	55	55	55	275
5113 Varavoimakoneet	LTK		0	322	0	0	0	0	0	0
5114 Sähköjärjestelmien pk			0	0	217	320	250	210	210	1207
5115 LVIA järjestelmien pk			0	0	155	155	100	50	50	510
5120 Polkupyöräpysäköinnin paran LTK			0	0	60	50	50	0	0	160

	Sitovuus KV/KH/L TK	Kust.arv.	Keskener.							
			31.12.22	TAm2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	TS2028	Yht.24-28
5401 Kulttuurikeskus										
6688 Kulttuurikeskus netto		28725	214	645	2365	5977	10153	9371	0	27866
Tuotot	KV/LTK		0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	KV/LTK	28725	214	645	2365	5977	10153	9371	0	27866
5702 Uimahalli uusi										
6856 Uimahalli (uusi) netto		13415	10201	1702	0	0	0	0	0	0
Tuotot	KV/LTK	-1000	-800	-200	0	0	0	0	0	0
Kulut	KV/LTK	14415	11001	1902	0	0	0	0	0	0
5704 Jäähallit netto										
6853 Jäähalli	KV/LTK		21	0	200	0	0	215	385	800
6855 Harjoitusjäähalli	KV/LTK		0	0	0	0	0	0	0	0
5715 Päiväkodit netto										
6727 Lumilinnan päiväkot	KV/LTK	3125	0	0	0	0	0	0	0	0
6730 Peltosalmen päiväkot	KV/LTK	3125	0	0	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta yhteensä										
Tuotot	KV*		-800	-410	-123	-150	-100	-100	-100	-573
Kulut	KV*		20692	58508	10798	12234	15526	18559	7359	64476
Netto			19892	58098	10675	12084	15426	18459	7259	63903
*paitsi erikseen kv -merkityt hankkeet										
KAIKKI YHTEENSÄ										
Tuotot			-800	-7460	-123	-150	-100	-100	-100	-573
Kulut			21078	59867	11456	12576	16249	21307	8648	70236
Netto			20278	52407	11333	12426	16149	21207	8548	69663
Keskiarvo 2024-2028 (netto) =										13933
IISALMEN VESI -LIIKELAITOS										
Puhdas vesi										
Vesijohtoverkosto			13	590	470	580	580	570	570	2770
Koneet ja kalusto			0	130	55	80	80	80	80	375
Yhteensä			13	720	525	660	660	650	650	3145
Jätevesi										
Jätevesipumppaamot			34	270	200	260	260	260	260	1240
Viemäriverkosto			0	305	360	470	470	470	470	2240
Vuohiniemen jätevedenpuhdistamo			0	320	390	360	360	370	370	1850
Koneet ja kalusto			0	175	20	40	40	40	40	180
Yhteensä			34	1070	970	1130	1130	1140	1140	5510
Vesi -liikelaitos yhteensä	KV		47	1790	1495	1790	1790	1790	1790	8655
Keskiarvo 2024-2028 (netto)=										1731
KAUPUNKI JA VESI YHTEENSÄ NETTO			20 325	54197	12828	14216	17939	22997	10338	78318
Keskiarvo 2024-2028 (netto) =										15664

Investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla, ellei yksittäisen investoinnin tai investointiryhmän osalta ole erikseen muuta mainittu.

10.2 Yksityiskohtaiset investointien perustelut 2024

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2024 investointiosan perustelut.

Yksityiskohtaiset investointien perustelut 2024

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Investointimenot	1 000 €
Osakkeet ja osuudet	100
Sijoitus Pohjois-Savon pääomarahastoon (yht. 0,5 M€ v. 2020-2030)	50
Osallistuminen Itärata-hankeyhtiöön (yht. 1,3 M€ v. 2022-2031)	50

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Investointimenot	1 000 €
Koneet ja kalusto	506
Perusopetus ja lukiokoulutus	396
Koulujen kalusteiden uusiminen/ väistötilojen kalusteet	30
Soinlahden koulun keittiöiden lämpövaunu + muu kalusto	20
Edvin Laineen koulun tarjoilulinjasto	16
Soinlahden uuden koulun kalustaminen	330
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	110
Salien ääni- ja valokalusto	10
Henkilökunnan työpisteiden kalusteet	10
Uimahallin irtokalusto	30
Liikuntahallien, kenttien ja nuorisotilojen irtokalusto	20
Jäähalli	40
Muut aineelliset hyödykkeet	52
Taide-esineiden hankinta ja konservointi	52
Kaupungin taide-esineiden hankinta ja konservointi	10
Soinlahden koulun prosenttitaide	42

Tekninen ja ympäristötoimiala

Investointimenot	1 000 €
Maa- ja vesialueet	
Kiinteistöjen osto ja myynti	200
Kiinteistöjen osto	300
Kiinteistöjen myynti	-100

Infra	4783
Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen	565
Pihlajaharju	165
Hannantien, Lyydintien ja Pihlajaharjuntien päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Virranpuisto	30
Rantapuiston rakentaminen neljännen talon valmistuttua	
Liikennevalot	25
Opastimien ja tunnistimien uusimista.	
Muu liikenteenohjaus	35
Pieniä liikenteen parantamistoimenpiteitä: parannetaan ajoneuvoliikenteen ja kevyen liikenteen sujuvuutta. Tehdään pysäköintijärjestelyjä ja erilaisia liikenteenohjaustöitä.	
Liikenneturvallisuuksuunnitelman toteutus	45
Suunnitelman mukaisia toimenpiteitä mm. hidasteita asuntokaduille ja Pohjolankadun pohjoisosan ajoradan jäsenys.	
Lepokankaantien kevyen liikenteen väylä	78
Lepokankaantien yhdistetyn pyörätien ja jalkakäytävän päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Lepokankaantien kevyen liikenteen väylä	-23
Traficomien kävelyn ja pyöräilyn investointituki.	
Peltosalmen teollisuusalueen katu	110
Ahmolantien laajennusosan päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Kierrätyskatu	100
Kierrätyskadun sivuhaaran pohjaustyöt.	
Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus	2260
Peruskorjauksilla parannetaan katujen/ asuntoalueiden tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuuksuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurungon laajemmat vauriot.	
Valaistuksen peruskorjaus	290
Uusitaan alueittain katuvalolamppuja uusien energiasäästönormien mukaisiksi. Huonokuntoisten katuvalokaapelien ja valaisinpylväiden uusimisia yksittäisissä kohteissa, joissa ei muutoin ole kadun peruskorjauksuun tarvetta. Työ käsittää taajama-alueella puistojen, puistokäytävien ja pienten katujen valaistukset. Haja-asutusalueelle uusitaan teiden ja kuntopolkujen valaistusta. V. 2024 katuvalojen ohjausjärjestelmän uusiminen.	
Päällysteiden uusinta	440
Huonokuntoisten asfalttipintojen uusimista pää- ja kokoojakaduilla sekä asuntoalueiden kaduilla.	
Kevyen liikenteen väylien peruskorjaus	110
Huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien peruskorjausta.	
Pohjolankatu	110
Jalankulku- ja pysäköintijärjestelyt välillä Savonkatu-Kirkkopuisto.	
Lippuniemen kadut	255
Majavankadun pohjaustyöt.	
Makkaralahden kadut	55
Niittykadun vesihuoltotöitä sekä päällystys- ja viimeistelytyöt.	
Muut kehittämistoimenpiteet	35
Keskusta-alueella olevia pieniä rakentamis- ja korjaustoimenpiteitä.	

Sillat	400
Kappalaisenkujan ja Parkatintien alikulkukäytävien peruskorjaus.	
Riistakatu v. Kuutolankatu-Salmenkatu	210
Riistakadun peruskorjaus terveyskampuksen kohdalla.	
Keskustan/Kirkonsalmen kadut	255
Haukiniemenkadun ja Tullirinteen peruskorjaus.	
Ilvolankadun kevyen liikenteen väylä	100
Yhdistetyn pyörätien ja jalkakäytävän rakentaminen välillä Kuutolankatu-Salmenkatu.	
Liikunta- ja ulkoilualueet	730
Kankaan liikuntapuisto	150
Pysäköintialueen rakentaminen.	
Paloisvuoren ulkoilualue	200
Katetun mattohissin rakentaminen.	
Uimarannat	50
Uimapaikkojen rakentaminen Porolahdella, Holopanlahdella ja Kyllikinrannassa.	
Hanhilampi	60
Practical-radon ja valaistuksen rakentaminen.	
Liikuntatoimen kentät	100
Mansikkaniemen kivituhkapintaisen pallokentän rakentaminen.	
Luistinradat ja kaukalot	20
Pihlajaharjun kaukalon uusiminen.	
Ulkokuntoilupaikat	40
Ulkokuntoiluvälineiden uusintaa.	
Vesistöjen kunnostus	55
Kivirannan venevalkaman ruoppaus.	
Liikuntapaikkojen kehittämissuunnitelman toteuttaminen	55
Toimenpideohjelman mukaisesti.	
Muut investoinnit	793
Arvaamattomat työt	120
Ennalta arvaamattomat työt tilikauden aikana.	
Tietojärjestelmät	48
Vuonna 2016 hankitun järjestelmän täydennysosat sekä yleisten alueiden lupajärjestelmän hankinta.	
Teknisen toimialan muu kalusto	305
Kone- ja kalustohankinnat erillisen ohjeellisen suunnitelman mukaan.	
Suunnittelupalkkiot, maasto- ja runkomittaukset	110
Suunnittelun ostopalvelut, tulevia (myös EU)-hankkeita varten tehtävät selvitykset, investointien perusselvitykset, maastotutkimusten ja -mittausten ostopalvelut ja tarvikkeet.	
Hulevesiverkosto	160
Hulevesiverkoston rakentaminen ja peruskorjaus.	
Karjalankadun vesijohto	50
Kankaalla vesijohdon siirto pois tonttialueelta.	

Puistot ja yleiset alueet	435
Pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelman toteuttaminen	30
Toimenpideohjelman mukaisesti.	
Ulkoilu/venereittien taukopaikkojen peruskorjaus	35
Koljonvirran monitoimireitin kunnostus + muita kohteita.	
Venevalkamat	20
Laskuluiskien uusiminen, venepaikkojen lisäykset, laiturien korjaukset.	
Viheraluejärjestelmän toteuttaminen/terveyttä ed. asuinympäristö	75
Vuohiniemenpuiston puistokäytävän viimeistelytyöt ja esteettömän nuotiopaikan rakentaminen Luuniemessä.	
Leikkikenttien saneeraus	100
Kalusteiden uusintaa Jordanin, Petrinpuiston ja Ahmon leikkikentillä.	
Muut puistot	65
Puistojen ja puistometsien kunnostustoimenpiteitä.	
Uudet leikkikentät	110
Kirkonsalmen länsirannan leikkikentän rakentaminen.	
Toimitilat	5692
SOTE-investoinnit	165
Terveyskeskus	165
Osasto 3 (infektio-osasto) sulkutilan rakentaminen osaston sisääntuloon. Edellyttää hyvinvointialueen päätöstä	
Koulukiinteistöt	1692
Otavan koulu	50
Julkisivun maalaus	
Soinlahden uusi koulu	1542
Soinlahden koulun rakentaminen. Kustannusarvio 4 625 000 euroa (2021-2024)	
Juhani Ahon koulu	100
Sisäilmakorjauksia, rakenteellisia tiivistyksiä	
Muut talonrakennushankkeet	1270
Juhani Ahon museo	23
Erillisen korjaussuunnitelman mukaisesti	
Raatihuone	275
Julkisivujen peruskorjaus	
Kaupungintalo	35
Alakattojen uusimiset valaisinten vaihdon yhteydessä	
Pienet talonrakennuskohteet (arvaamattomat)	325
Varaus vauriokorjauksille, joita ei voida tehdä kunnossapitorahoituksella. Päätökset määrärahan käytöstä eri kohteisiin tekee teknisen toimialan toimialajohtaja. Pääpaino on sisäilman laatua, käytettävyyttä ja energiatehokkuutta parantavissa toimenpiteissä. Sisältää myös jätekatosten uusimiset.	

Koulujen ja valmistuskeittiöiden laitteiden uusinta	75
Vanhentuneiden ja viallisten laitteiden uusiminen eri kiinteistöjen keittiöissä keittiölaitteiden uusimissuunnitelman mukaisesti.	
Nimettyjen hankkeiden jälkityöt	50
Käyttöönottovaiheen välttämättömät muutostyöt ja lisähankinnat. Tulevat ajankohtaisiksi yleensä muutamana vuotena hankkeen valmistumisen jälkeen.	
Koulujen ja päiväkotien pihojen parantaminen	55
Huonokuntoisten kalusteiden ja varusteiden uusimista erillisen suunnitelman mukaan.	
Sähköjärjestelmien peruskorjaus	217
Valaistuksen, sähköverkkojen ja -keskusten uusimiset sekä sähköautojen latauspisteet erillisen suunnitelman mukaisesti.	
LVIÄ järjestelmien peruskorjaus	155
LVIÄ järjestelmien peruskorjaus sekä automatiikan ja lämmönjaon uusimiset erillisen suunnitelman mukaisesti.	
Polkupyöräpysäköinnin parantaminen	60
Pyöräilyn kehittämissuunnitelman mukaisesti kiinteistöjen piha-alueille tulevat kiinteät pysäköintipaikat. Useita kiinteistöjä vuosittain.	
Kulttuurikeskus	2365
Rakennussuunnittelua. Koko hankkeen kustannusarvio 28 725 000 euroa.	
Jäähallit	200
Palo-osastointia, perustusrakenteita ja LVIAS-muutostöitä.	

11. Iisalmen Vesi -liikelaitos

Tilivelvollinen: Vesilaitoksen johtaja

Iisalmen Vesi -liikelaitos tuottaa Iisalmen kaupungin vesihuollon palveluja, vastaa vesihuoltoverkostojen ja -laitosten kunnossapidosta ja uudisrakentamisesta sekä vesihuollon yleisestä kehittämisestä kaupunginvaltuuston määräämällä toiminta-alueella. Resurssien puitteissa palveluja tarjotaan myös jakeluverkon piirissä oleville yksityistalouksille, vesiosuuskunnille ja vesiyhtiöille. Vesilaitoksen toiminnan tärkeimpinä tavoitteina ovat talousveden laadun ja saatavuuden turvaaminen sekä jäteveden tehokas puhdistaminen.

Iisalmen Vedellä oli v. 2022 lopussa 4 758 kulutuspaikkaa, omaa vesijohtoverkostoa 315 km ja viemäriverkostoa 198 km. Jätevedenpuhdistamalla puhdistetaan Iisalmen kaupungin jätevesien lisäksi myös Vieremän ja Sonkajärven kuntien jätevedet. Iisalmen kaupunki vastaa hulevesiverkostosta. Hulevesiverkostoa on 133 km. Ylä-Savon Vesi Oy vastaa Ylä-Savon alueen kunnille toimitettavan talousveden tuotannosta ja johtamisesta vesilaitoksilta vesitorniin.

Investointien painopiste on pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti talousvesi- ja viemäriverkostojen uudisrakentamisessa ja saneerauksessa. Saneerauksilla pyritään pitämään vesihuoltoverkosto toimintakuntoisena. Verkoston uudisrakentaminen on pääsääntöisesti täydennysrakentamista olemassa oleville alueille.

Iisalmen Veden oma henkilöstö keskittyy jakelu- ja laitostoiminnan ylläpitoon sekä käytön ja kunnossapidon toteuttamiseen. Tällä hetkellä resursseja menee liiaksi kaupunkirakentamisen kanssa tehtävään rakentamiseen ja saneeraukseen, jolloin aikaa jää vähemmän verkostojen ylläpitoon ja kunnostamiseen. Vedenlaadun ja -jakelun varmistaminen ja laitostoiminnan häiriöttömän toiminnan turvaaminen ohjaavat vahvasti Iisalmen Veden toimintaa. Investointien toteuttamista tehdään yhteistyössä kaupungin ja urakoitsijoiden kanssa. Laajemmat Iisalmen Veden investointikokonaisuudet toteutetaan pääsääntöisesti ulkopuolisten urakoitsijoiden toimesta. Tätä mallia voitaisiin toteuttaa enemmän myös kaupungin kanssa tehtävässä rakentamisessa ja saneerauksessa, mikä vapauttaisi resursseja verkoston kannalta tärkeimpään työhön eli kunnossapitoon.

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt.

- hallinto ja verkostot
- laitokset

Henkilöstö

IISALMEN VESI	Henkilöstö/htv	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
	Vakituiset	11,1	12,0	12,0	12,0	12,0
	Määräaikaiset	2,1	1,5	2,0	2,0	2,0
IISALMEN VESI	YHTEENSÄ	13,2	13,5	14,0	14,0	14,0

Vakinaisesta henkilökunnasta tuntipalkkaisia on kaksi henkilöä, muut ovat kuukausipalkkaisia. Vesi-huoltoverkoston ja jätevedenpumppaamoiden puolella työskentelee viisi verkostoasentajaa. Jätevedenpuhdistamolla ylläpidossa työskentelee käyttöpäällikön lisäksi kaksi puhdistamonhoitajaa. Tarvittaessa henkilöstö pystyy sijaistamaan puolin ja toisin eri toimintayksiköissä.

Vesihuoltoinsinööri suunnittelee verkostolle tulevat työt, kilpailuttaa, valvoo työmaat sekä hoitaa asiakaspalvelua omalta osaltaan. Verkostotyönjohtaja hoitaa puolestaan työmaiden käytännön töiden järjestelyjä ja aikatauluttamista.

Iisalmen Vesi -liikelaitoksella on määräaikaisia työntekijöitä kausiluonteisesti mm. varautumissuunnittelu-, tietoteknisissä ja toimistotehtävissä. Iisalmen Vesi tarjoaa vuosittain kesäharjoittelupaikkoja alan opiskelijoille verkostotyömailla ja jätevedenpuhdistamolla. Vuosittain pyritään tarjoamaan mahdollisuus insinööriyden tekemiseen yhdelle insinööriopiskelijalle.

Henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään lisä- ja pätevyyskoulutusten kautta. Uusille verkosto- ja laitosasentajille järjestetään mahdollisuus osallistua vesihuoltoalan peruskoulutukseen työn ohessa. Työntekijöiden hyvinvoinnin, tiedonkulun ja tiimien keskinäisen yhteistyön sekä toiminnan laadun parantamisen eteen tehdään jatkuvasti työtä järjestämällä työpaikka- ja tiimikouksia sekä tyhy-toimintaa.

Strategiset tavoitteet

Inspiroiva Iisalmi		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Päätöksenteko, johtaminen ja henkilöstön osallistaminen kehittämiseen on erinomaisella tasolla	Henkilöstön osaamiseen tähtäävät koulutukset ja osaamisen ylläpitäminen. Hyvinvointia tuetaan aktiivisesti.	Vuosittaisen koulutusohjelman toteuttaminen. Säännölliset henkilöstöpalaverit ja tyhy-tapahtumat.
Huomioimme väestörakenteen muutokset ennakoivasti palvelutarjonnan kehittämisessä eri ikätasolle ja kohderyhmille	Erityisten käyttäjäryhmien huomioiminen	Vesiosuuskuntien kanssa tehtävä yhteistyö, koulutukset ja toimintojen yhdistäminen. Asiakastyytyväisyyskyselyn järjestäminen.

Ihana lisalmi		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Olemme toiminnassamme hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä	Ilmasto- ja energiapäästöjen vähentämiseen liittyvät ratkaisut ja investoinnit ilmastotavoitteen saavuttamiseksi.	Vuosittaiset "askeleet" kohti hiilineutraaliutta
Rakennamme toimivaa, viihtyisää ja turvallista kaupunkiympäristöä eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden	Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpitäminen	Jatkuvan varautumisen ylläpitäminen, varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Vesihuoltoverkoston seuranta-järjestelmän rakentaminen vuosien 2023–2025 aikana.
Ihmeiden lisalmi		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Omistajapolitiikkamme on aktiivista, tarkoituksenmukaista ja tehokasta	Vesihuollon palvelut tuotetaan laadukkaasti ja tehokkaasti	Toiminnan laadun ja kustannusten tunnuslukujen vertailu toiminnaltaan vastaavien vesilaitosten kanssa valtakunnallisella tasolla
Toimimme yritysystävällisesti ja tarjoamme kilpailukykyiset yrittämisen olosuhteet, kehittämisspalvelut sekä laajan yhteistyöverkoston niin teollisille kuin palveluyrityksillekin	Yritysten huomioiminen palveluntarjonnassa	Yhteistyöpalaverit ja ajantasaiset teollisuusjätevevisopimukset
Olemme vetovoimainen ja palveluiltaan monipuolinen Ylä-Savon seutukeskus, kehitämme kaupungin elinvoimaa määrätietoisesti uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi alueelle yhteistyössä muiden seudun kuntien kanssa	Vesihuollon operatiivisten palvelujen yhtenäistäminen ja yhteistyön tiivistäminen Ylä-Savon vesihuollossa	Siirrytään vaiheittain kohti operointiyhteistyön tiivistämistä seuraavien vuosien aikana

Kestävä kuntatalous		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Investointien suunnitelmallisuus ja korjausvelan hallinta. Pitkän tähtäimen suunnitelman tarkentaminen.	Vuosittaisen työohjelman toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttaminen. Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla.
Investoimme vastuullisesti talouden realiteetit huomioiden	Vesihuollossa tiloja käytetään tehokkaasti, korvaavat ja uudet tilat ovat tarkoituksenmukaisia ja energiataloudellisia.	Tilojen tehokas hyödyntäminen. Kunto- ja tarveselvitykset uusittavien tilojen osalta.
Hyvinvoiva henkilöstö		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Henkilöstö tietää, mitä heiltä odotetaan ja työtä tehdään innostuneesti	Osaaminen korkealla tasolla. Tehtäväkuvat ajan tasalla.	Tehtäväkuvien tarkastelu ja ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen tarvittavilla koulutuksilla.
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen		
Tavoite	Toimenpide	Mittarit
Kehitämme tiedolla johtamisen prosesseja organisaatiossa aktiivisesti	Dokumentaation hallinta ja tietoturvalliset ratkaisut dokumenttien tallentamisessa	Tiedonohjaussuunnitelman laadinta ja dokumentinhallinnan tarkentaminen
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Palvelutason nostaminen	Vuosittain vaihdetaan 300-500 etäluettavaa vesimittaria.
Kehitämme palveluita ja työmenetelmiä digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen	Sähköisten ja etäpalvelujen kehittäminen	Lähes kaikki asiakaspalvelut saatavilla verkon kautta.

Riskit

Riskin kuvaus ja mahdollinen vaikutus	Ennakoivat toimenpiteet riskin hallintaan
Talousveden saastuminen ja siitä aiheutuva epidemia	Riskienhallinnan vuosittainen tarkastelu. Riskienhallinta jatkuvaa, mm. varautumissuunnittelu. Vuosittaiset investoinnit verkoston ja laitekannan ylläpitämiseksi.
Jätevedenpuhdistamon lupaehtojen ylittyminen tai jäteveden ylivuoto	Jatkuva seuranta ja toimenpiteet. Huollot ja kunnossapito ajan tasalla. Päivystysjärjestelmä. Toimiva puhdistamoseuranta (myös yhteistyökumppanit) Viemärivuotojen seuranta ja hallinta
Puutteet tarvikkeiden ja varaosien saatavuudessa	Hankintasopimusten laatuun kiinnitetty huomiota. Kriittiset tarvikkeet omassa varastossa. Varastotoiminnan kehittäminen ja toimitussopimukset tavarantoimittajien kanssa.

Talous- ja toimintasuunnitelma

lissalnessa asiakaskentässä tai vedenkulutuksessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Vesilaitoksen toimintaa ja organisaatiota sekä osaamista on kehitetty viime vuosien aikana.

Ylä-Savon kuntien vesihuollon yhteistyön kehittäminen käynnistyi vuonna 2018. Yhteistyön konkreettinen kehittäminen on tarkentunut erilaisten selvitysten myötä ja suunnittelutyötä jatkettiin edelleen Ylä-Savon Vesi Oy:n palvelutarjonnan laajentamiseen tähtäävällä vesihuollon operointimallilla, joka on sisältänyt mm. organisaation ja teknisten järjestelmien yhdistämisen suunnittelua sekä taloudellisten vaikutusten arviointia. Päätöksiä ja sopimuksia toiminnan käynnistämisestä suunniteltiin vuodelle 2022, mutta päätöksenteko on viivästynyt.

Ostopalveluina hankittavat kunnossapito- ja huoltopalvelut sekä tarvikkeet kilpailutetaan vuosittain. Vesiosuuskuntien kanssa pyritään tekemään yhteistyötä mm. koulutusten ja laitekannan yhtenäistämisten osalta.

Vesilaitoksen hallinto- ja asiakaspalvelu toimii kaupungintalolta käsin. Viime vuosina on asiakaspalvelua pyritty siirtämään enenevässä määrin sähköisiin etäpalveluihin. Jätevedenpuhdistamon ja jätevesiverkoston henkilöstön valvomo- ja henkilöstötilat ovat Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon

yhteydessä. Kaupungin varikolla lisälmen Vedellä on käytössään lähinnä varastoja sekä puhtasvesipuolen huoltopaja.

Vuonna 2024 talousvesimaksuun esitetään 0,05 € (alv 0 %) korotusta. Vuonna 2024 talousvesimaksu on 1,36 €/m³ (alv 0 %). Kustannukset yleisesti ovat edelleen noususuunnassa ja lainojen korot aikaisempaa korkeammalla tasolla. Sähköenergian hinnan sen sijaan ennakoidaan hieman laskevan vuodelle 2024. Investointeja on jatkettava edelleen kohtuullisella tasolla, ettei korjausvelka kasva liian suureksi ja aiheuta riskiä veden jakeluun.

Ostetun tukkuveden määrä on myös hienoisesti vähentynyt, mitä kautta vesi- ja jätevesimaksuihin kohdistuu hinnankorotuspainetta. Tarkastelujaksolla 1-8/2023 ostetun tukkuveden määrä on ollut noin 2 % pienempi kuin vastaavana ajanjaksona vuonna 2022.

Jätevedenpuhdistamon prosessien säätämällä on saavutettu säästöjä mm. kemikaalien kulutuksessa ja energian kulutuksessa, mutta kohonneet käyttökustannukset kuten lietteen käsittelyn hinnankorotukset sekä korkotason nousu aiheuttavat korotuspainetta myös jätevesimaksuun. Jätevesimaksuun esitetään 0,09 € (alv 0 %) korotusta. Talousarviokaudella jätevesimaksu tulee olemaan 2,45 €/m³ (alv 0 %). Jätevesimaksuun on tulossa mahdollisesti maltillisia korotuksia myös tulevina vuosina verkoston ikääntyessä ja saneeraustarpeen vähitellen kasvaessa.

Talousveden ja jäteveden perusmaksuihin tehdään 4 % korotus. Perusteluna perusmaksujen korotuksille ovat vesihuoltoalan maksusuositukset, joissa maksujen tulisi kohdentua sinne, missä kustannuksia syntyy. Lisälnessä perusmaksut asettuvat edelleen maksuvertailussa huomattavasti valtakunnallisen keskitason alapuolelle.

Maksukorotusten pitäminen maltillisena vaatii investointitason sopeuttamista ja kaupungille maksettavan peruspääomakorvauksen pitämistä ennallaan. Talousarviossa esitetään, että lisälmen kaupungille maksettava korvaus peruspääomasta on 50 000 euroa (1,8 % peruspääomasta, peruspääoma 2 842 189,22 euroa).

Johtokunnan asettamat ohjeelliset tavoitteet ja tunnusluvut								
	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024
Verkkoon pumpattu (ostettu), vesimäärä, 1000 m ³	1 943	1 866	1 880	1 913	1 934	1 854	1 822	1 785
Puhdistamolle tuleva jätevesi- määrä, 1000 m ³	1 898	1 817	1 754	2 027	1 953	1 839	1 831	1 795
Myyty vesimäärä, 1000 m ³	1 643	1 679	1 668	1 723	1 868	1 756	1 620	1 620
Laskutettu jätevesimäärä, 1000 m ³	1 541	1 551	1 561	1 686	1 733	1 655	1 552	1 560
Vesijohtoverkoston pituus, km	292	293	295	306	306	315	311	320
Viemäriverkoston pituus, km	171	172	173	192	194	198	195	199
Veden osto, 1000 €	988	1 015	1 015	1 039	1 070	1 001	984	972
Veden myynti, 1000 €	2 029	2 078	2 095	2 164	2 359	2 241	2 122	2 244
Jäteveden puhdistus, 1000 €	2 504	2 765	2 862	3 366	3 634	3 485	3 662	3 871
Toimintakate -%	35,8	36,3	32,1	40,1	43,0	39,0	32,7	34,8
Vesimaksu (sis. alv 24 %), €/m ³	1,54	1,54	1,56	1,59	1,59	1,60	1,62	1,69
Jätevesimaksu (sis. alv 24 %), €/m ³	2,15	2,36	2,54	2,69	2,77	2,79	2,93	3,04

Laskelmat

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma Iisalmen Vesi-liikelaitos	Sitova erä KV/JK	TA + muut.			Muutos		
		TP2022	2023	TA2024	TA23/ TA24	TS2025	TS2026
Liikevaihto		6 269 803	6 360 300	6 593 100	3,7 %	6 605 300	6 681 800
Valmistus omaan käyttöön		24 103	31 800	31 800		31 800	31 800
Liiketoiminnan muut tuotot		15 509	8 200	8 600		8 600	8 600
Muut tuet ja avustukset		2 268	500	500		500	500
Materiaalit ja palvelut		-3 024 730	-3 431 800	-3 436 100	0,1 %	-3 429 500	-3 429 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 682 133	-2 070 700	-1 992 100	-3,8 %	-1 995 600	-1 995 600
Palvelujen ostot		-1 342 597	-1 361 100	-1 444 000	6,1 %	-1 433 900	-1 434 000
Henkilöstökulut		-687 688	-707 100	-729 300	3,1 %	-733 400	-733 400
Palkat ja palkkiot		-516 821	-549 900	-586 500	6,7 %	-594 100	-594 100
Eläkekulut		-153 093	-135 500	-125 600	-7,3 %	-121 900	-121 900
Muut henkilösivukulut		-17 774	-21 700	-17 200	-20,7 %	-17 400	-17 400
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 772 002	-1 792 600	-1 861 500	3,8 %	-1 886 200	-1 950 200
Liiketoiminnan muut kulut		-161 419	-182 400	-171 900	-5,8 %	-178 900	-178 900
Liikeylijäämä (-alijäämä)		665 843	286 900	435 200	51,7 %	418 200	430 600
Rahoitustuotot ja -kulut		-387 904	-296 800	-421 100	41,9 %	-427 100	-437 100
Muut rahoitustuotot		9 286	1 800	19 000	955,6 %	18 000	18 000
Muulle maksetut korkokulut		-97 190	-248 500	-390 000	56,9 %	-395 000	-405 000
Korvaus peruspääomasta	KV	-300 000	-50 000	-50 000	0,0 %	-50 000	-50 000
Muut rahoituskulut		0	-100	-100	0,0 %	-100	-100
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä		277 940	-9 900	14 100	-242,40 %	-8 900	-6 500
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia		277 940	-9 900	14 100	-242,40 %	-8 900	-6 500
Poistoeron muutos		12 599	11 400	10 500	-7,9 %	9 800	9 300
Tilikauden ylijäämä (alij.)	JK	290 539	1 500	24 600	1540,0 %	900	2 800

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma Iisalmen Vesi-liikelaitos	Sitova erä KV/J	TP2022	TA + muut. 2023	TA2024	TS2025	TS2026
	K					
Toiminnan rahavirta						
Liikelyljäämä		665 843	286 900	435 200	418 200	430 600
Poistot		1 772 002	1 792 600	1 861 500	1 886 200	1 950 200
Rahoitustuotot ja -kulut		-387 904	-296 800	-421 100	-427 100	-437 100
		2 049				
		942	1 782 700	1 875 600	1 877 300	1 943 700
Investointien rahavirta						
Investointimenot		-753 364	-1 790 000	-1 495 000	-1 790 000	-1 790 000
Toiminnan ja investointien rahavirta		1 296 578	-7 300	380 600	87 300	153 700
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten lisäys muilta		-5 250				
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		0	2 065 000	1 800 000	1 950 000	1 900 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta		-2 033 804	-2 055 500	-2 023 800	-2 020 500	-2 047 200
		-2 033				
Yhteensä	KV	804	9 500	-223 800	-70 500	-147 200
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Saamisten muutos kaupungilta		565 619				
Saamisten muutos muilta		183 169				
Korottomien velkojen muutos kaupungilta		14 130				
Korottomien velkojen muutos muilta		-20 442				
		-742 476				
		-1 296				
Rahoituksen rahavirta		578	9 500	-223 800	-70 500	-147 200
Rahavarojen muutos		0	2 200	156 800	16 800	6 500

Investoinnit

Investointisuunnitelma (1 000 €)	TP20 22	TA+MUUT 2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	TS2028
Puhdasvesi							
Vesijohtoverkosto	436	590	470	580	580	570	570
Koneet ja kalusto	19	130	55	80	80	80	80
Puhdasvesi yhteensä	455	720	525	660	660	650	650
Jätevesi							
Jätevesipumppaamot	71	270	200	260	260	260	260
Viemäriverkosto	227	305	360	470	470	470	470
Jätevedenpuhdistamo Vuohi- niemi	0	320	390	360	360	370	370
Koneet ja kalusto	0	175	20	40	40	40	40
Jätevesi yhteensä	298	1 070	970	1 130	1 130	1 140	1 140
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	753	1 790	1 495	1 790	1 790	1 790	1 790
Tavoitteet/Sitovuus							
Kaupungin TA:ssa sitova inves- toinnit netto		1 790	1 495	1 790	1 790	1 790	1 790
Johtokunnan asettamat sito- vat erät							
Investoinnit/puhdasvesi		720	525	660	660	650	650
Investoinnit/jätevesi		1 070	970	1 130	1 130	1 140	1 140

Investointien perustelut

Vesi- ja viemärijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus

Vesihuoltoverkostojen saneeraukset jatkuvat pitkän tähtäimen saneeraussuunnitelman mukaisesti. Katuverkon korjausvelka-analyyssissa on otettu huomioon vesihuoltoverkoston kasvava korjausvelkamäärä, joka ohjaa osaltaan katu- ja vesihuoltoverkoston saneerausta. Vuoden 2024 aikana vesihuoltoverkostoa uusitaan yhteistyössä Kadut ja ympäristö -yksikön kanssa edelleen mm. keskustan, Lippuniemen ja Haukiniemen alueilla. Uutta vesihuoltoverkostoa rakennetaan tarpeen mukaan olemassa olevilla asuinalueilla täydentämään nykyistä verkostoa. Vesi- ja viemäriverkoston uudistamiseen ja saneerausinvestointeihin on varattu noin 1,05 milj. euroa.

Vesihuoltoverkoston seuranta varten hankitaan aluemittausjärjestelmä. Aluemittausjärjestelmän rakentaminen ajoittuu vuosille 2023–2025. Aluemittausjärjestelmän vuoden 2024 investointikustannus on noin 30 000 euroa.

Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus

Jätevesipumppaamoiden peruskorjausta ja uusimista tehdään tarpeen mukaan vuosittain. Pumpaamon laitekannan ja sähkökaappien uusimisen lisäksi uusitaan vuosittain kokonaisia pumppaamoita. Pumppaamoita on kaikkiaan 75 kpl ja niitä korjataan tai uusitaan vuosittain 2–5 kpl.

Jäteveden puhdistus

Jätevedenpuhdistamon saneerauksella on saavutettu energiatehokas ja teknisesti hyvin toimiva laitos, jossa myös hajuja pystytään hallitsemaan kohtuullisen hyvin. Puhdistamolle on hankittu vuonna 2023 yksi uusi rumpuvälppä ja vuonna 2024 tullaan hankkimaan toinen. Rumpuvälppien ansiosta esiselkeytys saadaan kaksilinjaiseksi, mikä mahdollistaa huoltojen tekemisen ja parantaa toimintavarmuutta. Laitos on muilta osin kaksilinjainen.

Puhdistamoalueen vanhaan laitehuoltorakennukseen, johon saneeraus ei ulottunut, on tehty kuntokartoitus. Kartoituksen perusteella rakennus on huonokuntoinen, eikä sen peruskorjaus ole taloudellisesti järkevää. Korvaavien tilojen toteutus joudutaan siirtämään vuoteen 2025.

Koneet ja kalusto

Koneita ja kalustoa uusitaan tarpeen mukaan. Etäluettavia mittareita on tilattu ja alettu asentaa. Mittareita tullaan hankkimaan vuosittain noin 300–500 kpl. Investoinnin hinta on noin 60 000 euroa/vuosi.

LIITTEET

Liite 1. Talousarvion käyttötalousosan vastualueet/toimintayksiköt lautakunnittain

Keskusvaalilautakunta

Vaalit (vastuualue)

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus (vastuualue)

Kaupunginhallitus

Hallintopalvelut (vastuualue)

- Hallintopalvelut (toimintayksikkö)

Talous- ja henkilöstöpalvelut (vastuualue)

- Talouspalvelut (toimintayksikkö)
- Henkilöstöpalvelut (toimintayksikkö)

Sosiaali- ja terveydenhuolto (vastuualue)

Elinvoimapaalvelut (vastuualue)

- Elinvoimapaalvelut (toimintayksikkö)
- Työllisyys- ja kansainvälisyyspalvelut (toimintayksikkö)

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Ylä-Savon maaseutupalvelut (vastuualue)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto (vastuualue)

Varhaiskasvatus (vastuualue)

- Päiväkotihoidot (toimintayksikkö)
- Perhepäivähoito (toimintayksikkö)

Perusopetus- ja lukiokoulutus (vastuualue)

- Perusopetus (toimintayksikkö)
- Lukiokoulutus (toimintayksikkö)
- Ruokapalvelut (toimintayksikkö)

Kulttuuri ja vapaa-aika (vastuualue)

- Kansalais- ja musiikkiopisto (toimintayksikkö)
- Kirjasto- ja kulttuuripalvelut (toimintayksikkö)
- Liikunta- ja nuorisopalvelut (toimintayksikkö)
- Uimahalli (kustannuspaikka)

Tekninen lautakunta

Teknisen toimialan hallinto (vastuualue)

Maankäyttö ja asuminen (vastuualue)

- Kaavoitus (toimintayksikkö)
- Tonttipalvelut (toimintayksikkö)

- Kaupunkimittaus (toimintayksikkö)
- Rakennusvalvonta (toimintayksikkö)

Kadut ja ympäristö (vastuualue)

- Kunnallistekniikan suunnittelu (toimintayksikkö)
- Kunnallistekniikan rakentaminen ja liikennealueet (toimintayksikkö)
- Viher- ja liikunta-alueet (toimintayksikkö)

Toimitilat (vastuualue)

- Tilahallinta ja rakentaminen (toimintayksikkö)
- Kiinteistön kunnossapito (toimintayksikkö)
- Kiinteistönhoito (toimintayksikkö)

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta
Jätehuolto (vastuualue)

Ylä-Savon ympäristölautakunta

Ympäristöterveyspalvelut (vastuualue)

- Eläinlääkintäpalvelut (toimintayksikkö)
- Terveysvalvontapalvelut (toimintayksikkö)

Ympäristönsuojelupalvelut (vastuualue)

- Ympäristönsuojelu (toimintayksikkö)

Liite 2. Poistosuunnitelma

lisalmen kaupungin poistosuunnitelma voimassa 1.1.2023 alkaen

Pysyvät vastaavat	Poistomenetelmä	Kaupungin poisto-aika (v)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5
Liikearvo	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruserän- nusmenot	Tasapoisto	max. 10
Muut	Tasapoisto	3
Tiehankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	20
Ratahankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	30
Väylähankkeisiin osallistuminen	Tasapoisto	max. 40
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20
Talousrakennukset	Tasapoisto	15
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	Tasapoisto	50
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulko- valaistuslaitteet	Tasapoisto	20
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20
Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	Tasapoisto	15
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	8
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5
ATK-laitteet	Tasapoisto	3
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Investointien aktivointien alaraja on 10 000 euroa.